TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SOZD SŽ ŽELEZARNE JESENICE

ŽELEZAR

Jesenice, 4. februarja 1988 Številka 5 ● XXXVII

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25 - letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnović, tehnični urednik Dare Bradaškja, lektorica — novinarka Cvetka Martinčič, novinarki Lilijana Kos in Tanja Kastelic, administracija — Mira Keserovič in Dinka Čatak. Naslov: Uredništvo Železarja, SOZD SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, 26-20, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

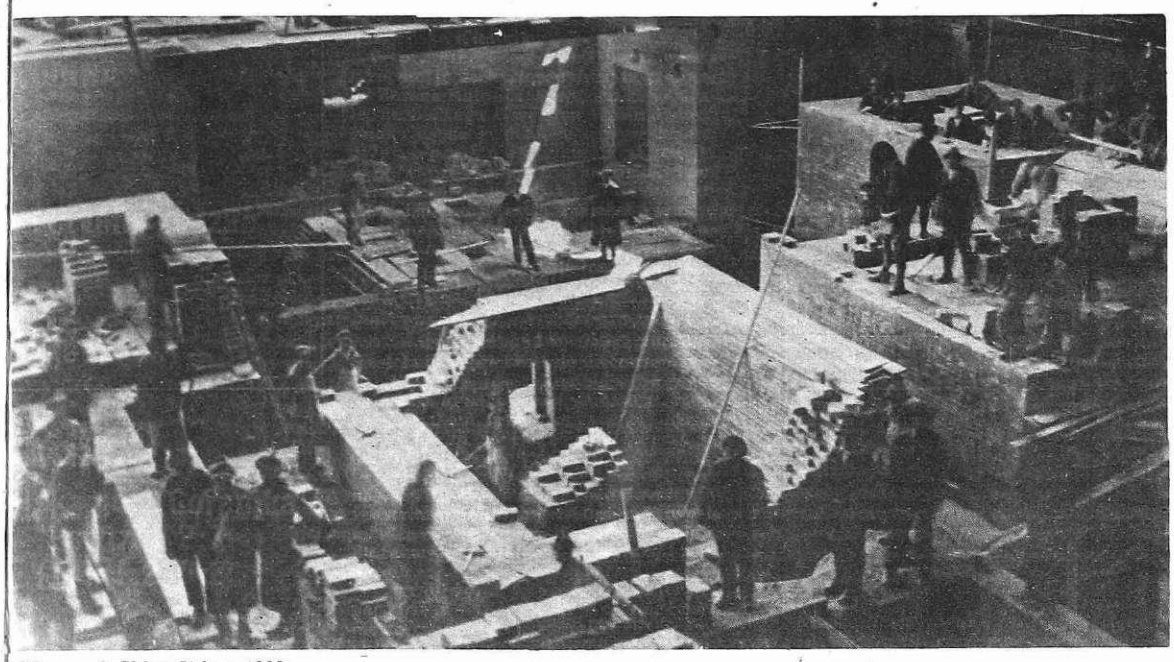

Obnova 3. SM peči leta 1928

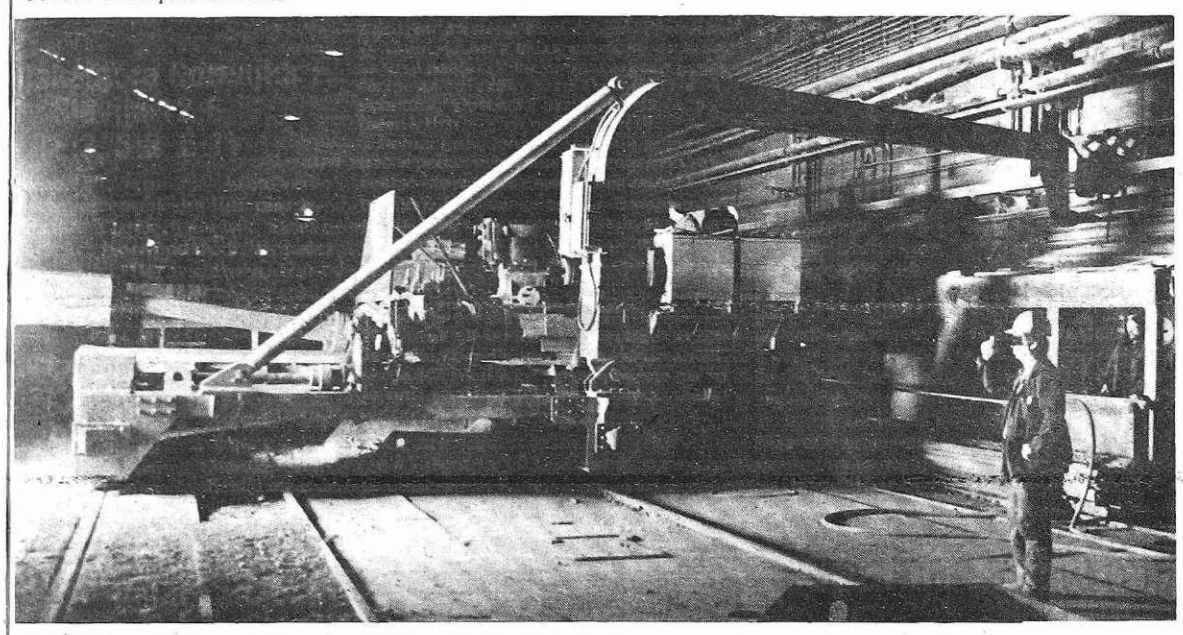

Zadnji delovni dan v martinarni pri 3.SM peči (foto I. Kučina)

Siemens-Martinovega jekla na Jesenicah ne bo več

V petek, 29. januarja, je ugasnila zadnja od sedmih Siemens-Martinovih peči, kolikor smo jih imeli. S tem se končuje pomembno obdobje proizvodnje jekla v martinovkah, v katerih smo na Jesenicah skoraj celo stoletje pridobivali železo in jeklo. Na Ravnah se je to zgodilo že prej, tam je ugasnila martinovka leta 1967 in v Štorah leta 1978.

Vse hitrejši napredek v razvoju proizvodnje jekla in tehnike na sploh, zahteve po vedno bolj kvalitetnih jeklih, mnogo cenejši konvertorski postopki, kakor tudi cenejša in predvsem kvalitetnejša proizvodnja elektro jekla, so nujno pripeljali do zatona Siemens-Martinovega postopka. V zahodni Evropi ga ni več, v vzhodni Evropi pa se tudi, vendar bolj počasi, umika cenejšim sodobnim postopkom.

Kaj je pravzaprav povzročilo zaton tega postopka? Prvi razlog je predraga proizvodnja. Na to so vplivali že sami stroški gradnje jeklarn, ki so večji kot pri konvertorskih ali elektro jeklarnah, večja je poraba energije za okoli štirikrat in desetrat večja poraba ognjeodpornega materiala. Storilnost konvertorjev ali današnjih super UHP peči je 5 do 7-krat večja kot pri enako velikih martinovkah. Drugi razlog pa je v kvaliteti jekla. Do pojava kisikovih konvertorjev po letu 1952 smo najboljše masovno jeklo dobivali v SM pečeh. Thomasovo jeklo je bilo zaradi visoke vsebnosti dušika in fosforja znatno slabše. Jeklo, dobljeno v kisikovih konvertorjih, pa ni bilo le cenejše, bilo je tudi vedno bolj kvalitetno — manj dušika, manj žvepla in drugih škodljivih primesi kot; Cu, Cr, Sn. Siemens-Martinovo jeklo je zaradi prisotne oksidne žlindre in zaradi omejene prebodne temperature tudi manj primerno za sekundarno obdelavo v ponovci. Zato je to jeklo tudi težje vlivati kontinuirno, kar predvsem velja za vlivanje slabov, kjer so potrebne natančne livne temperature in čisto jeklo. Večino jekla pa v zahodni Evropi vlijejo kontinuirno, v Jugoslaviji pa tudi že preko 50 %.

Rešitev za Jesenice je bila samo ena in to moderna visokoproduktivna tehnologija — ena UHP peč za pet SM peči, z izvenpečno metalurgijo in kontinuirnim vlivanjem.

Prav gotovo je bila ustavitev plavžev in martinovk hud udarec za marsikaterega plavžarja in martinarja. Toda zgodovina se ponavlja. Enaka usoda je doletela že naše pradede pred 100 leti. Napredek tehnike zahteva svoj davek.

Prav je, da sedaj, ko dokončno ukinjamo proizvodnjo SM jekla, poudarimo pomen, ki ga je imela martinarna na Jesenicah za razvoj jeklarstva v Jugoslaviji pa tudi v svetu. Zasluga za to gre predvsem ljudem, ki so jo vodili in v njej delali. Inženirji in delovodje z Jesenic so v prvih povojnih letih postavili na noge proizvodnjo v železarni v Zenici. V petdesetih in šestdesetih letih so se pri nas vzgajali kadri za vse jugoslovanske železarne. Jeseniška jeklarna je bila takrat pojem za dobro delo in kvalitetno jeklo. Čeprav smo bili navezani na to našo martinarno, na nenehen živahen vsakdanji utrip v njej, smo lahko veseli, da se železarska tradicija nadaljuje na bolj human način. Nova jeklarna stoji na zelenem polju, ki bo takšno tudi ostalo. Ko bomo šli prihodnjič na Golico ali Mežaklo, dolina pod nami ne bo več zadimljena, kot je bila predvsem zadnjih dvajset let, Sava pa bo še bolj čista. Na to pa smo lahko vsi železarji ponosni.

Joža ARH

Obisk republiškega sekretarja ZSS Franca Hribarja

Na pobudo predsednika medobčinskega sveta ZSS za Gorenjsko in v sodelovanju z občinskim svetom ZSS Jesenice je bil v torek, 26. januarja, na Jesenicah posvet vseh predsednikov občinskih sindikalnih svetov gorenjskih občin, na katerem je sodeloval sekretar republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Franc Hribar.

Na razgovoru so seznanili tovariša Hribarja z rezultati gospodarjenja v gorenjskih občinah v preteklem letu in opozorili na probleme, s katerimi se je srečevalo tako gospodarstvo kot negospodarstvo v tem obdobju. Ocenili so, da so pogoji gospodarjenja preveč odvisni od ukrepov zvezne administracije, kar po eni strani onemogoča normalen razvoj posameznih panog, po drugi strani pa je v takih pogojih nemogoče prevzemati polno odgovornost za dosežene rezultate.

V posebno težkem položaju je bilo v preteklem letu, poleg nekaterih, tudi jeseniško gospodarstvo, ki je v veliki odvisnosti od jeseniške železarne. Prav v tej največji organizaciji pa so ob polletju zašli v izgubo, ki bo po predvidevanjih železarjev ob zaključnem računu za leto 1987 znašala okoli 10 milijard dinarjev. Izgubo so v zadnjih dveh mesecih uspeli zaustaviti, vendar bo potrebno še veliko naporov celotnega kolektiva in razumevanja širše družbene skupnosti, da bi nekje ob polletju leta 1988 izravnali svojo bilanco. Ob težavah Železarne, ki so povezane z gradnjo in zagonom Jeklarne 2, z ustavljanjem zastarele proizvodnje itd., so se tudi v drugih delovnih organizacijah vrstile težave. Prihajalo je tudi do prekinitev dela in drugih oblik nezadovoljstev delavcev zaradi negotovega položaja gospodarjenja, nedoločenega razvoja, pa tudi nizkih osebnih dohodkov.

Socialni položaj delavcev je zaradi slabih rezultatov gospodarjenja, nizkih osebnih dohodkov, nenehnih podražitev osnovnih življenjskih artiklov in ob izvrševanju raznih participacij zelo slab. V takih pogojih gospodarjenja bo tudi v jeseniškem gospodarstvu prihajalo do ekonomskih in tehnoloških viškov, na kar je še posebej opozarjal predsednik občinskega sindikata. V tej zvezi se vedno pogosteje postavljajo vprašanja, kakšna je vloga sindikata in kaj bo sindikat konkretno naredil, da zaščiti delavce. Taka in podobna vprašanja se postavljajo tudi na občnih zborih, ki se v tem mesecu zaključujejo po osnovnih organizacijah.

Franc Hribar je ocenil položaj gorenjskega gospodarstva in podal tudi nekaj odgovorov na postavljena vprašanja. Po končanih razgovorih na občinskem sindikatu pa je obiskal tudi konferenco osnovnih organizacij zveze sindikatov Železarne Jesenice.

Na seji izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata Železarne so poleg sekretarja RS ZSS Franca Hribarja, predsednika republiškega odbora sindikata delavcev kovinske in elektro industrije Slovenije Alberta Vodovnika, predsednika medobčinskega sveta ZSS za Gorenjsko Branka Iskra sodelovali še predsedniki občinskih svetov ZSS gorenjskih občin: Tržič, Radovljica, Kranj, Škofja Loka in Marjan Drolc, predsednik občinskega sveta

(Nadaljevanje na 6. strani)

Problemska konferenca ZK Železarne

V ponedeljek, 8. februarja, bo ob 14.30 v dvorani samoupravljalcev (bivši IBM) problemska konferenca ZK Železarne Jesenice na temo:

»Železarna v letu 1988 na področju trženja, ekonomike, kadrov in načrtovanja proizvodnje«.

Vabljeni!

Predsedstvo SAK ZK Železarne Jesenice

Akcija moja ideja — moj predlog ima že prve rezultate

V prvem delu akcije moja ideja — moj predlog smo prejeli nekaj konkretnih idej in predlogov, ki jih v nadaljevanju objavljamo. Predlogi in ideje so v glavnem tehnične, organizacijske ali socialne narave. Vse koristne predloge in ideje bomo strokovno obravnavali in jih skušali realizirati.

Izvršni odbor konference osnovnih organizacij sindikata ŽJ bo akcijo usmerjal, dograjeval in nadzoroval. Poseben pomen moramo posvetiti predvsem realizaciji koristnih predlogov, ki ne smejo ostati samo na papirju. Vsem željam predlagateljev ne bo mogoče ustreči, posebno ne takim, ki niso mejah naših gmotnih sposobnosti ali gospodarskih načrtov. Če bodo predlogi take narave, da jih lahko rešimo sami z lastnimi sredstvi in strokovnostjo, brez večjih vlaganj, smo jih dolžni realizirati.

Predlogi večkrat zadevajo vprašanje odgovornosti za določeno stanje ali posledice. Ne smemo pozabiti, da je odgovornost ključna točka proizvodnih odnosov. Če bo realizacija predlogov zopet dolžnost vseh in nikogar, bo rezultat slab ali pa ga sploh ne bo. V vodilnih poslovodnih funkcijah morajo biti pooblastila in odgovornosti jasno opredeljene. Pooblastil brez odgovornosti ne sme biti in narobe. Zato bo izvršni odbor konference osnovnih organizacij sindikata, v soglasju in sodelovanju s PO, za vsak koristen predlog določil odgovorno osebo in po sistemu ciljnega vodenja definiral: cilj in rok za izvedbo, izvajalce in njihovo odgovornost ter spremljal rezultate. Predvidevamo, da bo na ta način akcija postala ena od najbolj neposrednih oblik samoupravljanja.

Nekaj idej in predlogov smo izbrali in jih skupaj s komentarjem objavljamo:

(Nadaljevanje na 3. strani)

Kaže dobro

Po prvih, še nedokončnih podatkih statistične službe smo v januarju izdelali 90.746 ton skupne proizvodnje, kar je 99,9 odstotka operativnega programa. Načrtovano količino so dosegli obrati: Livarna (101,2 %), Valjarna bluming-štekel (104 %), Valjarna debele pločevine (103,2 %), HV Bela (103,5 %), HV Jesenice (107 %), Profilarna (107,5 %), Vratni podboji (100,4 %), Jeklovlek (100,4 %), Elektrode (106,7 %), in Žebljarna (103,9 %).

V Jeklarni 1 so vlili 21.471,4 ton jekla. Operativni program so dosegli s 97,6 odstotka.

V Jeklarni 2 so v januarju izdelali 193 sarž, kar je 15.275,8 tone jekla ali 724,2 tone manj od načrtovane mesečne količine proizvodnje.

V 20 odpremnih dneh januarja smo prodali 27.832,9 tone končnih izdelkov in storitev. S prodajo naših izdelkov smo plan presegli za 2,6 odstotka. Izpolnjujejo ga: Valjarna bluming-štekel (104,2 %), HV Bela (103,1 %), HV Jesenice (101,7 %), Profilarna (106,6 %), Vratni podboji (102,2 %), Valjarna žice (196,4 %), Jeklovlek (111,1 %), Elektrode (106,2 %) in Žebljarna (104,7 %).

Ugasnila je zadnja Siemens-Martinova peč

29. januar 1988. Dan, ko so na Jesenicah ugasnili zadnjo Siemens-Martinovo peč. Dan, ko se je staro umaknilo novemu, naprednemu. Slovo je bilo grenko-sladko, saj je bil zadnji prebod pravljično lep, motila ga je le otožnost. Otožnost, tako značilna za trenutke, ko se za vedno poslavljamo od starih, vendar ljubih znancev.

Za martinarje, ki so spremljali konec nekega zgodovinskega obdobja na železarskih Jesenicah, je bilo slovo težko. Tako so nam povedali: Marjan Mavec, Safet Hadžič, Mehmet Džafič, Adem Pirič in Marjan Noč. Tudi Karel Ravnik in Joža Arh sta priznala, da ne gre brez nostalgije, čeprav se najbolj zavedata in zavzemata za to, da sledimo razvoju železarstva v svetu. Tam pa so martinovke le še bled spomin.

Marjan Mavec, topilec pri peči, je v martinarni delal od leta 1964. Bil je povsod: v grapi, pred pečjo, za pečjo, le žerjavovodja ni bil. Čeprav je bilo delo v martinarni težko, so se tega navadili, zato mu je hudo, ker ne bo mogel več delati pri pečeh. S sodelavci se je dobro razumel, bili so kot ena velika družina, sedaj pa gredo vsak na svoj konec. Delal bo na elektro peči, kjer delo sicer pozna, vendar se bo kot novinec vseeno moral spoprijeti z vsemi začetnimi težavami in neprijetnostmi.

Safet Hadžič, čistilec preboda na peči, je z martinarno živel 26 let. Hudo mu je, ker je prišlo do tega, in ga skrbi, kaj bo, če se bo v novi jeklarni kaj zataknilo. Bolje bi bilo, če bi peči obnovili, saj za proizvodnjo v SM pečeh ni treba elektrike, s katero je danes velik križ. Safet ima še leto in pol do upokojitve. Ker je tudi invalid tretje stopnje, ga zelo skrbi, kakšno delo bo opravljal.

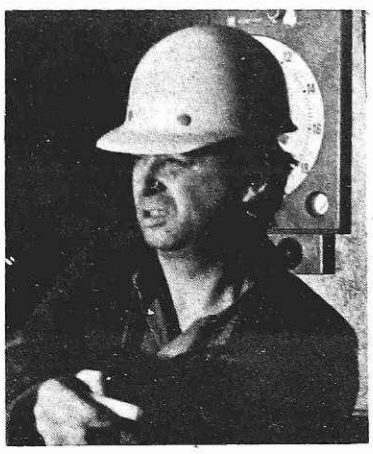

Marjan Noč je delovodja martinarne. S SM pečmi je preživel 25 let. Imel je slovesno in žalostno dolžnost, da je naredil zadnji prebod in izpustil iz peči zadnje tone žareče kovine. »Tako čudno mi je, ko vem, da martinovka ne bo nikoli več zagorela, saj sem ob njej preživel četrt stoletja. Na tako delo sem se tako navadil, da mi bo najbolj hudo, če me bodo dali v kakšno pisarno. Delo pri peči je bilo tako raznoliko in dinamično, da je čas prehitro minil. Večina delavcev sicer ve, kam bodo šli delat, vendar je vprašanje, kako bodo z novim delom zadovoljni. Čeprav bodo imeli nižje plačilne kategorije, bodo morali biti zadovoljni že zato, ker imajo vsaj delo.«

Mehmed Džafič je vzdrževalec, za SM peči pa je skrbel od leta 1969. Pravi, da je bilo sicer hudo, vendar so se navadili, zato ni preprosto pozabiti toliko let v martinarni. Bili so tudi res dober kolektiv in dokler je delo teklo, so imeli tudi dobre plače. Čeprav SM peči ne bodo več potrebovale njegovih rok, bo ostal v Jeklarni kot vzdrževalec elektro peči.

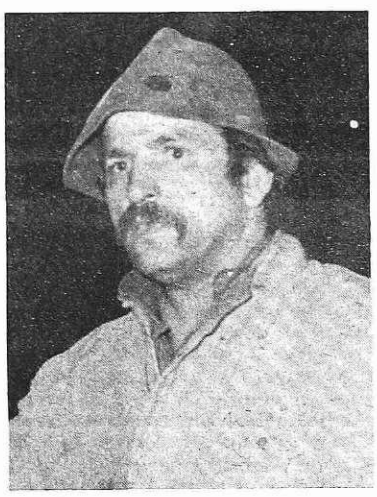

Adem Pirič je čistilec preboda. V martinarni je delal 12 let. Pred tem je bil štiri leta v šamotarni; ko so jo ukinili, naj bi šel v Hladno valjarno Bela. Zaprosil je, da so ga premestili nazaj v martinarno, za kar je kadrovikom zelo hvaležen. Ima namreč tri otroke, ki bi jih z manjšo plačo težko preživljal. Tudi njemu je hudo, ker martinovke ugašajo, toda če ne gre drugače, bo tudi tako prav.

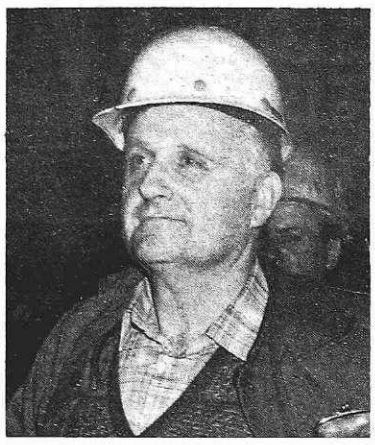

Karel Ravnik, obratovodja Jeklarne 1, ki je 12 let delal tudi v martinarni, je pojasnil, zakaj je bila ukinitev martinarne nujno potrebna. Dejal je, da je ta proces pridobivanja jekla popolnoma zastarel, zato je bila ukinitev tega postopka potrebna zaradi ekonomskih in kvalitetnih razlogov. Kvalitetni proizvodni program SM jeklarne so že prenesli v jeseniško elektro jeklarno in delno v novo jeklarno na Beli.

Ekonomski vidik ukinjanja SM postopka je predvsem izredno draga proizvodnja zaradi prevelikih remontov in predolgega časa trajanja ene šarže. SM postopek tudi ne dopušča proizvodnje specialnih jekel, ki so na trgu vedno bolj iskana. Taka jekla pa lahko dobivamo samo v kombinaciji elektro peči in vakuumske naprave.

&0Čeprav mi je hudo, moramo v korak z moderno tehnologijo v svetu. Zato sem prvi za novosti, ker je to bistvo napredka.«

Joža Arh je glavni tehnolog v stari jeklarni. Poudaril je, da je ukinitev SM postopka velika prelomnica v razvoju železarstva na Jesenicah in v Sloveniji. Take prelomnice so bile v zgodovini železarstva v daljših časovnih obdobjih, z višjim razvojem te panoge pa se pojavljajo vedno hitreje. Ena takih prelomnic je bila pred sto leti, ko so v Dvoru pri Žužemberku ukinili fužine. Sedaj se nekaj podobnega dogaja pri nas. SM postopek smo uvedli 26 let po njegovem izumu, sedaj pa ekonomsko in kvalitetno ni več upravičen.

SM peči ne dajejo možnosti obdelave jekla v ponovci, ker so temperature prenizke. Za današnje stroge zahteve trga SM postopek ne daje več ustrezne kvalitete. Moderno metalurgijo pri nas poznamo že od leta 1982, ko smo prvič jeklo v ponovci legirali in rafinirali po tako imenovanem duplex postopku.

Od sedaj naprej bomo v naši železarni izdelovali elektro jeklo, ki ga lahko na različne načine poboljšamo z obdelavo izven peči. Tako lahko naredimo jeklo poljubne kvalitete in tudi za najbolj zahtevne namene uporabe. Taka je visoka tehnologija, ki smo jo začeli uvajati v stari jeklarni 1984. leta z VOD postopki in ki jo uspešno izvajamo v novi jeklarni.

29. januarj 1988 je za našo železarno pomembna prelomnica. Končalo se je obdobje martinovk in se začelo obdobje nečesa novega — prihodnost jeklarstva je v kombinaciji elektro peči — VOD postopek in izvenpečna obdelava. Takšna prihodnost se je pri nas že začela.

Lilijana Kos

doseganje skupnega cilja poslovanja

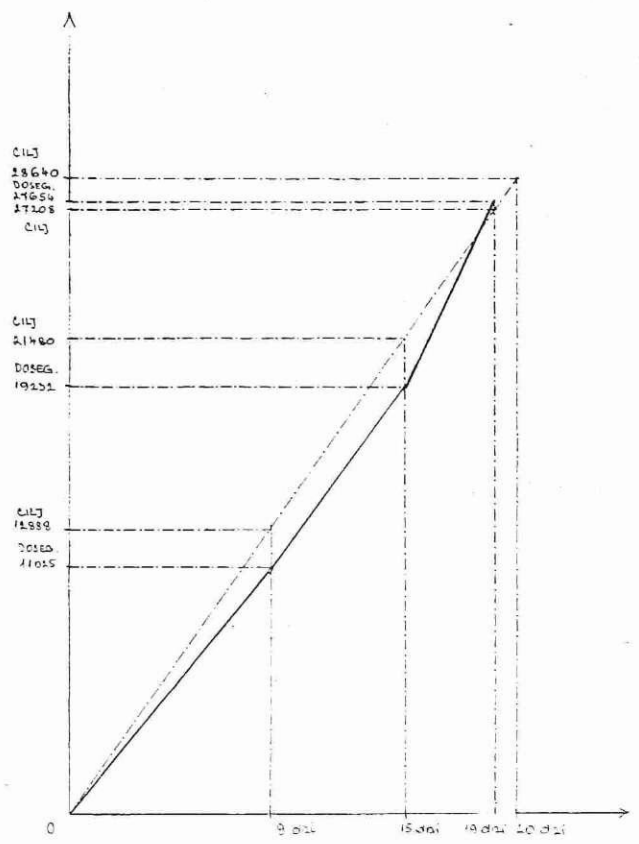

V devetnajstih dneh meseca januarja smo dosegli 27.654 mio din realizacije ali 102 % cilja, vendar to še niso dokončni podatki.

1. delovna skupina ob ustavitvi 3 SM peči (foto I. Kučina)

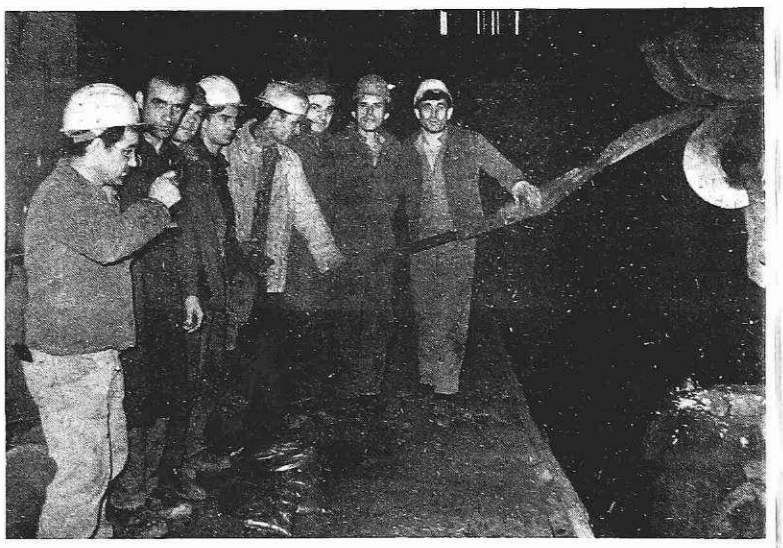

2. delovna skupina ob ustavitvi 3 SM peči (foto I. Kučina)

Martinarja (foto: I. Kučina)

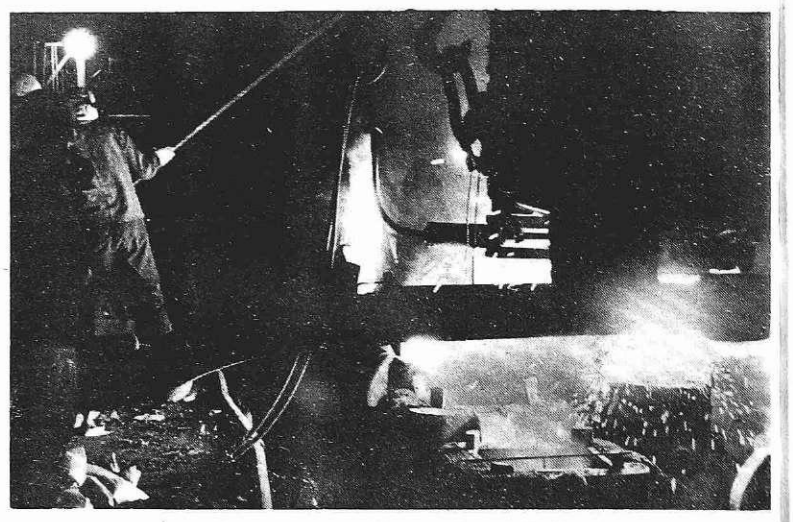

Martinarna — vlivanje (foto I. Kučina)

Akcija moja ideja — moj predlog ima že prve rezultate

(Nadaljevanje s 1. strani)

Janez Gasar, obrat PTV:
Predlagam regionalno kontrolo porabe električne energije za območja:
— Jesenice, HVŽ, Jeklarna, Žebljarna, Elektrode, priprava vložka — rene,
— Bela, Valjarna žice, Jeklovlek, Valjarna bluming, Jeklarna II in Javornik.

Nastaviti ali zadolžiti je potrebno ljudi, ki bi imeli kontrolo nad razsvetljavo — agregati, ki nemalokrat svetijo brez potrebe. To je največkrat ob sobotah, nedeljah, ob praznikih, pa tudi vsak dan podnevi.

Menim, da bi s takim pristopom lahko veliko prihranili. Nisem elektro strokovnjak, vendar si upam trditi, da bi z racionalnim pristopom k potrošnji elektrike lahko prihranili težke milijone.

— — —

Mnenje komisije za inovacije: Kontrola uporabe elek. energije je naloga vseh neposrednih vodij oddelkov, izmenskih delovodij, skupinovodij itd. Obratovodja obrata je neposredno odgovoren za stroške in njegova naloga je, da organizira tudi kontrolo nad nepotrebno porabo elek. energije. Odgovornost za navedene primere nepotrebne porabe el. energije lahko ugotovimo z dokumenti, ki jih lahko posredujemo vodju TOZD, obrata ali oddelka. Če neposredni vodja ne ukrepa, lahko dokaze posredujemo delavski kontroli TOZD. Naša pravica in dolžnost je, da take primere prijavljamo. Le na ta način je mogoče zmanjšati strške in s tem povečati dohodek. Ideja je dobra in bomo z njo seznanili vse vodje TOZD in obratovodje.

Janez Trček, PIV, TOZD Tehnične dejavnosti:
Potrebno je urediti, da bi se vse proizvodne hale pozimi skrbno zapirale.

Ko delavci prometa peljejo z lokomotivo skozi vhodna vrata, jih vedno puščajo odprta. Zaradi prepihov na nekaterih mestih v notranjosti tako pade temperatura, da zmrzujejo cevovodi in ventili in nastajajo poškodbe.

Primer: letos je zamrznil hidrant prav na sredini hale B Jeklarne 2; lansko leto so zmrznili ventili pri filtrih v Hladni valjarni, predlanskim so zmrznili ventili in cevovodi pod potisno pečjo bluminga, lansko zimo pa so na blumingu zahtevali neprestano kroženje vode skozi potisno peč, čeprav celo zimo ni delala, kar je prav tako razmetavanje oziroma potrata energije (zaradi tega je bilo potrebno imeti v programu še eno 300 kW črpalko).

Če bi vhodna vrata zapirali, bi vse te težave odpadle, prihranek bi bil pri ogrevanju hal in ljudje v halah bi se mnogo bolje počutili, kajti ti močni prepihi so zelo neprijetni. Hale pa bi bile pri zaprtih vratih prav gotovo dovolj tople in tudi kadar niso posebej ogrevane, v njih ne bi zmrzovalo.

— — —

Mnenje komisije za inovacije: Problem zmrzali v zimskem času je večkrat velik in povzroča težave v proizvodnji in vzdrževanju. Zapiranje vrat je ena od rešitev za zmanjšanje možnosti zmrzovanja cevovodov in vodnih naprav. Vsak obratovodja obrata ali vodja oddelka vključno z delovodji mora poznati šibke točke svojega obrata oziroma oddelka. Če jih ne pozna, ne more biti vodilni delavec. Njegova dolžnost je, da že pred nastopom zime oziroma mraza ukrene vse potrebno, da do zamrznitve in škode sploh ne pride. Znani so primeri malomarnosti do družbene lastnine, za katero v prvi vrsti odgovarjajo vodilni delavci, v končni fazi pa tudi vsak delavec na svojem delovnem področju.

Konkretno navedeni primeri naj služijo kot dokaz pri ugotavljanju odgovornosti za škodo. Predlog zahteva konkretno ugotavljanje odgovornosti v disciplinskem postopku. Dolžnost in pravica nas vseh je, da čuvamo družbeno imovino. Le na ta način bomo dosegli začrtane cilje.

Edhem Hodžić, Jeklarna 1: Predlog za izboljšavo del na kontilivu
Na vaš predlog, da delavci predlagamo izboljšave pri svojem delu, predlagam izboljšavo na svojem delovnem mestu oziroma v obratu, kjer delam.

Delam v Jeklarni 1 na kontilivu kot žerjavovodja. Pri delu me moti, da se ne uporablja podstavkov za odlaganje ponovc. Pri vsakem odlivu iz ponovce bi morali ponovco postaviti na podstavek, ne pa da ostane na žerjavu.

Svoje mnenje utemeljujem z naslednjim:
1. Če ostane ponovca na žerjavu, lahko pride do nesreče, če se utrga žična vrv.
2. Pri vlivanju šaržev je zastoj od ene ure do dveh in pol (odvisno od žile). V tem času bi lahko uporabili žerjav za kaj drugega.
3. Bolje bi bil izkoriščen čas in bi s tem zmanjšali tudi stroške, predvsem pa bi zagotovili večjo varnost delavcev, ki so zaposleni v našem obratu.

— — —

Mnenje komisije za inovacije: Naprava za kontinuirno vlivanje v Jeklarni 1 je izdelana tako, da je mogoče med vlivanjem postaviti livno ponovco na poseben podstavek. Iz neznanih razlogov je prišlo med gradnjo do napake v konstrukciji podstavka, ki sedaj ne omogoča pravilne lege livne ponovce nad vmesno ponovco. Drug razlog je, da je v začetku prišlo večkrat do prodora ali drugih napak, pa je bilo treba ponovco čim prej odmakniti. Pri sedanjem načinu dela sta livni žerjav in žerjavovodja izpostavljena vročini, dimu in prahu pri vlivanju v vmesno ponovco, kar bi pri nastavitvi na podstavek odpadlo. Pripravljajo nov podstavek, ki bo omogočil pravilno lego livne ponovce. Predvidoma bo dokončan sredi letošnjega leta. Ob tem predlogu bi se morali zamisliti, kaj smo delali od leta 1979 do sedaj, saj vseh deset let nismo uporabljali podstavka. Kdo je za to odgovoren? Predlog je koristen in odpira nove možnosti za razprave o odgovornosti za izboljšanje delovnega okolja žerjavovodij in o skrbi za livni žerjav, ki je po nepotrebnem izpostavljen vročini in prahu.

Stane Mencinger, vzdrževanje Plavž:
Za izboljšanje stanja moramo v prestrukturiranju, kar reorganizacija tudi je, urediti:
1. sistem nagrajevanja,
2. samoupravljanje,
3. odgovornost.

Sistem nagrajevanja mora sloneti na treh (ker je odgovornost posebna oblika) osnovah: kvaliteti, količini in stroških.

Lahko bi govorili tudi o številu zaposlenih, vendar so ti zajeti že v stroških. Ne bo nam pomagala kvaliteta, če ni zadostne količine in če so stoški preveliki. Ti niso le poraba materiala, ampak tudi število udeležencev na prihodek.

Samoupravljanje mora biti interes samoupravne delovne skupine, to je vidni morajo biti finančni rezultati. SDS naj daje pripombe na predloge, vendar za strokovne odločitve naj odgovarjajo strokovnjaki oziroma strokovni kadri, ki odločajo.

Mnogo govorimo o odgovornosti, vendar te ni, kar je vidno ob sedanjih težavah. Zato naj bo odgovornost nagrajevana, vendar tudi sankcionirana. V železarni je bilo govora o 80 % OD. Zakaj ne bi v takih primerih zniževali OD v skladu z odgovornostjo? Tako da tisti, ki ima večjo odgovornost, tudi izgublja več. Ne v enakem odstotku, pač pa z večanjem deleža odgovornosti. Enako velja za samoupravne organe oziroma člane teh organov, če sprejemajo slabe, neodgovorne sklepe.

Takoj ukinimo podvojene naloge. To so tudi naloge članov poslovodnega odbora, ki je preštevilen — vsaj za tri člane. Odgovornosti za finance, ekonomijo in splošne zadeve se podvajajo z nalogami direktorjev skupnih služb, komerciale in finance.

Na koncu še eno vprašanje: Kaj nam je prinesel novo ustanovljeni »INŽENIRING«. Saj smo za lastno Jeklarno 2 potrebovali »Rudis«. Ali nam bo to »šolanje« kadrov prineslo finančne uspehe ali bo uspešno le za posameznike?

— — —

Mnenje komisije za inovacije: Samoupravni sporazum o delitvi OD in sklada skupne porabe je bil sprejet junija 1987. Glede na stanje v Železarni sta bila oblikovana dva kompleksna cilja, ki naj bi jih s konkretizacijo sprejetega sporazuma dosegli:
1. Konkurenčnost organizacije oziroma vzpodbujanje načrtovanega razvoja sodobnega proizvodnega in poslovnega procesa.
2. Humanizacija dela oziroma večje zadovoljstvo delavcev, manjša fluktuacija, povečanje interesa za izobraževanje, usposabljanje in ustvarjanje, hitrejše napredovanje boljših itd.

Ta dva cilja sta strategija delitve, saj natančno določata njeno vsebino in pomen. Kot je bilo že večkrat poudarjeno, smo stem sprejetjem omogočili večji maneverski prostor kot doslej vsem strateškim in poslovnim odločitvam. V ospredje naj bi prišel poslovni proces, tržna usmeritev, ustvarjalnost in misel dela — orientacija, ki zahteva stalno prilagajanje organiziranosti, da bi omogočila točno določanje odgovornosti za delo in rezultate in s tem v zvezi osebni dohodek. Proizvodni odnosi, v katerih je jasno, kdo pije in kdo plača, ki nam edini lahko odprejo perspektivo, so bili torej sprejeti. Poslovodni odbor jih je celo podprl! Kot vedno se je pri konkretizaciji zataknilo. Zakaj?:

Najpomembnejši vzrok je izogibanje odgovornosti, drugi so le posledica.

Nov samoupravni sporazum zahteva miselno revolucijo pri vodenju. Očitno ne ločimo ali pa nočemo ločiti funkcije vodenja od funkcije upravljanja. Že dalj časa je očitno, da so ključna vprašanja ŽJ odprta, da imajo prednost operativne tekoče naloge, kar ima hude posledice za vso železaro. Najvišje vodstvo, v našem primeru PO, mora biti v aktivnostih za dosego navedenih ciljev prvo! Prevzeti mora vodilno vlogo, usmerajti mora delo, dograjevati in nadzorovati. Dokler predsednik in poslovodni odbor ne prevzame iniciative in vodilne vloge pri uvajanju novega sporazuma, toliko časa program ne more uspeti. Ker je realizacija sporazumna dolžnost vseh in nikogar, se pojavlja vrsta variacij, katerih rezultat je splošna zmeda, izguba orientacije in paraliza. Odgovornost v tem konkretnem primeru je jasna. Odgovornost v tej zvezi je ključna točka proizvodnih odnosov — kretnica za napredovanje, stagnacijo ali pa prenehanje delovanja, kar velja za posameznika ali kolektiv. Japonski znanstvenik Kaone Ishikawa trdi: »Pri vodenju organizacije je **prva skrb vodstva zadovoljstvo ljudi!**. Če ljudje niso zadovoljni in ne morejo postati zadovoljni, potem taka organizacija ne zasluži, da obstaja.«

Kolektivna odgovornost se v poslovnem sistemu nikjer ni obnesla. Razpršena odgovornost je isto kot odgovornost nikogar. Zadostuje en kolektivni organ upravljanja in to je delavski svet.Zakaj bi morali imeti tudi v izvršni funkciji kolektivni poslovodni organ? Na zahodu in tudi pri nas v gospodarstvu uporabljamo staro preizkušeno obliko vodstvene organizacije:

generalni direktor, direktor proizvodnje, direktor vzdrževanja. Direktorji ostalih poslovnih funkcij, kot so razvoj, komerciala, ekonomika, kakovost itd., so hkrati direktorji sektorjev. Ne bi upal trditi, da ta oblika upravne organiziranosti ni uspešna, ker je preveč dokazov o uspešnosti takih poslovodnih sistemov na zahodu.

Konstrukcije, ki se postavijo same

Pri graditvi poslopij, ki zahtevajo veliko proste površine in prostornine, na primer kmetijskih, industrijskih in trgovinskih objektov, športnih in drugih dvoran, največkrat uporabljajo kovinska in lesena ogrodja.

Nova konstrukcija PAL pomeni na tem področju revolucijo. To je konstrukcija, ki se postavi sama in je pravzaprav strešni nosilec iz prednapetega betona. Nosilec je sestavljen iz več delov (štirje deli so osnova, dva dela sta drogova, dva pa gredi). Prvi modeli imajo deset do dvajset metrov velik razpon in tri do šest metrov visoke drogove. Uporaba prednapetega betona omogoča velik razpon.

Način sestavljanja delov in sistem samopostavljanja pomeni izvirno rešitev. Deli, ki jih uporabljajo, so manjših mer, niso posebno težki in na gradbišče jih lahko pripeljejo s tovornjaki. Samopostavljanje obsega naslednje faze: provizorična postavitev opor, nato postavitev traverz in končno členkasta pritrditev portala na opornike.

Konstrukcijo so si izmislili za prednapeti beton, lahko pa se uporablja tudi za les in kovino.

Obvestila kolektivu

Razpored dežurnih Železarne

OD 8. DO 14. FEBRUARJA

8. februarja, Franc GASSER, Profilarna, Žirovnica, Moste 22 b, ☎ 80-333.

9. februarja, Jernej HOČEVAR, prodajni oddelek, Jesenice, Kejžarjeva 38, ☎ 82-118.

10. februarja, Martin ŠKETA, TOZD Ploščati program, Bled, Alpska 1, ☎ 77-130.

11. februarja, Marin GABROVŠEK, poslovodni odbor, Bled, Ribenska 8 c, ☎ 78-157.

12. februarja, Klemen HRIBAR, sektor tehnične kontrole, Jesenice, Udarna 5, ☎ 83-901.

13. februarja, Anton KELVIŠAR, Žičarna, Jesenice, Cesta na Golico 16, ☎ 82-745.

14. februarja, Tomaž KAVČIČ, Vratni podboji, Radovljica, Langusova 39.

Dežurstvo traja vsak dan od 14. do 6. ure naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva je dežurni dolžan opraviti obhod po železarni, svoje pripombe vpisati v dežurno knjigo ter o tem ob predaji dežurstva poročati podpredsedniku poslovodnega odbora.

Dežurni za vzdrževanje v Železarni

Datum:	Dnevni:	Nočni:
Ponedeljek — 8. 2.	Mirko Zupan	Alojz Lebar
Torek — 9. 2.	Milan Ravnik	Klavdij Mlekuž
Sreda — 10. 2.	Igor Logar	Karel Koblar
Četrtek — 11. 2.	Sašo Dolžan	Dušan Šmid
Petek — 12. 2.	Franc Nečimer	Franc Kalan
Sobota — 13. 2.	Zvonko Medja	Aleš Soklič
Nedelja — 14. 2.	Marjan Erman	Janez Otrin

Služba obratne ambulante

Od 8. do 13. februarja bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Alenka Kralj — Odar.
POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.
Dispanzer za borce od 13. do 14. ure.
V soboto, 13. februarja, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.
ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. stomat. Alojz Smolej in III. zobna ambulanta — mag. dr. stomat. Bela Gazafi.
POPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.
V soboto, 13. februarja, samo dopoldne: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.
V kartoteki obratne ambulante sprejemamo knjižice dopoldan od 6. ure do 10.30, popoldan od 12. ure do 17.30.
Urgentna ambulanta sprejema nujne primere neprekinjeno od 6. do 20. ure.

Dežurni v Vatrostalni

6. in 7. februarja, Urša OBLAK, Dovje 78, ☎ doma 89-187, ☎ v službi 83-281.

Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure na delovnem mestu, v prostem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj pa je dežurni dosegljiv na domu.

Vabilo

Zveza inženirjev in tehnikov občine Jesenice organizira v sredo, 17. februarja, ob 18. uri v gasilskem domu Železarne Jesenice (pri obratni ambulanti) predavanje z naslovom: »Gradnja karavanškega predora in cestna povezava«.

Predavala bosta dipl.inž. Jože Mikuž in dipl.inž. Tone Marinko.

Vljudno vabljeni

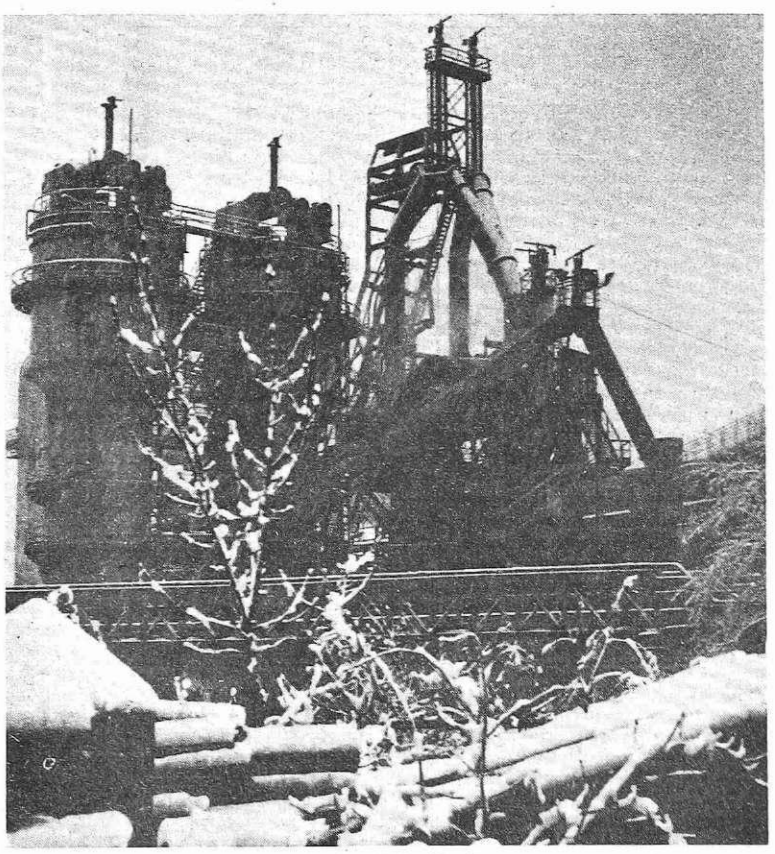

Sneg bo olepšal opuščena plavža (foto I. Kučina)

Programsko - volilna konferenca koordinacijskega sveta ZSMS Železarne Jesenice

V petek, 22. januarja, se je programsko - volilne konference KS ZSMS Železarne Jesenice udeležilo 28 mladincev in gostje: sekretar ZSM DO Krušik Valjevo, predsednik OK ZSMS Jesenice, predsednik KOOS Železarne Jesenice in računovodkinja sindikata Železarne Jesenice.

Po izvolitvi organov konference je sekretar KS ZSMS, Dragutin Gvozdič, podal poročila o delu predsedstva KS ZSMS Železarne, komisij za kulturo, za družbeno ekonomske odnose, za šport in za mladinske delovne akcije pri KS ZSMS ŽJ. Finančno poročilo je podala računovodkinja sindikata Železarne, in sicer realizacijo finančnega plana sredstev članarine za leto 1987. Dodala je še, da za leto 1988 finančni načrt še ni pripravljen zaradi predloga povišanja članarine. Seznanila jih je s predlogom razporeditve sklada skupne porabe. Ko bodo sprejeti sklepi konference, bo finančni plan posredovan osnovnim organizacijam ZSMS v razpravo.

Poročilo nadzornega odbora je podal predsednik delovnega predsedstva, Toni Čebulj. Nadzorni odbor se je sestal dvakrat ter pregledal finančno - materialno poslovanje s sredstvi članarine, dotacije sklada skupne porabe ter drugimi viri financiranja. Sproti je spremljal tudi delovanje predsedstva KS ZSMS Železarne Jesenice in njegovih organov. Nadzorni odbor je ugotovil, da v finančnem poslovanju ni nepravilnosti, program dela pa morajo čimprej sestaviti, da bodo na njegovi osnovi izdelali finančni načrt za leto 1988. Pri programu naj se upošteva predlog nadzornega odbora, da športni peteroboj v bodoče financirajo skupaj s komisijo za šport pri KOOS Železarne v razmerju 50 : 50, kar bi bilo opravičljivo glede na strukturo udeležencev. Še zmeraj ni odgovora strokovne službe glede delavk sindikata, ki opravljata delo za KS ZSMS.

Vsa poročila so potrdili.

Poročila osnovnih organizacij ZSMS Železarne Jesenice so podali predsedniki OO ZSMS.

Predsednik OO ZSMS delovne skupnosti skupnih služb,Gorazd Blatnik, je povedal, da je organizacija šele ustanovljena in da delo še ni zaživelo tako, kot bi moralo. V osnovni organizaciji delujeta dva aktiva, KSI in FRS, medtem ko aktiv novogradenj, SEOI in OTK še ni sestavil niti predsedstva in tako še ne deluje, kar pa je prva od nalog v prihodnjem letu. Usmeritve osnovne organizacije za nadaljnje delo so odvisne od sredstev, ključnega pomena pa je, da aktivirajo za delo čim več mladih v Železarni. Več pozornosti bodo morali posvetiti tudi poslovni politiki ŽJ in strokovnem razvoju.

Predsednik OO ZSMS Ploščati program, Herman Debelak, je poročal, da večje aktivnosti preteklo leto tudi v njihovi TOZD ni bilo. Še najbolj so bili aktivni v aktivih Valjarne debele pločevine, Profilarne in Vratnih podbojev. V ostalih aktivih zaradi premajhne zainteresiranosti mladincev niso mogli sestaviti niti predsedstva, čeprav so bili nekateri mladinci aktivni v različnih komisijah.

Tudi aktivnost v OO ZSMS TOZD Okrogli program še ni zaživela, kot bi morala, aktivni pa so bili le na športnem področju. Nekoliko bolj delavni so bili v aktivih Žebljarna in Elektrode.

Poročilo o delu OO ZSMS TOZD Komerciala je podala predsednica osnovne organizacije, Tanja Dolinšek. Tudi pri njih zaradi šele ustanovljene organizacije aktivnost še ni zaživela. Težave imajo predvsem z udeležbo mladincev na sestankih.

Ker predsednika OO ZSMS TOZD Tehnične dejavnosti, Joža Lavtižarja, ni bilo, je poročal o delu te osnovne organizacije predsednik aktiva Strojni obrati, edinega aktiva, ki v tej OO sploh deluje. V ostalih aktivih ni nobene aktivnosti.

Pred petimi dnevi se je ustanovila tudi nova OO ZSMS TOZD Družbeni standard. Izvolili so predsedstvo in predlagali program dela svoje osnovne organizacije.

V razpravo na poročila se je najprej vključil član komisije za šport pri KS ZSMS Železarne Jesenice, Franci Teraž, ki je naštel le nekaj tekmovanj, ki so se jih udeležili mladi iz Železarne: jeklarski maraton, triglavski tek, peteroboj, turnirji v nogometu, košarki, kegljanju na ledu, tekih, smučanju itd. Upa, da se bodo mladi letos še bolj in številneje udeleževali tekmovanj v okviru Železarne in izven nje.

Delovni predsednik, Toni Čebulj, je poudaril, da je potrebno reševati vse probleme, s katerimi se srečujemo: stanovanjski problemi, zaposlovanje, štipendiranje, šolanje, izobraževanje, kvaliteta dela, s tem pa lahko mladi vplivajo tudi na poslovne rezultate ŽJ. To bi morale biti najpomembnejše točke na dnevnih redih sestankov od aktivov do KS ZSMS.

Predsednik komisije za MDA, Salko Redžič, je dejal, da mladi imajo interes za mladinske delovne akcije in s tem za pridobivanje večjih sredstev za njihovo delovanje, vendar vse prevečkrat ta dela opravljajo delavci komunalnega podjetja. Tudi ni prave organizacije akcij.

V razpravo se je vključil tudi predsednik KOOS Železarne, Edo Kavčič, in zaželel, da bi oblikovali take sklepe, na osnovi katerih bi lahko pripravili usmeritve vsem v Železarni, kako delati v prihodnje, na kaj se opreti, kakšne slabosti odpraviti. Te usmeritve bodo v pomoč tudi sindikatu, da bi delali združeno predvsem na takih področjih, kjer je treba začeti spreminjati stvari. Znani so cilji in te cilje je treba doseči. Vesel je bil tudi boljšega sodelovanja med ZSMS in sindikatom. Spregovoril je tudi o sedanjih problemih v Železarni. Vsako leto se stopnjuje število prekinitev dela in vsako leto se tudi povečuje število delavcev, ki pri njih sodelujejo, ker ta kriza ne poneha in iz nje ni videti izhoda. Tudi v Železarni smo bili mnogokrat zelo negotovi. Spraševali smo se, koliko je za to kriv nizek OD in koliko zunanje razmere, ki niso v celoti rešene. Ocenjeno je bilo, da dokler bo Železarna v takem obsegu morala zadrževati cene na administrativno določenem nivoju, toliko časa na to delavci ne bodo imeli vpliva. Vplivajo pa lahko na fizično produktivnost, na kvaliteto dela in na načrtovane rezultate. Mladina bi morala nenehno spremljati, kako te rezultate dosegamo, oziroma jih ne dosegamo in kaj nas čaka jutri. Pri tem je treba povedati še to, da se je izguba v zadnjih dveh mesecih le ustavila in če bo zadosti naročil, se bo položaj v Železarni izboljšal. Kadrovski načrt za leto 1988 predvideva bistveno zmanjšanje števila delavcev, to pa predvsem zaradi Jeklarne 2. Potrebno pa bo precej truda, da se ta kadrovska problematika reši.

Predsednik OK ZSMS Jesenice, Matjaž Peskar, je poudaril, da so mladi v letu 1987 res namenili največ časa sami sebi, ne samo v Železarni ampak tudi v drugih OO ZSMS v občini, to pa predvsem zaradi na novo formirane področne konference. Povedal je tudi, da bodo ustanovili delovno skupino, ki bo poskušala pripraviti čimbolj poljudne razlage in opozoriti na sporne zadeve pr ustavnih spremembah. V letošnjem letu se izteka mandat tudi nekaterim funkcionarjem v mladinski organizaciji, zato bo potrebnih precej akcij. Opaziti je tudi drastično zmanjševanje zanimanja za republiške in zvezne delovne akcije. Na nivoju republike potekajo razprave, naj bi delovne akcije ukinili do leta 1990, kar pa ne pomeni, da se morajo ukiniti tudi lokalne delovne akcije.

Delovni predsednik, Toni Čebulj, se je tudi dotaknil vprašanja glede strokovnjakov v Železarni. Kako preprečiti takšen odliv strokovnega kadra?

Predsednik komisije za družbenoekonomske odnose, Matjaž Pribošič, je izpostavil vprašanje, kako lahko komisija za družbenoekonomske odnose deluje, če niti na strokovnem področju (uveljavljanje novega SaS) ni bilo nič narejenega. Mladina se ukvarja z obrobnimi stvarmi in sama sebe postavlja v manjvrednostni položaj.

Predsednik komisije za šport, Sead Ališič, se sprašuje, kako pomagati delavcem, ki bodo ostali brez zaposlitve, ker se bo zaradi nezaposlenosti povečalo tudi število socialno ogroženih.

Predsednik OO ZSMS DSSS je pripomnil, da pobude so, vendar je največji problem v tem, da nihče teh pobud ne podpre. Vprašal je tudi to, ali je izguba manjša zaradi našega dobrega dela ali zaradi povišanja cen. Kako bomo reševali ekonomski višek zaposlenih?

Po razpravi so delegati zavzeli sklepe:

1. Konferenca sprejema poročilo o delu KS, OO, finančno poročilo in poročilo nadzornega odbora ZSMS ŽJ z naslednjimi dodatki: čimprej je potrebno izdelati program dela, katerega sestavni del mora biti operativni program in na njuni osnovi izdelati finančni plan za leto 1988. Upošteva naj se predlog nadzornega odbora, da se financiranje športnega peteroboja uskladi s komisijo za športno rekreacijo pri KOOS ŽJ. Predsedstvo KS ZSMS Železarne se mora zavzeti, da se problem vrednotenja, oziroma nagrajevanja delavk sindikata, ki delata tudi za KS ZSMS čimprej reši.

2. Glede na razmere v Železarni naj odgovorni podajo vizijo reševanja fluktuacije strokovnega kadra in določijo ljudi za izvedbo tega projekta.

3. Koordinacijski svet ZSMS Železarne naj se dogovori o možnosti prostovoljnega dela mladinske brigade Železar v Železarni za dela, ki smo jih v preteklosti plačevali drugim podjetjem.

4. Iz vseh programov, tako dela koordinacijskega sveta kot tudi komisij, predvsem komisije za družbenoekonomske odnose, je potrebno izločiti nebistvene stvari in se začeti ukvarjati s tistimi, ki bodo reševale naše delo, prihodnost, naš status v Železarni in širši družbenopolitični in ekonomski skupnosti.

Razrešili so prejšnje člane predsedstva KS ZSMS Železarne in izvolili nove.

Za predsednika je bil izvoljen Herman Debelak iz Valjarne debele pločevine. Do sedaj je aktiven v mladinskem aktivu Valjarne debele pločevine, je predsednik OO TOZD Ploščati program in član predsedstva KS ZSMS Železarne.

Ostali člani predsedstva so: Dragutin Gvozdič, Matjaž Pribošič, Đina Čatak, Sead Ališič, Tanja Dolinšek, Gorazd Blatnik, Črtomir Mesarič, Mirko Benič, Igor Žener, Tatjana Ferk, Sabina Hadžisulejmanovič, Janko Cerkovnik, Toni Čebulj in Nejra Rizvanovič.

Podani so bili tudi programi dela komisij in finančni plan članarine KS ZSMS Železarne. Komisija za družbenoekonomske odnose se bo ukvarjala z vsemi problemi na ekonomskem, političnem, socialnem ali tehnološkem področju v Železarni.

Komisija za šport naj bi več pozornosti posvetila športnim igram oziroma srečanjem med osnovnimi organizacijami in aktivi. Tako bi se mladi med seboj bolje spoznali. Vključeni naj bi bili v vsa športna tekmovanja oziroma srečanja, ki jih organizira ob mesecu mladosti občinska konferenca, in tekmovanja, ki jih organizirajo izvršni odbor osnovnih organizacij sindikata Železarne ali različna športna društva. Na koncu sezone bi izvolili najboljšega mladega športnika. Več o programu dela bomo pisali po seji komisije za šport.

Tudi komisija za kulturo in sodelovanje je pripravila svoj program dela.

Program dela komisije za MDA bo obsegal več akcij: izvajanje MDA v skladu s ponujenimi delovišči v okviru občine in Železarne; v skladu z možnostmi opravljati dela in naloge, ponujene s centra za MDA, tako občinske kot republiške konference; tekoče spremljati delo in aktivnosti mladincev na področju mladinskega prostovoljnega dela in jih ustrezno stimulirati; najaktivnejše brigadirje nagraditi s sodelovanjem na mladinskih delovnih akcijah, ki jih organizira republiška ali zvezna konferenca ZSM; tekoče spremljati problematiko, s katero se srečujejo mladi na področju MPD (organiziranost dela na delovišču, razporejanje finančnih sredstev, evidentiranje vodstvenega kadra, spodbujanje aktivnosti na drugih področjih dela); sodelovanje z drugimi komisijami v okviru Železarne na akcijah, ki so skupne.

Smernice za program dela predsedstva KS ZSMS Železarje je podal sekretar KS. Poleg tega, da bodo morali usklajevati in skrbeti za izvajanje vseh akcij komisij, OO in aktivov, bodo sodelovali tudi z drugimi mladinskimi organizacijami izven Jesenic. Potrebno je ugotoviti, koliko je to smiselno za delo mladinske organizacije. V sami SOZD SŽ se bodo morali boriti za enotnejši način nastopanja navzven. Preveriti morajo tudi možnosti srečanja na Jesenicah s predstavniki Združenja črne metalurgije Jugoslavije na Jesenicah, saj je gostitelj v letu 1989 SOZD SŽ. Največ pozornosti bo moralo predsedstvo nameniti političnemu delu (na področju OD, nagrajevanja in zaposlovanja, itd.)

Delegati konference so se odločili za povišanje članarine za leto 1988, in sicer za 1.000 din mesečno.

Ob koncu konference so bila podeljena še knjižna priznanja za dosedanje delo v KS ZSMS ŽJ.

Č.Đ.

Pregled sestankov SDS

(IZ PROGRAMA SAMOUPRAVNIH AKTIVNOSTI ZA DECEMBER — nadaljevanje)

TOZD Tehnične dejavnosti

Iz **OBRATA TRANSPORT** smo prejeli zapisnike SDS **promet + vleka 1, 2, 3** in **4, tehtalci, garaža, avtomobilski prevozi** ter s **skupnega zbora delavcev obrata za vzdrževanje transportnih naprav (lokomotivna delavnica, vozovna delavnica, vzdrževanje proge, delavnica motornih vozil, elektromotorna delavnica).** SDS tehtalci glede problematike množične inventivne dejavnosti meni, da je predlagane zamisli potrebno uresničiti, vendar pa je pristop potrebno poenostaviti (»brez ogromne administracije«). SDS avtomobilski prevozi v zvezi z ukrepi opozarja na svoje plače (»ker imajo sedaj veliko več dela kot prej«). Delavcem obrata za vzdrževanje transportnih naprav, ki so se udeležili zbora, je njihov delovodja obširno orisal vzroke za nastalo izgubo, pa tudi reorganizacijske spremembe v Železarni in v sami transportni dejavnosti. Le-te bodo pripeljale do pomembnih kadrovskih sprememb in do drugačnega načina dela. Spremembe so očitne pri zmanjšanju števila tujih izvajalcev storitev, zato bo potrebna večja angažiranost vzdrževalcev na vseh področjih. Nujna bo izmenjava posameznih del med delavnicami, kajti čimveč storitev je treba opraviti v lastnih delavnicah. Razen z ukrepi za izboljšanje stanja in poslovanja v TOZD so bili delavci seznanjeni tudi z ukrepi, ki se nanašajo na transportno dejavnost. Pod razno so bili delavci posebej opozorjeni, da je treba izboljšati delovno disciplino v zvezi z zamujanjem, alkoholizmom in tudi malico ter da se pri prekrških ne bo popuščalo.

Iz **OBRATA REMONTNE DELAVNICE** smo prejeli zapisnike SDS **ključavničarji 1** in **2, montaža 1** in **2, inštalacija Jesenice in Bela, žerjavni 1** in **2, hidravlika in pnevmatika, elektrodelavnica, elektrožerjavni, delavnica elektrostrojev, vodstvo gradbenoremontnih delavnic, tesarji, mizarji, kleparji, zidarji, plastika, gradbenoremontna delavnica Javornik** ter **RTA 1, 2, 3, 4, 5** in **6.** SDS ključavničarji 1 in 2 v zvezi z analizo vzrokov in programom ukrepov za odpravo motenj v poslovanju ugotavlja naslednje: Remonti in večja popravila so bila izvedena po planih in v rokih. Vzdrževalni zastoji so bili v okviru dolgoletnih poprečkov. Pri izjemah so bili vzroki, po njihovi oceni, objektivne narave, vendar pa dodajajo, da se resnični vzroki za zastoje redko ugotovijo. Opozarjajo tudi, da ne znamo ločiti, kateri zunanji izvajalci del so v Železarni potrebni in kateri ne. Za preveliko porabo rezervnih delov so vzroki izven vzdrževanja. Delež stroškov vzdrževanja v celotnih stroških je tako majhen, da ne more vplivati na izgubo. Sama TOZD Tehnične dejavnosti je po njihovi oceni uspešna, ker so dajatve, ki jih pokrije, v resnici prevelike. Ukrepi za izboljšanje poslovanja so koristni, čeprav so na splošno »preveč idealistični« in ne ustrezajo dejanskim razmeram (»upoštevajo predpostavke, ki jih še nikoli nismo uresničili«). Vsem tem ugotovitvam na rob pa postavljajo tudi vprašanje, če ni njihova TOZD izgubar samo zaradi solidarnosti z ostalimi. In še vprašanje pod razno: »Na kakšnih kriterijih bo slonelo vrednotenje vseh z reorganizacijo postavljenih delovnih meril?« Tudi SDS montaža 1 in 2 ugotavljata, da so bili remonti izvedeni v rokih in da niso vplivali na poslovanje v TOZD. Vzroki za zastoje so po njihovem v »mačehovskem ravnanju s stroji in napravami s strani proizvodnje«. Tudi ti skupini pozivata k bolj smotrnemu najemanju zunanjih izvajalcev (»in to tam, kjer so res nepogrešljivi«). Z ukrepi se SDS strinjata, želita pa, da bi »recimo po šestih mesecih« kot pravijo, »izvedeli tudi, koliko so ti ukrepi vplivali na poslovanje TOZD Tehnične dejavnosti«. Sicer pa menijo, da je izguba njihove TOZD le administrativnega značaja. Pod razno postavljajo v bistvu isto vprašanje kot že omenjeni SDS: »Na kakšni metodologiji bo slonelo vrednotenje pri reorganizaciji postavljenih delovnih mest?« SDS instalacija Jesenice in Bela sta imeli poseben sestanek v zvezi z mikroorganizacijo (nov predlog o zasedbi delovnih mest). Tako s spremembo mest pri delovodjih kot drugih delovnih mest, pa tudi »s tem napredovanjem«, so se strinjali. SDS žerjavni 1 in 2 sta se posebej sestali (16. decembra) zaradi potrditve glavnega delovodje. V zapisniku je navedeno, da je zanj glasovalo 10 delavcev, proti jih je bilo 14, dva pa sta se vzdržala. Te podatke pa spremlja tudi takle komentar: »Pri glasovanju je prišlo do nesoglasij med delavci, ker so bili delavci z Bele in Javornika zavedeni s strani tovariša (sledi priimek delavca). Ko smo glasovali, so nekateri delavci zapuščali sestanek, tako da niso vsi glasovali.« V zvezi z ukrepi, ki so jih obravnavali na prejšnjem sestanku, niso imeli pripomb. Mogoče je vzrok tale izkušnja, ki jo omenjajo pod razno: »Delovna skupina ugotavlja, da na pripombe skupine ni nihče do sedaj odgovarjal; ne upamo na boljše.« Tudi SDS hidravlika in pnevmatika se pritožuje, da ni odgovora na zapisnik z dne 14. avgusta 1987 v zvezi s točko 1. Ukrepe SDS sicer podpira in tudi pripomb ali vprašanj ne navaja, vendar pa pripominja, da upajo, »da bo na vprašanja tudi kakšen konkreten odgovor«. SDS elektrodelavnica in elektrožerjavni sta bili posebej informirani o izplačilu osebnih dohodkov za oktober (12. november). Informacija je bila, kot navajajo, sprejeta z vidnim nezadovoljstvom, ker takih primerov prej ni bilo. In še dodajajo »pada delovna zavest in vnema. Ljudje vse bolj spoznavajo, kje se odloča o njihovih osebnih dohodkih.« Podobno so to informacijo sprejeli tudi člani SDS delavnica elektrostrojev in izrazili bojazen pred tem, »kako bo naprej«. SDS vodstvo gradbenoremontnih delavnic je v zvezi s problematiko izplačevanja osebnih dohodkov postavila celo vrsto vprašanj, na katera želi dobiti odgovore: »Zakaj pisna informacija ni bila popolna in je bilo zato potrebno še sestajanje SDS? Zakaj delavci niso bili pravočasno (prej) seznanjeni z izplačili, saj je bila problematika odgovornim gotovo poznana že prej, da bi delavci lahko drugače razporedili svoj OD in se verjetno ne bi zadolževali (ugodni krediti v trgovini)? Zakaj občinski organi, politične organizacije in SIS ne delijo zmanjšanega OD, ampak imajo celo poračune; ali so ali niso odvisni od organizacij v občini? SIS in ostali naj najprej omejijo OD skladno z gospodarstvom v občini in šele nato naj se pogovarjajo o izpadu njihovega prihodka. V zvezi z notranjimi vzroki izgube v Železarni se sprašujejo, zakaj se ne ugotavlja vzrokov za zgrešene sarže v jeklarni, saj je znano, kdo na kateri dnini dela (osebna odgovornost)? Zakaj so za Jeklarno 2 bile podeljene nagrade, če se ne dela tako, kot bi bilo potrebno (kvaliteta)? Sprašujejo, kako naj delavci poravnajo svoje obveznosti (stanarina in druge obveznosti), če ne bo pravočasnega OD in kako je s plačilom posojil, če je plača 80 %; ali se lahko odtegne od OD več kot ena tretjina?« Pod točko razno so bila SDS dana pojasnila, kdo je sestavljal in kako je bil sprejet premijski pravilnik. S tistimi določili premijskega pravilnika, ki določajo, da nekateri delavci ne prejemajo 100 % premije (administracija, skladiščniki in čistilke) se ne strinjajo. Vprašujejo tudi, zakaj pravilnik ni bil dan v obravnavo delovnim skupinam. Informacija o izplačilu OD za oktober je bila z negodovanjem sprejeta še na nekaterih drugih SDS v gradbenoremontnih delavnicah. Še posebej kritična pa je bila SDS gradbenoremontna delavnica Javornik, ki pravi: »Delavci menijo, da za stanje, v katerem smo, niso krivi, da je samoupravljanje samo še beseda, če nam plače dirigirajo iz Beograda, da tudi ta informacija ne prikazuje realnega stanja.«

Center za samoupravljanje in informiranje
Božidar Lakota

(Nadaljevanje)

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

Komisija za kulturo in sodelovanje pri KS ZSMS Železarne

Komisija za kulturo in sodelovanje pri KS ZSMS ŽJ se je sestala na svoji tretji seji in obravnavala naslednje točke dnevnega reda: pregled zapisnika s prejšnjega sestanka, program dela komisije v letu 1988, poročilo z novoletnega plesa in razno.

Pri obravnavi zapisnika s prejšnjega sestanka smo ugotovili, da smo vse sklepe uresničili. Strinjali smo se s predlogom programa dela, v katerem smo si zastavili nekaj zanimivih in obsežnih nalog. Komisija bo v letu 1988 posebno pozornost namenjala družabnemu življenju mladih ŽJ. Nadaljevali bomo z organizacijo plesov v prvem četrtletju enkrat ali dvakrat mesečno. Če bo odziv mladih velik, bomo nato plese pripravljali enkrat tedensko. Z vstopnino bomo krili stroške organizacije plesa, morebitni ostanek sredstev pa bomo namenili nadaljnjemu razvoju kulturne dejavnosti. Še naprej bomo sodelovali z mladimi iz DO Kruših Valjevo, Čelik Beograd, Metal Bosanska Gradiška in delovnimi organizacijami v okviru ZČMJ in SOZD SŽ. Poskusili bomo bolj kvalitetno sodelovati z vojaki iz VP Bohinjska Bela in karavl na jeseniškem območju, kot tudi z mladimi iz krajevne skupnosti Sava in s športnimi društvi, ki so se pripravljeni aktivno vključevati v delo koordinacijskega sveta ZSMS ŽJ. Skrbeli bomo za organizirane obiske filmskih predstav in koncertov ter za izbiro in nakup knjig za potrebe koordinacijskega sveta ZSMS ŽJ.

Z mladimi pisatelji bomo ob kulturnem dnevu pripravili literarni večer. V noči pred praznikom dela bomo organizirali družabni večer s tabornim ognjem. Tudi pred novim letom bomo pripravili družabni večer s plesom. Poskušali bomo obnoviti sodelovanje s Kulturno skupnostjo Jesenice in komisijo za kulturo pri IO sindikata ŽJ.

Potrdili smo stroške novoletnega plesa in ugotovili, da je bila udeležba zadovoljiva.

Pod točko razno smo sprejeli nekaj sklepov:

Dogovorili smo se, da bomo sestavili spisek aktivnejših mladincev, ki jim bomo razdelili vstopnice za koncerte pred začetkom koncerta.

Naslednji ples bomo organizirali 29. januarja v hotelu Korotan. Pri plesih bomo sodelovali s komisijo za MDA.

V zahvalo za prizadevno delo smo podelili pet knjig, in sicer računovodkinji in tajnici sindikata (za dela, ki sta jih opravljali za KS ZSMS ŽJ) in trem članom predsedstva KS ZSMS ŽJ, ki odhajajo iz predsedstva.

Komisija za kulturo in sodelovanje bo v letošnjem letu skušala uresničiti vse točke programa dela, ki ga je sprejela, hkrati pa bo, če bo potrebno program še razširila.

Komisija za kulturo
in sodelovanje
pri KS ZSMS ŽJ

Aktiv ZSMS TOZD Družbeni standard

Aktiv ZSMS TOZD Družbeni standard se je sestal na prvi redni seji 27. januarja. Na nadomestnih volitvah so za predsednika aktiva soglasno izvolili Tatjano Ferk.

Podali so oceno o informiranju in samoupravnem komuniciranju. Aktiv meni, da Železar prinaša premalo informacij o delovni organizaciji, odnosih med ljudmi in odnosih ljudi do družbene lastnine. Nekatere informacije prihajajo med delavce prepozno (roki za prijave za posamezne prireditve). Kritično so ocenili tudi Informacije, češ da izhajajo prepozno, neredno, da so premalo dostopne delavcem in da so netočne. Prepozno prihajajo tudi informacije s strani KOOS ŽJ. Osnovna organizacija sindikata v TOZD in KOOS premalo in prepozno posegata v probleme informiranja in v varstvo pravic delavcev (npr. ob izplačilu OD za avgust so akcije stekle šele tik pred izplačilom in po njem). Niti sindikat v TOZD niti KOOS pa nimata moči postaviti vprašanje o odgovornosti vodstva TOZD ali vodstva Železarne.

Aktiv je predlagal, da bi zaradi boljšega informiranja zapisnike IO obesili na oglasne deske po vsej temeljni organizaciji.

Mladi iz TOZD Družbeni standard si želijo v Železarju tudi bolj konkretne informacije o poslovanju delovne organizacije, take, da bi bile razumljive najširšemu krogu delavcev.

Kritično so ocenili tudi delovanje predsedstva svoje osnovne organizacije v preteklem obdobju. Predsedstvo sploh ni delovalo in zato tudi marsikateri problemi.

Aktiv je sprejel nekaj pobud in predlogov za nadaljnje delo. Sestali se bodo že v naslednjih štirinajstih dneh.

Aktiv ZSMS TOZD DS

Študentke, študentje, kje ste?

K pisanju me je spodbudila neuspešna akcija čiščenja prostorov KŠJO. Za akcijo, ki je bila v petek, 29. januarja, se je prijavilo sedem prostovoljcev, a udeležili smo se je le trije. Kljub maloštevilčnosti smo uspešno pospravili skladiščni prostor. Sprašujem se, zakaj nekateri sicer pokažejo pripravljenost za delo, ko pa je dejansko treba kaj storiti, nikjer nobenega. Nekateri med nami so mnenja, da uspeha kluba ni mogoče pričakovati, dokler bo organizacija taka, kot je: predsednik, podpredsednik, trije aktivni (dokaj) člani. Klub bi zaživel pod pogojem, da bi ga poosebljala avtoritativna oseba, ki bi vse niti držala v svojih rokah, določala posameznikom dolžnosti, izvajala sankcije nad tistimi, ki ne bi odgovorno opravljali svojih nalog. Mogoče bi bila to res rešitev, a vendar mora tudi takšen »vodja« imeti okrog sebe vsaj nekaj ljudi. Vsekakor pa bi bila to le začasna rešitev, saj klub študentov ne trpi centralizma, nedemokratičnosti.

In zdaj k bistvenemu problemu: Zakaj v KŠJO hodi tako malo mladih, predvsem študentov? Res je, da je bil klub v preteklih dveh letih neredno odprt, da so prostori potrebni adaptacije... V klub sedaj prihajajo večinoma le stalni gostje, ki ne vidijo več smisla v tem, da bi se trudili za klub. Začela je vladati brezvoljnost, apatija. Vsem je jasno, da ima klub lepe možnosti za delovanje, toda večina ostaja le pri besedah, pri kritiziranju preteklega in sedanjega dela. Kot kaže, je »zastarelo«, če je človek z osebnim delom pripravljen nekaj storiti za širšo skupnost, pa čeprav je to celo tista skupnost, ki je najbolj namenjena mladim. Bolj je »moderno«, če mladi hodijo v lokale, kjer se komaj najde prosto mesto za mizo, kjer so cene previsoke za nizek standard študentov...

— Ali se je sploh še smiselno truditi, da bi klub zaživel? Mladi, predvsem študentje, ga, kot kaže, ne potrebujejo. Prepričana pa sem, da bi v primeru, ko bi klub zaprl prostore, vsi hoteli vedeti razloge, po možnosti bi se govorilo o nesposobnem vodstvu itd.

— Mladi se očitno ne zavedajo, kaj sploh pomeni klub študentov. Kot prvo je treba povedati, da KŠJO ni namenjen le študentom, ampak vsem mladim. Kot drugo pa, da KŠJO ni neka sformalizirana organizacija, kjer se sestankuje. KŠJO je namenjen predvsem razvedrilu, sprostitvi, vendar na nekem kulturnem nivoju. Ta nivo pa je mogoče doseči le z aktivno udeležbo mladih. Prav tu bi študentje lahko največ prispevali.

— Polno je vprašanj, odgovorov in konkretnih rešitev pa bolj malo. Mislim pa, da je prva naloga vsekakor ta, da je klub redno odprt. Sčasoma bo morda mogoče storiti kaj več.

— Upam, da bo ta sestavek spodbudil k razmišljanju vsaj enega študenta, s tem bi bil moj namen dosežen.

Alenka Burnik

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

(TITO)

Vojna kirurgija

Pojavlja se tudi vprašanje vrste prevoza, splošno in lokalno stanje ranjenih, položaj na bojišču in vrsta ter kvaliteta prevozov. Položaj na fronti in otežkočeni pogoji zdravljenja silijo k čimprejšnjemu odvozu ranjencev v zaledje. V poštev prihajajo vse vrste prometnih sredstev, od sanitetnih vozil, avtomobilov, avtobusov, helikopterjev do letal in vseh plovil.

Umik ranjenih naj bo čim bolj skrbno pripravljen. Solidna priprava je nujna, vanjo pa vključujemo vrsto posegov:

— nudenje prve pomoči,
— namestitev v najugodnejši položaj,
— ogrevanje ranjenca in zavijanje v tople odeje.

Vrste vojnih poškodb

Vojne poškodbe delimo na mehanične, toplotne, električne, kemijske, radioaktivne in združene poškodbe. Prav mehanične poškodbe so v vojni najpogostejše, v prihodnosti pa bodo vsekakor najštevilnejše radiacijske in kemijske vojne poškodbe.

Glede na način zadajanja ran, poznamo rane zaradi strelnega, hladnega in topega orožja.

Rane zaradi strelnega orožja

Pehotno orožje (puška, pištola) ima pravilno oblikovana gladka zrna. Zrna ostalih orožij (top, minomet) eksplodirajo na večje število drobcev z ostrimi robovi in nepravilnimi oblikami. Ob vsem tem pa je pomembna še hitrost projektila (zrna). Pri pištoli in avtomatu znaša začetna hitrost 500 m/sek. Ob prodiranju skozi tkivo takšen projektil potiska tkivo pred seboj in zapušča za seboj valjasti kanal razmeroma pravilne oblike. Sodobne puške in puškomitraljezi imajo veliko začetno hitrost. Ta znaša 800 m/sek. Rane, prejete s takšnimi projektili (izstrelki), se po lastnostih in obsegu popolnoma razlikujejo od prejšnjih.

Infekcija ran v vojni

Rane so v vojni zelo občutljive za razvoj infekcije zaradi prvotne okužbe z bakterijami ter obsežnih raztrganin tkiva. Zaradi neprimernih razmer in zmanjšane splošne odpornosti organizma sledi infekcija.

Poznamo več vrst infekcij. Pri aerobni gnojni infekciji ločimo tri podvrste: lokalno obliko gnojnega vnetja (apsces), invazijsko obliko vnetja in prehod infekcije v krvni obtok (sepsa).

PLINSKA GANGRENA. Ta nastopi najpogosteje na spodnjih okončinah in se odlikuje v hitrem razvoju in visoki smrtnosti. Najpogosteje se javlja pri ranah spodnjih okončin (podkoleno). Povzročitelji so strupeni klostridiji — mikroorganizmi, ki so razširjeni v zemlji in v prebavilih človeka in živali. Nekroza (odmrtje tkiva ali organa) nastopi v primerih strelnih ran, kjer je nastala prekinitev krvnega obtoka, daljšega nošenja kompresijskega zavoja, zastrupitve z delci okužene zemlje ali pa zaradi prepozne oziroma nepravilne prve kirurške obdelave rane. Odmrlo tkivo razpada in je prava osnova za razvoj mikroorganizmov. Diagnoza plinske gangrene se poda na osnovi kliničnih znakov. Pojavi se dva do štiri dni po prejeti strelni rani. Značilen znak je nenadno poslabšanje splošnega stanja s prsteno bledico kože in pospešenim utripom žile (puls je povišan). V prvih urah je poškodovanec vznemirjen, precej se znoji, toda ves čas je pri zavesti. Rana je zelo boleča, poškodovanec trpi zaradi močno zategnjenega zavoja, telesna temperatura se dvigne na 39 °C.

Nadaljevanje

KŠJO

Obveščamo vas, da je z rednim delovanjem pričel Klub študentov jeseniške občine — KŠJO.

Klub ima svoje prostore na Titovi 12 (pod salonom DOLIK). Odprt je vsak petek od 20. ure dalje.

Vabimo vas, da z nami preživite kak prijeten večer.

KŠJO

Slavko Tarman

12

Portreti slovenskih mojstrov fotografije

Mojster fotografije Stojan Kerbler

Stojan Kerbler se je rodil leta 1938 na Ptujski gori. Leta 1965 je diplomiral na Fakulteti za elektrotehniko v Ljubljani. Zaposlil se je v Tovarni glinice in aluminija Boris Kidrič v Kidričevem.

Fotografije, vredne, da so obšle svet...

Kerbler ne išče lepote, da bi jo ovekovečil, temveč svojo estetiko naredi sam ter nam jo preprosto vsili. Njegovi prikazi nas popolnoma osvojijo. To so pričevanja ponosne vdanosti in nasprotovanje tegobam, ki jih prenašajo ljudje s teh fotografij.

Avtorjeve fotografije so v eno sliko stisnjene usode. Je izjemen fotograf preprostega, kmečkega človeka, zakoreninjenega in zvestega svojim veram, delu, zemlji in navadam. Kljub izbranemu in spontanemu nameščanju ljudi pred širokokotni objektiv, v svetlobi dneva brez sonca, sije iz njegovih fotografij avtorjeva pristna, plemenita in čuteča širina. Je realist v najboljšem pomenu besede. Njegova fotografska pripoved je jasna, razumljiva. Posebnost motivike, ki jo Kerbler ustvarja, deluje na celoten ciklus njegovih zbranih fotografij.

Je umetniški fotograf z vsem srcem in je že celo desetletje najuspešnejši jugoslovanski fotografski mojster.

Primerjava z ameriškim fotografskim mojstrom Lee Wellingtonom

V tujini bi z našim Stojanom Kerblerjem primerjali ameriškega mojstra Wellingtona. Že več kot dve desetletji vsak v svoji deželi krojita umetniški izraz sodobne fotografije. To sta dve silnici sodobne fotografije — sporočilnost in globoko humano gledanje na ljudi ter okolje. Skupaj sta že vrsto let razstavljala na vseh mednarodnih salonih umetniške fotografije po svetu.

Ni naključje, da imamo Slovenci tako prodornega umetniškega izpovedovalca. Avtorjevo izrazno, ustvarjalno delo obsega obdobje od 1966 leta do danes. S tem pa še ni nič dorečenega, saj Kerbler prav sedaj snuje nov cikel. Biti več kot četrt stoletja na krmilu slovenske in jugoslovanske fotografije ter upoštevanja vreden odličnik EFIAP, nam marsikaj razkrije.

Kerbler je s svojimi likovno dognanimi deli sodeloval na več kot štiristo razstavnih salonih v Jugoslaviji in več kot petsto razstavnih salonih v tujini. Sodeloval je na razstavah na vseh petih celinah s kar 2.870 fotografijami.

Sloves, ki ga še ni dosegel noben Jugoslovan

S tem si je skoval sloves, ki ga do danes še ni dosegel noben mojster fotografije v naši državi. Koliko prizadevnosti, razmišljanja in trdega dela je zahteval, si težko predstavljamo. Kerblerjevi cikli so obšli vseh pet celin in vzbudili iskrene simpatije. Pa ne samo to. Za svoja ustvarjena dela je avtor prejel v tujini preko sto priznanj, medalj in nagrad.

Vprašujemo se, v čem je tolikšen avtorjev uspeh. Mojster Stojan Kerbler v svojih delih ni mož trenutka. Z globoko studioznostjo fizionomije svojih naključnih modelov ustvarja dela za prihodnost. Globoka izrazilnost, sprehod mojstrove kamere po obrazih modelov zagotavlja delom Stojana Kerblerja mesto v kabinetih sodobne fotografije doma in v svetu.

Kerblerjeva izraznost socialne tematike zavzema temeljno mesto v svetovni fotografiji.

Kerblerjeva pretresljiva izpoved in pristop k obdelavi socialne tematike človeka v 21. stoletju je odjeknila tudi v tujini. Izpovedna moč, način pristopa ter pretresljiva izraznost Kerblerjeve socialne tematike zavzemata temeljno mesto v slovenski, jugoslovanski in svetovni fotografiji. Avtor kot opazovalec in mislec nedvomno zasluži oznako realista, kot fotograf pa je prefinjen estet in globoko lirični poet sodobne fotografije.

Kerbler modelov nikoli ni iskal, temveč jih je našel na ptujskih ulicah in v rodnih Halozah. Tehnika osredotočenja na obraze modelov je globoka in stalna. Kot mojster portreta odkriva z obrazov zadnje tenčice. Ob tem nastajajo resnični obrazi, brez lažnivosti in napuha v izrazu. Vsi modeli so posneti »en face« in gledajo naravnost v objektiv. Ljudje pred njegovo kamero niso modeli, temveč živi ljudje, ki so trdno postavljeni v prostor in čas.

Podobe otrok so najštevilnejše v edinstvenem opusu Stojana Kerblerja. So izredno umetniško in človeško pričevalne; drobna bitja v okrilju razkošne narave, otroci, ki se igrajo na smetišču, otroci v ambientu in pri opravilih na polju. To so prizori polni poetične miline in optimizma, toda hkrati tudi že skaljeni s kapljico grenkobne resnice o usodi, ki jih čaka. Kerbler nam v svojih fotografijah odkriva globoke splošno človeške resnice, ki jih vsi poznamo, a se jih le malokrat v polni meri zavemo. Bolj kot gore besed razkrivajo človeške usode, za vedno se nam vtisnejo v spomin, postajajo del naše zavesti in so vredne, da so obšle svet.

Če primerjam nemškega fotografa Avgusta Sandera in njegov pristop k podobni obravnavi, se izpostavi dvoje. Stojan Kerbler je skromnejši in se je omejil samo na svoje rodne Haloze, obenem pa je cikel celovitejši in izjemno premišljeno ustvarjen. Nemcu Sandru in Kerblerju je skupna le nepopačenost ljudi.

(Nadaljevanje

Obisk republiškega sekretarja ZSS Franca Hribarja

(Nadaljevanje s 1. strani)

ZSS Jesenice. Na seji je sodeloval tudi predsednik poslovodnega odbora Železarne Boris Bregant.

Predsednik izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata Železarne Edo Kavčič je predstavil razmere v Železarni, ki je v preteklem letu doživljala temeljito tehnološko in organizacijsko prenovo. Prav to je v preteklosti vzbujalo posebno pozornost slovenske javnosti, ki je z veliko mero kritičnosti spremljala prizadevanja železarjev. Danes Jeklarna 2 poskusno obratuje in občasno že dosega predvidene rezultate, ki bodo zaradi prizadevanja delavcev kmalu postali običajni dosežki, ki jih od novih naprav pričakujemo. Po ustavitvi obeh plavžev in še zadnje od sedmih SM peči se bo Železarna dokončno poslovila od zastarele tehnologije, ki postaja zgodovina. Z novimi napravami za proizvodnjo jekla se Železarna ponovno postavlja ob bok najsodobnejšim proizvajalcem jekla v Evropi, zato si brez teh naprav in še nekaterih, v katere smo vlagali v preteklosti, sploh ne moremo predstavljati perspektive Železarne. Ta je sedaj jasno začrtana, zato v naslednjem obdobju pričakujemo boljše rezultate, v katerih bo tudi odgovor vsem tistim, ki so dvomili v našo naložbo.

Glede uveljavljanja nove samoupravne organiziranosti je še veliko odprtih vprašanj, predvsem na mezo in mikro nivoju, medtem pa se postopoma uveljavljajo novi samoupravni in poslovni odnosi, kar mora okrepiti odgovornost in dati moč ter inicijativo za spreminjanje tradicionalnih odnosov, ki že onemogočajo racionalnejše poslovanje. Na tem področju čaka sindikat še veliko dela, čeprav so že dane primerne osnove za razvoj samoupravnih in družbenoekonomskih odnosov v naši Železarni.

Novi samoupravni organiziranosti smo delno prilagodili tudi organizacijo sindikata Železarne. Ta mesec končujemo občne zbore osnovnih organizacij sindikata, na katerih se sprejemajo še nekatere dopolnitve, v mesecu februarju pa bomo organizirali programsko volilno konferenco, na kateri bomo začrtali program dela in sprejeli usmeritve za delo našega sindikata.

Tudi v tem obdobju, ki je za nami, se je sindikat aktivno ukvarjal s številnimi problemi, da je omogočil izpeljavo številnih samoupravnih aktivnosti. V zadnjem času je naša pozornost veljala predvsem osebnim dohodkom, ki so bili po ugotovljeni izgubi ob polletju predvsem odvisni od interventnih ukrepov in prav zaradi tega še toliko bolj negotovi. Na tem področju smo doživljali veliko nezadovoljstva vseh železarjev, še posebno tistih z najnižjimi osebnimi dohodki, ki so se zaradi nenehnega zviševanja življenjskih stroškov znašli na robu eksistenčnega minimuma. Sedaj uvajamo elemente novega samoupravnega sporazuma, ki smo ga že sprejeli na referendumu. Sindikat bo vztrajal pri realizaciji sporazuma. Z našimi strokovnimi službami sodeluje tudi zunanji sodelavec — strokovnjak za to področje, tako da v kratkem pričakujemo konkretne predloge. Na sindikatu se zavzemamo predvsem za napredovanje na delovnem mestu in stimulativnejše nagrajevanje strokovnjakov, ki nezadovoljni s pogoji dela in nagrajevanjem odhajajo na druga bolje plačana dela in naloge. Železarji, glede na pogoje dela, zaostajamo za povprečjem osebnih dohodkov v gospodarstvu Slovenije. Zato je še toliko bolj pomembno, da z rezultati dela dosežemo višji nivo osebnih dohodkov.

V teh dneh se seznanjamo z načrtom dela za leto 1988, ki je za Železarno prelomno tudi glede kadrov. Temu vprašanju na sindikatu namenjamo vso pozornost, kajti eno so številke, ekonomika in kadri, drugo pa so problemi, ki bodo povezani z zmanjševanjem števila delavcev v tem letu. Zmanjšanje zaposlenih za okoli 500 delavcev pomeni mnogo težav, ki jih lahko ublažimo samo z odgovornim strokovnim pristopom služb, ki jih v Železarni imamo. Sindikat bo vztrajal, da se do največje možne mere spoštuje dogovor o produktivnem zaposlovanju in da nihče ne sme izgubiti dela, če resno in pošteno opravlja za Železarno potrebna dela. Zahtevali bomo, da se iščejo rešitve predvsem v prestrukturiranju, prešolanju in v novih programih višje stopnje predelave, servisne dejavnosti in podobno, kjer so še možnosti.

Predsednik poslovodnega odbora Železarne Boris Bregant je obširno poročal o doseženih rezultatih v preteklem letu. Posebej je poudaril našo uspešnost na področju naložb in na področju izvoza, kjer smo bili najuspešnejši tudi v SOZD Slovenske železarne. Veliko težav in slab rezultat poslovanja je povezanih z uvajanjem in s financiranjem Jeklarne 2, vendar že ugotavljamo pozitivne rezultate strokovnih prizadevanj. Tako Železarna z Jeklarno 2 vstopa v novo obdobje tehnološko in organizacijsko pripravljena, z dobrimi možnostmi za boljše rezultate.

Zadnji ukrepi zvezne vlade so železarnam prinesli 60 % povečanje cen, kar pa ob hkratnih podražitvah energije in drugih vložnih materialov ni prineslo tistih učinkov, kot smo jih poizkušali doseči z našimi predlogi med letom. Izgubo smo v Železarni zaustavili, saj zadnja dva meseca poslujemo pozitivno, vendar pa bo z notranjimi ukrepi potrebno še marsikaj storiti na področju proizvodnje, kvalitete in dobavnih rokov, predvsem pa moramo dopolniti in dograditi znanje naših delavcev, katerim bomo v naslednjem obdobju namenili največ pozornosti.

Predsednik poslovodnega odbora je nakazal tudi načrt dela za leto 1988 in poudaril nekatere elemente, na katerih je zgrajena tudi strateška usmeritev Železarne — to je proizvodnja okoli 360.000 ton kvalitetnih jekel s povečanim obsegom lastne finalizacije in permanentnim zagotavljanjem ustreznih kvalitet za domače proizvajalce.

Na osnovi take predstavitve Železarne je povzel besedo tudi sekretar predsedstva ZSS Franc Hribar. Vesel je bil, da lahko sodeluje na konferenci sindikata in da se osebno seznani z Železarno. Prvič je v tej funkciji obiskal Železarno, čeprav železarske razmere pozna in jih spremlja na republiškem svetu ZS Slovenije.

Predvsem ga je zanimala naložba v Jeklarno 2, za katero se v času njenega snovanja ni preveč navduševal, danes pa ugotavlja, da je bila odločitev pravilna. S temi napravami, je poudaril, je Železarna že sposobna vstopiti v novo obdobje razvoja in posodabljanja našega gospodarstva, ki je tudi v Sloveniji potrebno temeljite prenove. Železarna je sedaj že v določeni prednosti in na dobri poti. Spremembe v samoupravni organiziranosti Železarne niso bile sprejete z odobravanjem, kajti v preteklosti je bilo preveč pospešenih sprememb, ki so predvsem zmanjševale število temeljnih organizacij, drugih ciljev pa niso dosegle. Tudi v Železarni še ni v celoti čutiti vseh efektov nove organiziranosti, vendar je nova organiziranost dobro vpeta v tehnološki proces. Vsa odprta vprašanja je potrebno intenzivno reševati in ustvarjati klimo za vse pozitivne procese, ki lahko prispevajo h končni kvaliteti organizacije v Železarni. V zvezi s tehnološkimi in ekonomskimi viški pa je povedal naslednje: »Tudi pri vas bo prišlo do ekonomskih in tehnoloških viškov in prav je, da se teh vprašanj lotevate strokovno in dosledno. Kakšne bodo posledice v Sloveniji, tudi nam v republiškem sindikatu še ni popolnoma jasno, toda nekaj je gotovo — vse je odvisno od ustvarjenega dohodka . . .

Kar se tiče socialne varnosti, smo odločeni, da bomo v sindikatih neizprosni. Za vestne delavce, ki več let pridno delajo, je potrebno narediti vse, da se najdejo ustrezne rešitve, predvsem pa je to dolžna storiti delovna organizacija.

Nenehne spremembe v pogojih gospodarjenja so pripeljale gospodarstvo v številne težke situacije, zato smo v sindikatih odkrito nastopali proti številnim spremembam zakonodaje. Slovenci smo poslali na zvezni sindikat odprto pismo kot protest in predlog za drugačne rešitve. V teh pogojih nenehno raste število delovnih organizacij, ki poslujejo z izgubo. V tem času ste železarji ena redkih izjem, ki ste v zadnjih ukrepih našli nekaj pozitivnih rešitev, ki prispevajo k vašemu boljšemu rezultatu. S smiselnimi ukrepi se moramo resno sporijeti z inflacijo, sicer bodo vsa druga prizadevanja neučinkovita. Pričakujemo, da bo zaradi tega še prihajalo do sprememb na področju cen, saj sedanje zamrznitve ne dajejo rešitve. Seveda povečanje cen delavcem ne bo všeč, vendar so te uskladitve nujne, če hočemo obvladati inflacijo.«

Sekretar Hribar je zelo ugodno ocenil izvozno dejavnost, saj je za izvoz potrebna disciplina in kvaliteta.

Člani izvršnega odbora so Francu Hribarju postavili še nekaj vprašanj. Glede vloge sindikata je Franc Hribar menil, da bo prišlo do dopolnjevanja predvsem v oblikah in metodah dela, pa tudi druga področja bo še potrebno dograditi in dopolniti, predvsem glede večjega spoštovanja samoupravljanja. Vprašanje stavkovnih pravil je potrebno resno obravnavati v vseh osnovnih organizacijah sindikata. V sindikatih se moramo dogovoriti za pravila obnašanja. Tako kot so stavke nastajale, je skoraj kazalo na anarhijo, zato je to področje nujno potrebno urediti. Sindikat mora biti z delavci, pravila pa naj te stvari nekoliko natančneje opredelijo. Pravila so v javni razpravi v OOZS. Veliko pričakujemo od te razprave med delavci. O metodah dela bo potrebno še spregovoriti. Osnovno pa velja: potrebno je znati prisluhniti delavcem in poiskati pota za rešitev problemov. Zelo pomembno je področje pravilnega in pravočasnega informiranja, zato je potrebno izkoristiti vsa razpoložljiva sredstva. Brez sproščanja iniciative, motiviranja in ustvarjanja pogojev za dosego ciljev ne bo šlo. Sindikat mora postati agresivni dejavnik na vseh področjih, zato pa bo potrebno več strokovnega dela in spoštovanja samoupravnih odločitev.

Tudi socialna politika mora biti sestavni del poslovne politike. Ta odgovornost sloni na strokovnih službah, sindikat pa je dolžan spremljati in dajati iniciative za izvajanje te politike v konkretnih operativnih oblikah.

Predsednik republiškega odbora sindikata delavcev kovinske in elektro industrije Slovenije Albert Vodovnik je predsedniku poslovodnega odbora Borisu Bregantu postavil nekaj strokovnih vprašanj, ki so se nanašala na perspektivo črne metalurgije, o kateri bo tekla beseda tudi na zveznem nivoju.

Predsednik Bregant meni, da kdor preveč zaostane v razvoju, se težko pogovarja o perspektivi, kajti za vsak razvoj so potrebna velika vlaganja. Brez tega v črni metalurgiji ne gre. Seveda pa je ta sredstva težko v celoti ustvariti, zato v Evropi Železarstvo podpira država. Tudi v Jugoslaviji bi država morala zaščititi to industrijo in ji omogočiti razvoj in perspektivo. Te težave so v nekaterih jugoslovanskih železarnah večje kot v Sloveniji. Albert Vodovnik je izrazil tudi zaskrbljenost zaradi cenovnih nesorazmerij, saj predelovalci zaradi visokih cen jekla vedno težje najdejo izdelke, ki še prenesejo tako ceno. Kljub težavam pa je tudi med predelovalci razlika prav v tem, kakšni so njihovi izdelki in kako so določene cene — administrativno ali jih določa trg. Administrativno urejanje cen ni rešitev.

Franc Hribar je pojasnil tudi delitev sindikalne članarine. Na mnogih občnih zborih se postavljajo zahteve, da se procentni odnos obrne tako, da bi osnovni organizaciji sindikata ostalo 60 %, odvajali pa bi le 40 % in ne obratno. Franc Hribar je posredoval podatek, da je dejansko razmerje 58 % : 42 % in ne 40 % :60 %, kajti iz odvedenih sredstev se v obliki pravne pomoči, socialne pomoči in drugih oblik dotacij del sredstev vrača v osnovne organizacije. Tu gre še za usposabljanje in prekvalifikacije, za kulturo in šport, kar pa bo natančneje predstavljeno ob zaključnem računu ZSS, na vsak način pa bo potrebno zaostriti vse vrste porabe članarine in oceniti naše možnosti.

V sindikatih se zavedamo, da je pred nami še veliko dela na vseh področjih — od vprašanja sprejemanja novih članov in članskih izkaznic, pravilnika za dodeljevanje socialne pomoči, pa do stavkovnih pravil in podobno. Na nekaterih področjih se bo potrebno še posebno potruditi, saj se zavedamo, da bi s tem pomagali tudi osnovnim organizacijam sindikata, ki se vsak dan srečujejo z mnogimi problemi.

Branko Iskra je ocenil dosedanje delo sindikata v Železarni. Menil je, da je delo sindikalnih aktivistov kljub množici problemov uspešno. Potrebno pa je še več povezav z osnovnimi organizacijami, sindikalnimi skupinami in članstvom. Sedanjo organizacijo ocenjuje kot primerno, zato meni, da le ta zagotavlja kvalitetno osnovo za dograjevanje novih oblik in metod dela.

Ob koncu razgovora so si Franc Hribar in vsi ostali gostje ogledali novo jeklarno 2, izrazili priznanje našim strokovnjakom in delavcem, ki osvajajo zahtevno proizvodnjo, kar je največja garancija za nadaljnji razvoj železarstva in tudi mesta Jesenice. Vsi so menili, da je tudi v prihodnje potrebno krepiti take oblike povezovanja.

Izvršni odbor konference sindikata Železarne

Anton Grošelj: 2

Od »sistema peš« do računalnika

Vsakokratni izračun norme je bil sorazmerno enostaven, tako da je izračun lahko kontroliral tudi obratni zaupnik delavcev in tudi reklamiral, če so se njegovi izračuni razhajali z uradnimi, ki smo jih ugotavljali v pisarni. Izračune zaslužkov in odbitkov je opravil mezdni urad ter stroške tudi knjigovodsko porazdelil.

Evidenca vsakodnevnih proizvodnih rezultatov, ki jo je vodil vsak delovodja izmene, je bila v primerjavi z današnjo zelo skromna, kot je bil skromen tudi asortiment. Valjalo se je pretežno navadno žico, nekaj za pohištvene vzmeti, elektrode in ploščato žico za konjake. Ko so se začeli vsi oboroževati, smo pričeli izdelovati tudi profile, ki jih je vojska rabila za napenjanje ovir iz bodeče žice.

Za tiste razmere je bilo predvsem nenavadno, da se vložka, proizvodnje in njenih odpadkov ni tehtalo, temveč obračunavalo po empirično določenem povprečju teže enega svitka žice in dveh vrst malih ingotov, »gamsov« imenovanih. Večina žice je bila namenjena in dobavljena za predelavo v žičarni, ki je bila takrat naš sosed. Koliko žice so dobili od nas, je v nasprotju z logiko sporočil dnevno kupec (žičarna), ki je dobavljeno žico iztehtala po opravljenem luženju. Za izgube, nastale pri luženju, so nam priznali določen pribitek na javljeno težo. Uradno je bila na državni tehtnici iztehtana le tista žica, ki smo jo pošiljali zunanjim naročnikom po železnici, od vložka pa le gredice, pripeljane z ozkotirno železnico iz javorniških valjarn.

Lahko si predstavljate, kako težko je bilo v takih pogojih voditi zanesljivo in natančno materialno stanje tako vložka kot proizvodnje. Žica je bila vskladiščena na več koncih zunaj obrata brez posebnega nadzora. Zaloge sem pričel voditi, kot so nas učili v šoli. Nekoč bi morali spremeniti proizvodni program. Na papirju smo imeli še preko 30 vagonov najbolj iskane žice Ø 5, na zalogi pa dejansko skoraj nič. Program proizvodnje za prodajo je bil onemogočen, ker bi v tem primeru stala žičarna. Podoben problem je nastal pred leti na plavžu, ko so knjigovodsko ugotavljali, da je koksa še dovolj na zalogi, v skladišču pa ga je bilo neprimerljivo manj.

Naš primer je zadosti plastično prikazal, da se uporabnega knjigovodstva z netehtanimi količinami ne da voditi na predpisani način. Del manjkajoče žice so sicer uporabili znotraj podjetja, ker je bila dostopna vsakomur, največji manjko pa je povzročil le način tehtanja s »SVINČNIKOM«. Bila je to dobra šola; da bi se v prihodnje izognili takim dragim pretresom, smo morali spremeniti način dela. Zaloge smo proti koncu meseca čimbolj znižali in vsak mesec napravili inventuro. V nasprotju z vsemi knjigovodskimi pravili smo potem, odvisno od inventurnega rezultata, mesečni proizvodnji pripisali višek ali odračunali manjko. Na enak način smo obračunavali tudi vložek. Do opisanega šoka potem ni prišlo več, močno pa se je povečal obseg dela, saj se je prej inventuro delalo le enkrat letno.

Pred drugo svetovno vojno je knjigovodstvo obrata obsegalo le materialni del poslovanja, finančnega pa so dvotirno ugotavljali v centralnem knjigovodstvu in direkciji. Koliko se je zaslužilo s prodajo žice, kakšne so bile bilance poslovanja obrata nismo nikoli vedeli, še manj pa, da bi lahko sami vrednotili.

Celotna administracija in knjigovodstvo sta bila vodena po »PEŠ SISTEMU«. Računskih strojev, niti ročnih, po obratih nismo imeli, tehniki pa so pri svojem delu uporabljali logaritmična žepna računala, ki so sedaj že zgodovina.

Obseg vodenih podatkov materialnega knjigovodstva je bil tako minimalen, da je knjiga, debela kot šolski zvezek, bila dovolj za večletne mesečne obračune poslovanja. Zajemala je podatke o proizvodnji, odpremi, stanju naročil, o zalogah in še nekaterih drugih podatkih.

Direkcijo smo obveščali o dnevnih rezultatih proizvodnje, odpreme, stanju naročil, o izplenih, zastojih in storitvah na uro in moža ter o zalogah s posebno raportno knjigo, ki smo jo vsak dan pošiljali v pregled in nato s komentarjem dobivali nazaj. Iz te raportne knjige so bili vidni za eno leto po mesecih in dnevih glavni pokazatelji dela valjarne. To je bilo za interen pregled in primerjave sorazmerno učinkovit način brez velikega administriranja.

Valjanje in vse druge operacije so se izvajale pretežno ročno pri visokih temperaturah. V takih progojih so valjavci delali večkrat tudi po 12 ur. Pri izbiri novih delavcev se je gledalo predvsem na dobro fizično konstitucijo kandidatov, kar se vidi tudi iz takratnih kolektivnih fotografij zaposlenih v valjarni.

Že tedanji lastniki KID so se zavedali, da brez modernizacije od valjarne ne morejo več pričakovati napredka in boljših finančnih uspehov, zato so načrtovali in tudi že naročili del opreme za izboljšanje postrojenja. Zanimivo je to, da smo po vojni slučajno opazili na skladišču starega železa nekaj novih valjčnih ogrodij in kompletne grebenjake za progo 270 Ø. Ogrodja je že precej načela rja in niso bila uporabna, grebenjake pa smo zasilno vgradili v progo. Kako je ta oprema zašla v staro železo, je uganka.

Po vojni stanje ni omogočalo bistvenih sprememb vodenja in spremljanja vseh tehnoloških dogajanj ter posebnosti. Še nadalje je ostal problem tehtanja proizvodnje in njenih sestavin odprt. Podatki za realno ugotavljanje cene za posamezno dimenzijo in kvaliteto proizvodnje so bili preskromni. Začelo pa se je že z organizacijo enotnega knjigovodskega poslovanja za celo železarno.

Po nalogu od zgoraj je bila uvedena poenterska statistična služba, kar pa brez novih administratorjev ni šlo. Efekti te evidence, ki je pomenila dvotirno vodenje istih podatkov, so bili slabi, rezultati so se le redko ujemali s knjigovodskimi. Metalurgija je spadala takrat pod »Ministarstvo težke industrije Beograd«, kamor smo naslavljali tudi vloge za osebni dohodek. Železarna je tja dnevno pošiljala obširne podatke o proizvodnji in drugih pokazateljih ter problemih. Vsako poročilo je tehtalo nekaj kilogramov. Zaradi tega se nam ni zdelo nenavadno, da so ob razformiranju v arhivu našli še veliko originalno zapakiranih neodprtih dnevnih poročil podjetij Jugoslavije. Osebno ocenjujem za pozitivno v tistem času delo kontrolnih komisij, ki jih je organizirala generalna direkcija črne metalurgije v Beogradu. Njihov prihod v podjetje je izzval vedno napeto atmosfero. Komisija, ki je bila sestavljena iz strokovnjakov in poznavalcev problematike, je postavljala zelo neprijetna vprašanja tudi za današnje razmere: zakaj ne izkoriščamo dovolj proizvodnih kapacitet, zakaj porabimo za kilogram izdelanega jekla preveč energije, valjev in drugih materialov, ki vplivajo na proizvodno ceno in podobna.

Natančne opredelitve normativov stroškov, iz katerih je sestavljena proizvodna cena za vsako vrsto in dimenzijo proizvodnje, se verjetno še danes problem, saj zahtevajo obsežno razširitev evidence, kar pa je racionalno le preko računalnika.

Razmišljanja ob slovenskem kulturnem prazniku

Vsakoletni kulturni praznik Slovencev — 8. februar — obletnica smrti največjega slovenskega poeta, Vrbljana dr. Franceta Prešerna, bi moral poleg kulturnih prireditev in manifestacij pomeniti tudi povod za kritično razmišljanje o kulturnih dosežkih v posameznih okoljih in spodbudo k večji prizadevnosti, zlasti večji inovativnosti in ustvarjalnosti v kulturi v širšem pomenu besede. Letos pa nas praznik bolj navdaja s skrbjo, kako bomo shajali z vedno bolj skromnim kulturniškim dinarjem v občini. Le-ta vedno bolj zaostaja za velikimi podražitvami materialnih stroškov, stroškov, s katerimi zagotavljamo osnovne pogoje za delovanje kulturnih organizacij in društev. Sredstva se namreč ne valorizirajo s podražitvami oziroma rastjo inflacije in tako materialno kultura vedno bolj drsi nazaj.

Precejšnje breme kulturnega dinarja v občini pomenijo anuitete, ki jih Kulturna skupnost Jesenice mora plačevati za nedograjeno stavbo pred gledališčem Tone Čufar. Žal pa od te stavbe jeseniška kultura doslej nima še ničesar, razen da plačuje anuitete (1987 — 66.000.000 din, 1988 — 83.000.000 din) in posluša kritike, ker v njem delujeta edino Kino Kranj (brez stika z jeseniško kulturo) in gostišče Živila Kranj. Tudi oder v kino dvorani, ki naj bi po zagotovilih akterjev gradnje omogočal večje scenske prireditve, ni uporaben za to, razen za koncerte v manjših zasedbah, pa tudi to je vprašljivo ob tekočih filmskih predstavah. Te anuitete bi še kako prav prišle za dograditev male dvorane za potrebe kulture in podstrešnih prostorov za radio Triglav Jesenice v tej stavbi, kakor tudi za obnovo dvorane na Breznici in dozidavo dvorane na Dovjem. Tako nosimo breme vihrave in premalo preudarne razvojne politike preteklosti, ki je zapustila tudi velik dolg do težke prostorske stiske občinske knjižnice, ki bo izgubila status matične, če jo prostorsko ne bomo čimprej rešili.

Premajhna načrtnost v kulturni politiki občine v zadnjih letih se občuti tudi na kadrovskem področju, saj nam v občini že skoraj usodno primanjkuje zborovodij in šolanih animatorjev za delo na terenu in v organizacijah združenega dela. To je posledica nenačrtne štipendijske politike, čeprav v občini nismo brez štipendistov na glasbenem področju, vendar razpisov za tisto, kar v občini potrebujemo, nimamo.

Vse to je prav gotovo tudi posledica tega, da delegatska skupščina Kulturne skupnosti že nekaj časa ni več mesto za dogovarjanje in usklajevanje kulturne politike in kulturnih programov v občini. O tem se vedno bolj odloča v ozkih krogih, bolj ali manj voluntersko, s tem pa upada interes in motiviranost delegatov, ki v posameznih primerih tudi niso dovolj odgovorno izbrani. Delegatski sistem je tako popolnoma porušen. Seveda je za to tudi precej objektivnih vzrokov v etatistično administrativnem določanju denarja za kulturo in družbene dejavnosti nasploh, v nezanesljivosti sredstev, spreminjanju meril in drugem. Vse to pa vpliva na upadanje skrbi za kulturo v širšem smislu besede v krajevnih skupnostih in organizacijah združenega dela, čeprav vedno bolj spoznavamo, da nam na vseh področjih manjka ustvarjalne energije, še posebno splošne in tehnološke ustvarjalne kulture, da imamo v občini nizko izobrazbeno in strokovno usposobljenost delavcev. Spoznavamo, da je kultura tudi način življenja, podoba in bistvo odnosov med ljudmi, kot način doživljanja sveta, kot sistem vrednot, ki dajajo smisel in smer našemu življenju in delovanju, in da prav v pomanjkanju vsega tega tudi tičijo vzroki za sedanje težke družbeno-ekonomske razmere.

Vzroke za vse to lahko iščemo tudi v še neizkoriščenih možnostih v nekaterih kulturnih organizacijah in društvih, v profesionalnih in ljubiteljskih, še zlasti tistih, ki imajo pogoje, pa jim manjka delavnosti in iniciativnosti. Vzroki so še v pomanjkanju inventivnosti in ustvarjalnosti v kulturi nasploh in v pomanjkanju kulturne občutljivosti za kulturna dogajanja, kvalificirane kritičnosti in pravične kulturne kritike. Za spreminjanje stanja so namreč potrebna tudi načrtna vzgojna prizadevanja, pri čemer imajo, oziroma bi morala imeti kulturna društva in organizacije, poleg drugih dejavnikov, pomembno vlogo. V Psihologiji ustvarjalnosti navaja dr. Anton Trstenjak: »Bolj ko družbo v celoti vzgajamo k spontanemu mišljenju in sproščenosti ali svobodnosti odločanja, manj ko je v ljudstvu miselna represija, ki zabija v človeka »tesnobo časa«, bolj se tudi v širokih množicah drami ustvarjalna zmožnost, ki jim omogoča, da vsaj razumevajo in sprejemajo ustvarjalca in njegovo delo, če se že sami niso utegnili razviti v izredno ustvarjalno dejavnost.«

Dr. Trstenjak potem nadaljuje: »To je tem bolj potrebno, čim bolj je res, da moramo tudi pri ustvarjalnem delu razločevati med ustvarjalci in uporabniki, med tistimi, ki besede in podobe ustvarjajo, in drugimi, ki jih poslušajo in gledajo. Proizvajalec in uporabnik sta v neizogibni interakciji in komunikaciji; kjer te ni, zamre ustvarjalnost. Ni gledališkega in koncertnega umetnika, če ni gledalcev in poslušalcev. Brez občinstva se razvija umetnost, pa tudi znanost, ad usum delphini (»za prestolonaslednikovo porabo«). Slej ko prej pa v ustvarjalcu ob taki situaciji ugasne moč nagiba in motivacije.«

Te misli dr. Antona Trstenjaka sem citiral, ker o vsem tem še dokaj laično razmišljamo ali ocenjujemo stanje, ker mislimo, da se kulturna zavest in ustvarjalna miselnost oblikujeta nakljućno, brez organiziranih vzgojnih prizadevanj, da lahko ustvarjamo in oblikujemo kulturno politiko in programe neupoštevaje neizogibno povezanost izvajalcev, ustvarjalcev in poustvarjalcev s porabniki, poslušalci, gledalci, bralci . . . Poudaril tudi zato, ker če hočemo učinkovito reševati izzive našega časa in sistema, ki potrebujeta prosvetljenega, prebujenega, inovativnega, ustvarjalnega in pogumnega človeka, bomo morali poseči tudi po znanosti in vsa naša razmišljanja dvigniti na višji nivo. Nivo, ki bo vreden imena in dneva, ki ga proslavljamo.

Joža Varl, predsednik ZKO

Razstava slik iz ex tempore »Jesenice — Železarna '87«

V počastitev kulturnega praznika Slovencev — 8. februarja — bodo jutri, v petek, 5. februarja, ob 18. uri v razstavnem salonu DOLIK DPD Sloboda Tone Čufar odprli razstavo slik, ki so nastale na lanskoletnem ex tempore »JESENICE — ŽELEZARNA '87«. Krajši kulturni program ob otvoritvi bodo izvajali moški vokalni oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica in člani Gledališča Tone Čufar.

Zaradi ukinjanja stare tehnologije pridobivanja grodlja in jekla v plavžih in Siemens — Martinovih pečeh, med katerimi je zadnja prenehala obratovati 29. januarja letos, se bo z rušenjem dimnikov in obeh plavžev z aglomeracijo stoletje znana podoba Železarne in Jesenic zelo spremenila. Da bi tudi zanamcem ohranili ta zgodovinski spomin, je komisija za kulturo pri konferenci osnovnih organizacij sindikata Železarne Jesenice sprejela pobudo in patronat nad prvo takšno likovno prireditvijo na Jesenicah, organizacijo pa zaupala likovnemu klubu DOLIK in DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice.

Tako se je 18. in 19. septembra 1987 zbralo na Jesenicah 26 slikarjev, ki so se v različnih slikarskih tehnikah in pristopih lotili slikanja notranjih in zunanjih motivov Železarne, oziroma obratov in objektov, ki se opuščajo. Tako so slikarji tudi vizualno dopolnili literarna sporočila o naši Dolini, zlasti književnika Miha Klinarja, ki je o njej zapel najlepše pesmi:

. . .
V ognjenem slapu jekla
misli so vzplamtele:
o Dolina moja
— simfonija dela . . .
dimnikov
mogočne piščali . . .

Na razstavi svoja dela predstavljajo naslednji udeleženci ex tempore: Ferdo Mayer (Kamnik), Franc Smole (Samorastniki Ljubljana), Helca Krasnik, Metod Lavrini, Jože Ovnik, Jože Potokar (RELIK Trbovlje), Janez Ambrožič, Rudolf Arh, Ivanka Arzenšek, dr. Dana Bem Gala, Franc Berce, Vinko Bogataj, Branko Čušin, Anton Drab, Evgen Guštin, Janko Korošec, Franc Kreuzer, Pavel Lužnik, Slavimir Mihajlović, Anton Modrijan, Marija Perat Heberle, Draga Soklič, Tone Tomazin, Franc Vandot, Cveto Velikajne in Marjan Židanek (likovni klub DOLIK).

Razstava slik, nastalih na ex tempore »Jesenice — Železarna '87«, bo na ogled do vključno 17. februarja. Razstavni salon DOLIK je odprt vsak dan, razen sobot popoldan in nedelj, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

Razstava slik Miha Dalla Valle

V petek, 5. februarja, bodo ob 19. uri v Kosovi graščini odprli razstavo slik akademskega slikarja Miha Dalla Valleja. Ob otvoritvi bo nastopil Kvartet mladih z Bleda.

Akademski slikar Miha Dalla Valle se je rodil leta 1949 na Jesenicah. Leta 1976 je diplomiral na Accademia di Belle Arti Brera v Milanu. Po diplomi je nadaljeval študij slikarstva na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani pri prof. Kiaru Mešku in prof. Štefanu Planincu. Leta 1980 je dobil štipendijo ZAMTESA in mehiške vlade za likovno umetnost »La Esmeralda« v Ciudad Mexicu. Po končani štipendiji je poučeval sitotisk, linorez in risanje otroke v različnih krajih Mehike do leta 1985.

Ocena slikarjevega dela je izpod peresa dr. Ceneta Avguština.

Prve zasnove slikarskega cikla, s katerim se Miha Dalla Valle predstavlja na tej razstavi, so nastale v Mehiki, kjer je slikar najprej kot štipendist, kasneje pa kot samostojni umetnik preživel nekaj let.

Za razliko od prejšnjih slikarjevih del imajo razstavljene slike močan figuralni značaj. Toda čeprav umetnikov zdajšnji svet temelji v manjši meri na predmetni kot figuralni motiviki, je le-ta, kot prejšnja, prav tako nasičena z močnimi simbolnimi prvinami. Mnogi se še spominjamo Dalla Vallejevih velikih oljnih kompozicij s prikazi zaprtih vrat ali neprehodnih zidov, ki polnijo platna in pred katerimi stoji človek nemočen in brez upanja, da bi našel odrešilno pot. Občutek moreče utesnjenosti, ki spominja na vzdušje pri Kafki ali Orwellu, se v slikarjevih kasnejših, na razstavi prikazanih delih, še okrepi. V njih človek ni samo utesnjen in brez možnosti, temveč se mora boriti za svojo osnovno človeško identiteto. Kot grozljiv film se vrsti pred nami galerija obrazov, ki se ločijo med seboj le po številkah, ki so odtisnjene na njihovem obrobju; puščice kot da zaznamujejo obvezno smer njihovega mišljenja. Vsepovsod se pojavljajo determinante, ki opredeljujejo meje gibanja. Srečamo se s človeškimi prikaznimi s prelepljenimi stekli očal ali z neprodušno zaprtimi prostori, kjer s stropa bolščijo svetilke, uprte v oči zaslišanca. Gledamo roke, zvezane ali ujete v izdajalski snop svetlobe, roke, ki segajo v prazno, strašljive, nemalokrat krvave odtise dlani ali gola ženska telesa, pahnjena v mrak povampirjenega nasilja. Do kraja omejen slikarski prostor stopnjuje občutek moreče utesnjenosti, v sivi barvi odseva sivina dneva in časa, rdeča in črna sta barvi nasilja in smrti. Prazne ploskve v sliki slikar prekriva s črtami in liki in še posebej z grafiti, ki niso samo likovna polnila, temveč se v njih lahko skriva tudi sporočilo.

Nemalokrat se zdi, da slikarstvo Miha Dalla Valleja preveva pesimizem, da v njegovem delu, obarvanem s tesnobo, ni videti izhoda, da človek v njem (kot pri Kafki ali Orwellu) samo še čaka na izvršitev sodbe. Vendar smo prepričani — in tudi umetnik misli tako, da je njegovo slikarstvo manj resignacija kot opomin človeku, naj se zave dostojanstva svoje osebnosti in se končno upre manipulacijam, ki jim je sleherni dan izpostavljen.

Slikarjeva angažiranost za sodobne probleme človeka in človeštva je pri nas prej izjema kot pravilo. Skoraj ne dvomimo, da je na tako vsebinsko naravnanost Miha Dalla Valleja vplivalo tudi bivanje v revolucionarnem, po večji humanizaciji stremečem okolju Latinske Amerike.

Dve knjižni predstavitvi

Literarni večeri so praviloma dolgočasne zadeve. Maloštevilno občinstvo torvrstnih prireditev sestavlja ponavadi le ozek krog prijateljev, znancev in sodelavcev nastopajočih literatov. Novinarji in funkcionarji (tudi kulturniški) takšne prireditve ponavadi ignorirajo, mladina ima tako raje šport, glasbo in ples in tudi tisti pravi ljubitelji književnosti, ki jim je branje nepogrešljiva duhovna hrana, raje doma berejo knjige, kot da bi si v živo ogledovali književnike. Pobudniki literarnih večerov so poleg samih piscev, ki že po naravi svojega posla narcisoidno uživajo pod lučmi žarometov, največkrat založniki, ki jim ni nobena pot odveč, da bi opozorili na svoje izdaje in jih spravili v promet.

Tudi uredništvo pred nedavnim od mrtvih vstale Male Čufarjeve knjižnice se zaveda, da je publiciteta pol uspeha in v času, ko se MČK še zmeraj bori za uradno verifikacijo s strani občinske kulturniške birokracije, ki sedi na vreči s proračunskim denarjem, ne izpusti nobene priložnosti za dokazovanje, kako MČK ne misli popustiti pred pritiskom tistih, ki ji želijo čimprejšnji konec. V okviru teh prizadevanj bi lahko umestili tudi dve javni predstavitvi novih knjig MČK, ki so izšle lansko leto.

Na prvem večeru, ki je bil sredi decembra v likovnem salonu Dolik, sta se predstavila Milan Kristan s knjigo kratke proze Izpiski in Veno Dolenc s pesniško zbirko Strasti in odpuščanja, kot gost pa je sodeloval tudi recenzent Kristanove knjige Franci Zagoričnik. Če nam je na tistem večeru nehote prišla na misel Ferlinghettijeva parafraza uvodnih verzov Ginsbergovega Tuljenja »Videl sem najboljše duhove svoje generacije, ki jih je uničilo dolgočasje literarnih večerov...« in smo se spomnili še zajedljivega opisa literarnega večera v Drobtinicah Mihe Mazzinija (edina stvar, s katero je mogoče opravičiti udeležbo na literarnih večerih — tu se Jeseničan Mazzini in Američan Bukowski najdeta na isti valovni dolžini — je možnost na lahek način priti do žensk...), pa je drugi večer, ki se je konec januarja dogajal v Kosovi graščini in na katerem je Damjan Jensterle predstavil poleg Potovanja klobca volne, ki je izšlo pri MČK, še dve svoji pesniški samozaložbi, poskušal biti drugačen, manj klišejski. Damjan je tokrat za spremembo pustil svojo kitaro doma, zato pa je presenetil obiskovalce s klovnovskim nosom in s cilindrom na glavi. Ta svoj imidž je pojasnil s tem, da pri nas (na Jesenicah?) pesniki in drugi literati naspoh veljajo za nekakšne klovne, no, pa naj ljudstvo ima, kar hoče imeti. No, Damjan si je klovnovsko masko pred nastopom snel, kot da bi s tem hotel povedati, da če so že literati smešni, pa je literatura prav gotovo resna reč. Dokazal pa je še eno lastnost dobrega klovna: da je šel z odra prej, preden so poslušalci začeli zdehati in se ozirati v konice svojih čevljev. Dober literarni večer je lahko pač samo kratek literarni večer!

Povejmo še to, da se v prihodnjih mesecih obeta predstavitev vseh treh novih knjig MČK tudi v uglednih prostorih Društva slovenskih pisateljev v Ljubljani. Če ne drugega, je to priznanje, da te knjige tudi v slovenskem merilu nekaj veljajo!

E. Torkar

Literarni večer Damjana Jensterla

Damjan Jensterle, pesnik in pisatelj mlajše oziroma že srednje generacije, vedno poskrbi za kakšna rahla in malce nenavadna presenečenja.

Tako je bilo tudi tokrat v zgornjih prostorih Kosove graščine. Damjan je svoje goste in obiskovalce recitala sprejel s črnim cilindrom na glavi in lepim rdečim podaljšanim nosom. Z vsakim gostom se je rokoval, da je še bolj poudaril slovesno vzdušje. Svoj uvodni nagovor pa je začel takole:

»Saj sem tak kot vsi drugi. Navaden smrtnik sem... mi, ki pišemo, smo nenehno na očeh javnosti,... smo kot klovni, ki resnico po drobtinicah izpovedujemo skozi razpotegnjena usta. To, kar čutimo, kar doživljamo, je zavito v tančico skrivnosti in jo nemara opazi le pronicljiv bralec...«

Damjan nam je številnemu občinstvu prebral O vremenu, o čem drugem naj bi. To je zadnja črtica iz zbirke črtic in novel POTOVANJE KLOBCA VOLNE. Izšla je pri MČK Jesenice, najdete pa jo v knjigarnah, pa še draga ni.

Proza Damjana Jensterla je porogljiva, duhovita. V šaljivem, že malce ironičnem in skrivnem tonu slika naš čas, naše razmere, doživetja naših ljudi tu in zdaj. Svoje novelice zabeli s pristnimi ljudskimi, folklornimi izrazi, ki so še najbližje vaškemu govorenju, kar nedvomno popestri Damjanov samosvoj stil pripovedi. Avtor Potovanja klobca volne bralcu skozi svoje kratke zgodbe niza tiste drobne vsakdanje dogodke, ki v končni kompoziciji sestavljajo pristno podobo vaških posebnežev, ti so pa navadno brez dlake na jeziku. Prav ta način podajanja teksta in na že kar poetičen način izražena izpoved, zanimiv in avtohton karakter oseb, oblikujejo delo Damjana Jensterla, da ga prebereš na dušek.

Damjanu Jensterlu iz vsega srca čestitamo za njegovo delo in lično publikacijo obenem. Čestitamo mu tudi za izid njegovih pesniških listov pod naslovom PESMI, ki so izšle lani v samozaložbi. Damjanu želimo še veliko uspeha na literarno-likovnem in sploh ustvarjalnem področju!

Tomaž Iskra

V Prešernov spomin

V Prešernovi rojstni hiši v Vrbi bo v ponedeljek, 8. februarja, ob 19. uri spominska proslava.

Kulturni program bodo pripravili igralci Gledališča Tone Čufar.

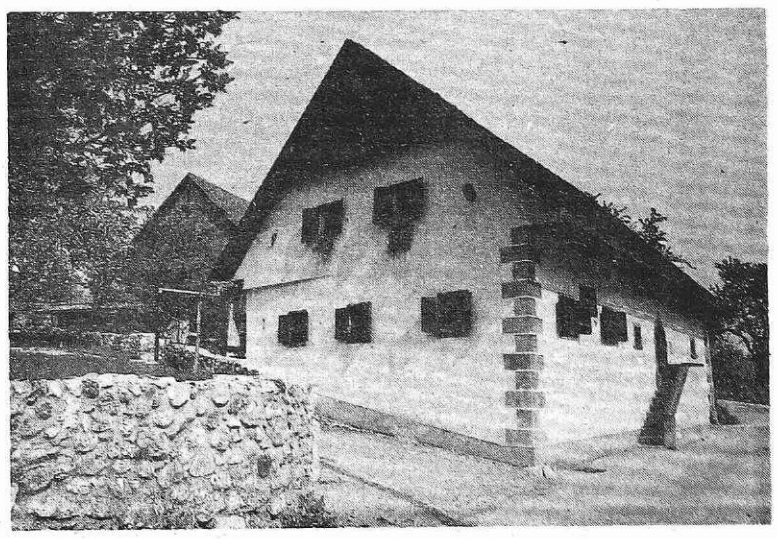

Milojka Žižmond Kofol

NEZNANI OTOK SANTA MARIA

Mar te majske trave še valovijo zame, za vas?

Te dni sem bila na drugem koncu Slovenije, ki sem ga obiskala po desetih letih prvič, ne naključno in ne brez tihega notranjega namena, da obračunam s Tisto, ki se je takrat znašla v zarodkih Tistega, zaradi česar se zdaj prvič v pravi zamaknjenosti prislanjam za vzglavje postelje, medtem ko se na tleh ob meni dogajajo Bach, Chopin in Billie Holyday. Takrat, ob sprejemanju neke literarne nagrade, ki ni bila toliko pomembna, kot je bila zame odločilna, sem stala ob zidu velike cerkve in se pogovarjala z novinarjem Vala 202. Nisem vedela, kaj v resnici govorim, preveč nenadno je to vstopilo v mojo samoto ne-bivanja, premalo resnično je bilo, pa vendar sem po intuiciji našla odgovore, s katerimi tudi sedaj (predvsem sami sebi) pojasnjujem ta svoja čudaška početja, nenavadna za čas in prostor, v katerem živim. Že takrat sem čutila potrebo, da se opravičujem za svoj pogum, da počnem to, kar počnem, in še vedno se samo opravičujem.

—— No, in kaj! Mar misliš, da te nisem opazila? Sedela si v avtomobilu, skrita za temnimi očali in si prežala v naša okna, ker si ne upaš vstopiti. Videla sem te in sem te takoj prepoznala. Stopila sem na balkon, z navijalkami v laseh, v hlačah in raztegnjeni majici, brezbrižna do tega, da razkazujem svoja predebela stegna, obesila sem dve srajci na vrv za perilo, prijeten dan, sončen dan, izpraznjeno parkirišče, ker so vsi motorizirani stanovalci najbrž na morju v teh praznični dneh. Vedela sem, da strmiš k meni, ker si moraš z nečim zapolniti svoje življenje, zdaj, ko si zakopana v svojo samoto. Čutila sem tvoje brezsramno vdiranje. Kaj pa je literatura drugega, če ne vdiranje v tuje zasebnosti? Plahutala sem s perilom, te skušala odgnati. Ko si še vedno ostajala, sem ti odgovorila z brezbrižnostjo. Stopila sem v kuhinjo, si pripravila mlečni obrok, prišla na balkon, sedla na pručko, zajemala iz svojega lončka. Bila sem brezbrižnost, ki se je posmehovala tvoji zagretosti za nasilne vdore v življenja ljudi. Boš mar še zmeraj leporečila v izrabljenih metaforah, boš še zmeraj rojevala zgodbe, ki umrejo na porodih, boš še zmeraj hodila med nami kot velikanska, neizrečena beseda? Boš kar sedela v tistem avtu, skrita za črnimi očali, z beležko na sedežu, obsojena od lastne krute sodbe? Se boš kdaj uresničila? Ljudje, ki so čakali tvojih besed, celo že umirajo! Se spomniš inkasanta, ki te je videl na televiziji in potem prišel v tvojo hišo, rekoč: »Pišete? Nemogoče! Kako vznemirljivo! Kako nenavadno! Kaj pa sploh pišete, o čem? Res bi rad vedel, o čem pišete.« In si se spet samo opravičevala, da to počneš. Naj te vendar imajo kljub temu radi! Ko si (ena izmed postaj) sedela v pisarni naše šole, soha si bila, nihče ni mogel do tebe, splašila si se ob človeškem glasu, videli smo te samo v hrbet, zakaj si se nas bala? Odšla si, ne da bi te spoznali. A ne pozabi! Tvoj inkasant je medtem umrl, zadet od možganske kapi, ne da bi vedel, o čem pišeš. In ne pozabi: tvoja teta Cita, človek, ki si ga nadvse ljubila, leži v bolnišnici na hribu, s koščkom srca, ki se še ni uklonil smrti. Le bere še lahko. Zakaj mu ne napišeš zgodbe, fabule, dogodka, enega tisti, ki ti je razbrazdal dušo, zakaj ne storiš tega? Pošlji žarek v njeno agonijo! Odpelji se izpred naših blokov! Pojdi domov med trave, pojdi do mrtve reke, pojdi kamorkoli! Izpiši eno samo samcato fabulo! Tvoji otroci so odrasli, preden si jim napisala pravljico. Jo boš napisala za vnuke? Meni je prav! Jaz bom pomalicala. A glej — ne bi te rada prezirala!— — —

Si mislila tako, Mija? Najbrž. Naredila si nekaj pravih stvari, na tisti šoli, v kateri sem jaz sedela kot soha za pisalno mizo, s hrbtom proti vam. A si morala odnehati. Pedagogi radi spijo zimska spanja. Ne marajo ne mojih ne tvojih oblek, ne mojih ne tvojih zgodb, ne tvojih ne mojih sanj. Zato sem jim obračala hrbet. A kako naj se zdaj kar obrnem in povem zgodbo! Najprej moram vsaj zakašljati, kihniti, dati slutiti, da sem. Potem bom vsakomur povedala njegovo zgodbo.

Pa vendar imaš prav — teta Cita bo medtem najbrž umrla. Če izračunaš čas od takrat, ko bom napisala zgodbo o njeni toplini (ali za njeno toplino), jo pretipkala, poslala Cirilu Zlobcu, premagala njegove dvome, izpodrinila vrstni red čakajočih pisateljev — do takrat bo teta zares umrla.

Pa vseeno hvala, Mija! Ker si pogledala za moja črna očala, mi poslala misel čez balkon, se spomnila smrti, ki sama zaokrožuje naše zgodbe.

Ko sem prebrala vse, kar se mi je dosedaj zapisalo v tem majskem popoldnevu (ki je že noč postal), sem zgrožena ugotovila, da mojemu zaklinjanju te lovke iztegajoče, v krčih prebujajoče se muze, še vedno manjka najpomembnejša stvar: zgodba. Razgrnila sem reko, naše pozidane travnike, naša samotna domovanja, na smrt obsojene zveste duše, razkrila sem atmosfero svoje katakombe, počivališča mojih razdraženih demonov, pomenljivost mojega življenjskega mejnika, katerega poti se bodo zanesljivo pomikale le še v drugo polovico življenja, h klimakteriju in k na pravljico čakajočim vnukom (kdo drug pa še bere pravljice) — in nisem našla nič drugega kot okostje, ogrodje, skico, zarodek, na smrt obsojeni fetus — o, brezup, o brezumje nedorečenega, o nemoč lova za neulovljivim — naj vam to dam, pogubljeni otroci reke, letniki 48, Orwelovci, utrujeni bojevniki iz časov, ko še niste imeli velikanskih domovanj, tekočih računov, odraščajočih otrok, začetkov pleše in — kljub marljivemu trimu ob kalni reki — trebuhov, v katerih ste prebavljali sledove boljših časov. Naj vam to dam? Naj vam dam kaj drugega kot tisto, s čimer vas zaliva življenje samo? Ni umetnost prav to, kar nas že tako in tako dohiteva na omahujočem teku skozi življenje? Si smem domišljati, da me navdihuje kaj več, kot je tisto, kar sprejemate skozi pore, kakorkoli že to imenujete? Sem mar bog, da lahko pokukam v vaša srca in vam izdam resnico, ki ste jo sami zaobšli?

Že je tu spomin na cerkev v Prekmurju, na slavno Rotundo v sončnem jutru, ko je skrbnica, ključarka tega domovanja božanstev, prinesla ključ, nam odprla dver v poslikano notranjost 800 let starega templja in v mešanici madžarščine in slovenščine potožila, zroč v nebes cerkve, na katerem ni bilo razločiti božjega obličja. »Vse so popravili, tisti od spomeniškega varstva,« je rekla. »Le božjega obličja niso znali popraviti. A je najpomembnejše, kali? Zidar je preveč v kupice gledal, zato je pokvaril božji obraz. In nihče ga ne zna popraviti.«

Gledali smo v kupice in zmaličili božja obličja. Ha, ha! Uboga Rotunda! Ubogi svet!

Teta Cita ni bila verna. Ljubila je življenje. To vem zagotovo. Ljubila je mornarja, ki ji je naredil otroka in odplul. Ljubila je tudi hrano, prijatelje, karte, daljni domači kraj, piščančja bedrca, potovanja. Zlat nakit, čeprav ga ni imela veliko. In otroke je ljubila. In pesem in veselje in Portorož ponoči. Sladoled pri Suzanci, solzave filme. Klasične obleke, ki so spominjale na obleke turistk. Cita je živela v obmorskem kraju. Pekla je božanske jabolčne zavitke in pripravljala krasno kumarično solato. Bila je od življenja in od prsti in od preprostih radosti. Bila je hedonist. Ni bila lepa, a je bila topla, ljubila je male ljudi, preproste knjige, jasne misli. Napisala sem pesem o teti Citi in prvič mi je prišlo na misel, da bi morala o njej spregovoriti pred užaloščenimi sorodniki, ki se bodo zbrali na pogrebu. Bila je prvi človek, ki mi je dal življenjsko lekcijo, ko se je jasno pokazalo, da bom imela težave s svojim odraščanjem. Bi lahko kdaj zajela v besede tisti dan, ko sva sedeli na babičini postelji in je imela za domačo nalogo, da me pouči o stvareh, ki jih mora vedeti vsaka odraščajoča deklica. Sem jaz kdaj tako obsedela pred svojo hčerjo, s slovesnim molkom, s prižgano cigareto, pa čeprav je bila glavna poanta ravno v tem, da se ne smem — tako mlada — predajati kajenju. (Sama pa je svojo cigareto skrivala pred babico, ki je pod nama kuhala popoldansko mlečno kavo). Bila je lepa in je dišala po tujem svetu, tako kot njena črna lakirana torbica. Hotela mi je priskutiti vse tisto, kar je sama oboževal, zato je bil najin pogovor bolj prisrčen monolog o vsem tajinstvenem, iz česar je sestavljeno veliko, na nas čakajoče življenje. Če pustimo vzgojnost pri miru, potem lahko zatrdim, da je teta Cita predme postavila velikansko dišečo pogačo, imenovano strast, čutnost, ukradeno zadovoljstvo, mračni predmet poželenja.

»Saj sem tako daleč od tega, da bi me lahko imeli za pokvarjeno, teta Cita!«

»Pa nisi, če ti jaz tako pravim! In očisti si nohte, to ni za tvoja leta in ne za šolo! Podarila ti bom lak za nohte, pa vendar mi moraš obljubiti, da si jih boš takoj očistila!« Kako naj bi to storila, ko pa mi ni dala tudi odstranjevalca! Ob drugi priložnosti mi je kupila modrček. Črn, z železnimi košaricami. Za nagrado sem jo peljala v barček, kjer smo se sestajali s sumljivimi družbami, pred katerimi me je poskušala obvarovati. Moj lokal ji je bil všeč. Oči so ji žarele in v znak odobravanja je z mano pila vermut. Za kazen se je potem prevrnila s kolesom, s katerim sva odkolesarili na moj strogi dom in imela sem slabo vest, da sem jo napila.

Teto Cito sem resnično odkrila šele kasneje, na samotnem otoku Santa Maria, kamor smo se odpeljali z ribiško ladjo v nekem davnem času, ko se v moji notranjosti še niso dvigovali temni viharji, s katerimi sem bila kasneje obilno obdarovana v obliki tesnobnih fobij, ki so se pojavljale v najbolj nemogočih in presenetljivih situacijah, pa jih nisem nikoli znala dovolj prepoznati, da bi jih še za čas pregnala iz temnih logov svoje prešibane notranjosti. Na Santo Mario smo se prepeljali še dopoldne, bili smo veseli, s pesmijo vzradovana druščina, ki se je razveselila prostora za piknik, improviziran sredi razkošnih dreves, med katerimi so bile razprostrte ribiške mreže. Tam so domačini razpostavili pršut, vino, zakurili roštilje, ponudili svoje gostoljubje, ki je že vnaprej pospremilo vsako družbo, ki jo je pripeljala njim dobro poznana ribiška ladja. So trenutki, ko se zdi, da nas je na najbolj običajnem kraju nujem z izrazom prastrah. Name je počakal na otočku Santa Maria, za katerega še danes ne vem, kje natančno leži, spomnim pa se valovanja morja, hladnega vetra, ki je zapihal kot grozeča misel, spomnim se zatona sonca, spomnim se skrivnostno presahjenega smeha, spomnim se temne sence na Citinem čelu, ko je okobal sedela na lesenem pogradu, s kozarcem črnine, vina, po katerem smo vsi dobili temne, vampirske zobe. Spomnim se svojega nenadnega občutka, da bo svet iztiril, da se bo utrnila hudobna zvezda, da bo iz morja vstala čudna pošast, da se bodo v viharju natrgale ribiške mreže, spete za veje borovcev. In spomnim se Citine zlobe, ko me je pogledala v oči, te preklete ciganske oči, ki jim nihče ni znal določiti porekla. Takrat je Cita spregovorila s temnim, čarovniškim glasom in je rekla nekako takole:

»Tebe je strah, ker si nikogaršnji otrok. Ker ne veš, od kod prihajaš, te je strah. Ti si nikogaršnji otrok!«

Sedela sem ji nasproti, v nebesno beli široki obleki, na pol otrok na pol ženska, napojili so me s črnim vinom, polna čaša temnega eliksirja v mojih rokah, temen eliksir na moji obleki, solze padajo v kozarec, na otoku Santa Maria zadivja vihar, bliski razparajo črno nebo, ribiške mreže vzplapolajo v vetru, plastični krožniki se valjajo po tleh, postlanih z iglicami. Čevapčiči padajo z miz, teta Cita pa se smeje in njen bodoči mož jo drži okrog pasu.

»Poglej jo, vse mi verjame, pripovedujem ji pravljico, pa mi verjame!«

Bil je življenje ljubeči Citin smeh. Bil je vihar, ki je cefral naša srca. Bil je otok Santa Maria, na katerem se je rodil moj strah. Od zmeraj sem vedela, da sem nikogaršnji otrok, otrok neznanega porekla. In ker sem od zmeraj to vedela, sem se bala otoka Santa Maria, ki je v moji duši postal otok nikamor-spadanja. Odkrila sem temno plat življenja ljubeče tete Cite — in z vsemi temnimi platmi sem jo še bolj ljubila.

»Se spomniš,« sem rekla dvajset let kasneje, na obzidju Dubrovnika, na nekem potovanju, ki me je že ločevalo od rahle gotovosti-mojega prvega moža, in že stapljalo z velikansko negotovostjo, imenovano bližnje soočenje z mojim bistvom — ali kakorkoli to že imenujemo. »Se spomniš, ko si mi na otoku Santa Maria rekla, da sem nikogaršnji otrok, kot bi vedela, kako sem zmeraj dvomila v svoje prave izvore.« Pogledala me je s kalnimi, zabuhlimi očmi bolne, hitro starajoče se ženske.

»Na kakšnem otoku Santa Maria? Kakšen nikogaršnji otrok?« Takrat je že pozabljala. Življenje ljubeča teta Cita je na tistem potovanju svoji v smrt zaljubljajoči se nečakinji ves čas brez besed govorila o minljivosti stvari.

Nadaljevanje

»Ne potrebujem nobene take pomoči, kakršno ti misliš. Pa saj zdaj je že tako vseeno — pravzaprav sem te mislil vprašati čisto nekaj drugega, pa ko te takole gledam, mi ne gre z jezika in sam sebe ne razumem. Morda sem res malo zmeden. Pa oprosti, ker te nadlegujem s takimi neumnostmi. Pozdravljen!«

»Počakaj, Lapajne!« se Hren ni mogel več obvladati in je vstal iza mize.

»Ne, drugič se bova več pogovorila, če bo še potrebno. Mudi se ti na sestanek, pa nimaš časa in danes mi res ni preveč dobro pri duši,« je odvrnil Lapajne in odšel skozi debelo tapicirana vrata, pomahal Majdi in se spustil po stopnicah ter odšel iz upravne stavbe.

»Torej si se že odločil, kaj bo z nama?«

»Povedal sem ti, da je bila sama trenutna hvaležnost. Kdo bi zamenjal žensko, kot si ti.«

»Preveč takten pa nisi do svoje vdane tajnice.«

»Razume me!«

»Prav, a vedi, da me še nihče ni nekaznovano prevaral.«

»Ti kar groziš.«

»Vzemi tako ali tako, a povedal sem ti. Kdaj se moram preseliti?«

»Ne mudi se.«

»Prav, pa pozdravljen!« je rekla odšla in pustila vrata široko odprta.

Vrata je zaprla Majda in ko ji je Hren zatrdil, da sta z Olgo končala, mu je spet planila v objem.

— — —

Ladislav Črnologar: 17

Sabotaža

Hren je šel k oknu in gledal za Lapajnetom, ki je odhajal iz upravne zgradbe, potem pa se je sunkovito obrnil in poklical Majdo.

»Zakaj si uporabil mojo hišo?« je takoj vprašala Majda, ne da bi počakala, kaj on hoče.

»Si tudi ti govorila z Lapajnetom?«

»Ne samo z Lapajnetom, tudi tisti mladi preiskovalec je bil že pred dopustom pri meni.«

»Pa mi nisi povedala.«

»Zakaj?«

»Majda, vedno sva se razumela in tudi veliko lepega je bilo med nama. Imam občutek, da se nekaj plete za mojih hrbtom, ker sem malo hotel pomagati tistemu neumnemu Zupanu, kar si menda že sama ugotovila. Nor sem bil, da sem zaradi Olge zanemaril tvojo naklonjenost. Spoznal sem, da me samo izkoriščа, da ji ni nič do mene, da si mi bila resnično vdana samo ti. Majda, potrebujem te. Je lahko med nama spet tako, kot je nekdaj že bilo?«

»Sam veš, da sem čakala, da se nekega dne vrneš,« je vsa raznešena dahnila Majda in se ga oklenila.

Tudi Hren jo je objel, ko so se odprla vrata in med njimi je stala Olga. Majda in Hren sta skočila narazen.

»O, oprostita, nisem vedela, da imata tako zaupne pogovore,« je ironično rekla Olga.

»Kaj pa ti tu?« je izjecljal Hren.

»Slučajno sem morala službeno preveriti neke pogodbe, pa sem te hotela pogledati, a sem prišla v neprimernem trenutku za vaju, a zame kar v pravšnjem, da se neham slepiti z neuslišanimi sanjami.«

»Grem,« je rekla Majda in ju pustila sama.

»Torej tako, gospod direktor igra kar na več kart hkrati,« je nadaljevala Olga.

»Bila je samo trenutna hvaležnost,« se je hitro zbral Hren.

»Prihrani take puhlosti za kakšno drugo. Dragi, saj smo vendar odrasli ljudje. Na koncu koncev me kar presenečaš. V tvojih letih si lahko privoščiš kar dve zanesljivi ženski, če ni še kakšna. A nekaj ti bom povedala. Mene se ne boš tako poceni znebil. Kaj pravzaprav naklepaš? Danes zarana si je tvojo hišo prišel ogledal nekdo, ki trdi, da je novi lastnik.«

»Kaj že danes?«

»Slišal si.«

»Take razkošne hiše si ne morem več privoščiti. Ljudje so začeli že preveč govoriti. Prodal sem jo že pred pol leta, a sem bil tako domenjen, da bom še nekaj časa v njej.«

»Kje pa imaš denar? Moral si kar precej dobiti zanjo.«

»Pozabil sem, da si v banki v službi. Misliš, da bom prodajal za naš ničvredni denar in ga nalagal v banko. A moje finančne zadeve so samo moje!«

»Seveda, seveda, a če si mi že tako velikodušno ponudil stanovanje, bi mi ga lahko še odpovedal.«

»Lahko se preseliš v moje mestno stanovanje.«

»O tem moram še dobro premisliti. Dragi, upam, da imaš vse v redu, ker preiskovalci nekam prepogosto obiskujejo to tvojo tovarnico.«

»Kaj, je spet kdo tu?«

»Ja, enega sem videla, ko je govoril s tvojim šoferjem.«

»No, to je pa že malo preveč.«

VIII

Dva dni je porabil Jože, da je našel Baloha, tistega Baloha, ki je bil podpisan na fotokopiji objave, ki je je našel v Hrenovi pisalni mizi. Baloh je bil doma v manjši vasi na podeželju, kjer si je naredil hišo, da je na čistem zraku in v miru preživljal svoj pokoj. Jože je pozvonil ob vhodnih vratih in odprla mu je starejša ženica.

»Dober dan! Je tu doma Baloh?« je vprašal.

»Dober dan! Ja, kar tu naprej,« je potrdila in odšla pred Jožetom naprej v kuhinjo, kjer je za mizo sedel starejši možakar s košatimi brki in živega pogleda.

Jože je spet pozdravil in sedel na stol poleg Baloha.

»Mladi mož, kakšne težave so vas prinesle sem?« je vprašal Baloh.

»Je to vaš podpis?« je vprašal Jože in položil pred Baloha objavo.

Baloh si je nataknil očala, ki jih je malo prej snel, in takoj rekel:

»Moj, kje pa ste to staknili?«

»Poizvedujem za nekim Hrenom in to objava je bila menda njegova.«

»In mislite, da bi se jaz spomnil nekega Hrena po toliko letih?«

»Za vsak primer sem prišel pot prašat.«

»Kaj pa je tukaj toliko brisanega, je vprašal Baloh in pokazal objavo

»Ne bi vedel. Morda se boste ka spomnili, če vam kaj povem o Hrenu. Bil je nemški vojak, mobiliziran pri nas, kot še mnogo drugih. Ob prevem dopustu je pobegnil v partizane, kjer je bil slabo leto. Po izdaji njegova enota vsa padla, skoraj vsi. Hren je bil ujet in poslali so ga v enega od milejših izgnanskih taborišč. Po datumu na objavi se vidi, da je bil kar nekaj časa v bazi, kjer ste bili v komandant.«

»Hm, nekaj ni bilo v redu z njim, če je bil toliko časa v bazi. Dezerter in potem ujet. Tak ne bi ostal živ, če se ne bi s čim odkupil, ali pa je bil celo vrinjen, morda speči agent. Kako da se nam je izmuznil? No; pa ni čudnega, kakršen kaos je bil takrat. V zbirno bazo na Jesenicah je takrat prihajalo nič koliko transportov. Prva selekcija se je že delala tam. Kaj vse se takrat ni vračalo. Prihajali so taboriščniki, vojni ujetniki, ki so jih odpeljali že ob razsulu 1941, pa ustaši, četniki, belčki, ljudje na delu v Nemčiji. Z Jesenic so take, ki jih je bilo potrebno še dodatno preveriti, ljudi iz naših krajev, pošiljali k nam v Kranj. Če je bil Hren dalj časa pri nas, že ni bilo vse v redu z njim. Morda smo čakali na kakšen dokument, a kdo bi zdaj vedel kaj. Če je že dobil objavo, je to pomenilo, da je bil čist. Objava je bila takrat edini veljavni dokument, ki si ga lahko dobil.«

»Se prav ničesar ne morete spomniti?«

»Žal ne. Zaslševalcev je bilo kar precej. Pa tudi toliko ljudi se je na dan zvrstilo in vsak z drugačno zgodbo... Pa če se je že sam vrnil, je to mogoče odtehtalo krivdo. Na mladi mož, zdaj nihče več ne bo mogel ničesar več dokazati. Preveč časa je minilo. Kaj pa imate z njim?«

»Direktor tovarne je in tam se je zgodila sabotaža. Ker nekaj stva kaže, da bi se s sabotažo prav o lahko okoristil, smo začeli malo b skati.«

»Kaj še sedaj ni miru pred takšnimi, se še vedno vleče rep za nam. Mladi mož, vem, da sovraštvo ne more trajati večno, a prav je, da s budni, ker pred takimi nikoli ne miru. Jaz sem že nekaj let v poko in prav bi bilo, da vsaj ta leta preživim v miru, kajti vse življenje nisem imel časa za počitek.

Nadaljevanje

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

● Predsedstvo OK SZDL Radovljica je v novem mandatu na drugi seji 1. februarja sprejelo sklep o organiziranju in izvedbi javne razprave o osnutku amandmajev k ustavi SFRJ, ki bo v krajevnih skupnostih oziroma KK SZDL in v OZD trajala do 30. aprila. Sočasno je sklenilo tudi začeti postopek evidentiranja za člane predsedstva in predsednika predsedstva SRS ter za predsednika medobčinskega sveta SZDL za Gorenjsko. Imenovalo je člane delovne skupine za pripravo na uvajanje kabelske TV. Na seji so sprejeli tudi osnutek kandidatne liste možnih kandidatov za sekretarja OK SZDL Radovljica in potrdili poročilo o zaključnem računu OK SZDL Radovljica za leto 1987.

● Na OK SZDL so izdelali imenski pregled mandatov vseh nosilcev vodilnih funkcij, ki jim poteče mandat v maju, ali pa imajo možnost ponovne izvolitve za naslednji dve leti. V skupščini občine poteče mandat trem, šestim pa ne, zato imajo možnost ponovne izvolitve. V osmih skupščinah SIS družbenih dejavnosti imajo še vsi nosilci vodilnih funkcij možnost ponovne izvolitve. Teh je skupaj 40.

● Do 25. januarja so krajevne organizacije SZDL in druge DPO posredovale popisnice o evidentiranih kandidatih. Za predsednika občinske skupščine so evidentirali 14 kandidatov, od teh je le 7 delegatov občinske skupščine. Za predsednika zbora združenega dela so evidentirali 13 kandidatov, vsi so tudi delegati tega zbora, za družbenopolitični zbor pa so občinske DPO evidentirale 4 kandidate.

● Predsedstvo občinskega sveta zveze sindikatov Radovljica je na 20. seji 29. januarja po obravnavi poročila predsednika sveta o dejavnosti med dvema sejama sprejelo sklep o sklicu letne seje sveta, ki bo v februarju, ter o pripravah na letošnjo akcijo »zaključni račun 1987«. Na seji so sprejeli razpis za podelitev srebrnega znaka ZSS in sklep o začetku javne razprave o osnutkih amandmajev k ustavi SFRJ.

● Občinski odbor ZZB NOV Radovljica bo v nedeljo, 7. februarja, organiziral avtobusni prevoz za 50 udeležencev slovesnosti ob 44 - letnici smrti narodnega heroja Matija Verdnika — Tomaža v Svečah na Koroškem. Avtobus bo odpeljal z Bleda ob 8. uri, iz Lesc ob 8.10 in iz Radovljice ob 8.20. Vsak udeleženec bo prispeval za prevoz 4 tisoč din.

● Na tretji seji koordinacijskega odbora za kadrovska vprašanja pri OK SZDL Radovljica so 28. januarja razen stališč do možnih kandidatov za nekatera vodilna mesta v delovnih organizacijah pregledali spiske možnih kandidatov za vodilne funkcije v skupščini občine in v SIS. Spiske bodo posredovali v obravnavo vsem KK SZDL, DPO in samoupravnim organom SIS.

● Med zimskimi počitnicami od 25. januarja do 5. februarja so šolska vodstva v radovljiški občini skupaj z ZTKO Radovljica in posameznimi smučarskimi društvi organizirala na bližnjih smučiščih smučarske tečaje. Učenci so plačali po 3 tisoč din, posebej pa še žičnice. Lepo gesto so pokazali tudi upravljalci športne dvorane na Bledu, ki so omogočili vsem učencem iz radovljiške občine brezplačno drsanje, v popoldnevnih urah pa so organizirali drsalno šolo, za katero so učenci prispevali le po tisoč din.

● V dvorani Psihiatrične bolnišnice v Begunjah so 2. februarja pripravili kulturni večer z recitalom pesmi lani umrlega pesnika Mitje Šarabona. Sočasno so odprli razstavo likovnih del slikarja Vinka Hlebša. Njegova dela bodo na ogled do 27. februarja.

● Na avstrijskem Koroškem bodo od 25. februarja do 6. marca sodelovali na svetovni seriji v para skiju padalci ALC Lesce, ki so lani na prvem svetovnem prvenstvu v Sarajevu osvojili kar 4 medalje. Prav ti uspehi obvezujejo leške padalce, ki so predstavljali Jugoslavijo, da se udeleže tekmovanja v sosednji deželi. Žal imajo tudi tokrat probleme z denarjem, ki ga vsem sekcijam ALC primanjkuje. Gre za 4,8 milijona din; podoben problem bo financiranje letošnje udeležbe na svetovnem prvenstvu na Švedskem, za kar bi potrebovali 17 milijonov din.

● Sekretariat sveta za ohranjanje revolucionarnih tradicij pri OK SZDL Radovljica je pripravil predlog za financiranje zbornika »Žrtve NOB, civilne žrtve vojne in spomeniki ter spominska obeležja NOB v občini Radovljica«. Celotni stroški tiskanja, za vsebinski del in slikovno gradivo bodo znašali 25 milijonov din. Predvideno je, da bodo delovne organizacije odkupile za okoli 15 milijonov din izvodov zbornika, ostalo pa bodo odkupile SIS, DPO in občinska skupščina. Zbornik bo izšel še pred občinskim praznikom, ki ga praznujejo 5. avgusta. V prednaročilu bo cena okoli 15 tisoč din.

● Na zasedanju samoupravne stanovanjske skupnosti Radovljica so 28. januarja delegati največ pozornosti posvetili stanarinam. Te naj bi se čimprej približale ekonomskim, zato je bilo najprej predvideno povišanje že s 1. februarjem, vendar delegati niso potrdili tega povišanja. Določili so, da bo prvo povišanje s 1. marcem, drugo s 1. junijem in tretje s 1. oktobrom letos. Spregovorili so tudi o problemu subvencioniranja solidarnostnih stanarin in o neplačnikih, kar povzroča še posebne težave skupnosti.

● Koordinacijski odbor za usklajevanje skupne porabe pri skupni strokovni službi SIS družbenih dejavnosti v občini Radovljica je na 17. seji 26. januarja sprejel predlog rebalansa finančnega načrta SIS za leto 1987, plan izvirnih prihodkov za leto 1988 in elemente za valorizacijo cen storitev izvajalcev posameznih SIS. Sklenili so tudi, da strokovna služba izdela program skupnih nalog SIS družbenih dejavnosti za leto 1988. Seznanili so se s prostorskimi problemi Centra za socialno delo v Radovljici in z nalogami v pripravah na volitve predsednikov in podpredsednikov skupščin in njihovih zborov SIS v občini, katerim poteče prvi del mandata v letošnjem letu.

● Poprečna gradbena cena za kvadratni meter stanovanjske površine v občini Radovljica je znašala konec lanskega decembra 784.538 din. Za razlaščeno stavbno zemljišče znaša na območju naselij Radovljica, Lesce, Bled in Bohinjska Bistrica z Ribčevim lazom odškodnina 1,2 % poprečne gradbene cene. Poprečni stroški komunalnega urejanja stavbnih zemljišč v občini za poprečno stopnjo opremljenosti in gostoto 150 do 160 prebivalci na hektar koristne stanovanjske površine znašajo za kvadratni meter za komunalno opremo individualne uporabe 99.076 din in kolektivne 57.952 din.

Skupna strokovna služba SIS

Samoupravna stanovanjska skupnost občine Jesenice
Titova 65

Na podlagi 65. člena Ustave SR Slovenije (Uradni list št. 7/74), 3. in 36. člena zakona o stanovanjskih razmerjih (Ur. list št. 35/82), 79. člena zakona o stanovanjskem gospodarstvu (Ur. list SRS št. 3/81), 1. člena družbenega dogovora o skupnih osnovah in merilih za zagotavljanje in usklajevanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva v SR Sloveniji (Ur. list št. 28/85) ter 14. in 18. člena samoupravnega sporazuma o temeljih plana Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice za obdobje 1986 — 1990 in 7. člena pravilnika o dodeljevanju družbenih kadrovskih stanovanj v občini Jesenice ter sklepa 15. seje odbora za solidarnost z dne 18. januarja 1988 objavljamo

razpis za zbiranje prijav interesentov za pridobitev družbenih kadrovskih stanovanj v občini Jesenice za leto 1988/89

I. Osnove za dodeljevanje družbenih kadrovskih stanovanj

Kadrovska stanovanja se bodo dodeljevala delavcem, ki opravljajo ali bodo opravljali dela in naloge širšega družbenega interesa v občini Jesenice, organizacije združenega dela, kjer delavci združujejo delo ali bodo združevali delo, pa ne morejo z lastnimi sredstvi zagotoviti stanovanja.

Za naloge širšega družbenega pomena se po pravilniku štejejo posebne odgovorne in strokovne naloge, s katerimi se prispeva k uresničevanju družbenoekonomskih ciljev razvoja v občini in katerih upravljanje zahteva strokovno izobrazbo ali posebna znanja, ki so deficitarna. To so:

— deficitarni strokovni kader v OZD in OZD v ustanavljanju, v sanacijskem postopku, v manjših OZD z do 20 zaposlenimi delavci;

— deficitarni zdravstveni strokovni delavci, deficitarni učiteljski kader v vzgojnoizobraževalnih ustanovah ter deficitarni kader sodišča ali postaje milice (višja ali visoka izobrazba);

— vodilni strokovni delavci (DPS in DPO).

II. Postopek za pridobitev kadrovskega stanovanja

Na razpis za pridobitev družbenega kadrovskega stanovanja **se lahko prijavijo le OZD** in k vlogi predložijo:

— sklep samoupravnega organa o sodelovanju na razpisu;

— opis del in nalog, ki jih opravlja ali jih bo opravljal delavec, za katerega OZD sodeluje na razpisu;

— izjavo, da sprejema pogoje, ki so določeni s tem pravilnikom;

— izjavo delavca, da sprejema pogoje, ki so določeni s tem pravilnikom;

— osebne podatke o delavcu, o številu njegovih družinskih članov, o skupnih prihodkih družine v preteklem letu ter o njegovih dosedanjih stanovanjskih razmerah in tudi

— druga dokazila, ki so pomembna za pridobitev kadrovskega stanovanja.

Po končanem razpisu bo odbor ugotovil, katere vloge so popolne in bo o tem obvestil OK SZDL Jesenice in od nje pridobil predlog prioritetnega vrstnega reda, s predhodnim mnenjem občinskega sindikalnega sveta.

Ko bo odbor sprejel predlog prioritetnega vrstnega reda, ga bo kot osnutek poslal z obrazložitvijo v razpravo vsem OZD, ki bodo sodelovale na razpisu, kakor tudi vsem kandidatom za kadrovska stanovanja, ki so jih OZD prijavile.

Odbor se bo v prvi vrsti odločil za tisti deficitarni kader, ki nujno zagotavlja izvajanje posebno odgovornih in strokovnih nalog za nemoten potek dejavnosti oziroma proizvodnje.

Samoupravna interesna skupnost bo imela na razpolago naslednje novozgrajene stanovanjske enote:

— eno dvosobno stanovanje 59 kvad. m v Centru II — zahod LS — 2;

— dve enosobni stanovanji 37.50 kvad. m v Centru II — zahod LS — 2.

Dodeljevale se bodo tudi izpraznjene stanovanjske enote, ki so bile po sklepu Sob Jesenice prenešene na Samoupravno stanovanjsko skupnost (Delegat št. 23, oktober 1985).

Razpis se konča vključno s 4. marcem 1988.

V torek letna skupščina občinske turistične zveze

Občinska turistična zveza bo letos imela letno skupščino v torek, 9. februarja, ob 11. uri v hotelu Larix v Kranjski gori. Na njej bodo pregledali delo v minulem letu in se dogovorili o uresničevanju nalog po programu dela, ki so ga kot predlog za skupščino pripravili na seji 8. decembra lani.

V lanskem letu so bile na turističnem področju jeseniške občine naslednje novosti: nov in delno obnovljen hotel Špik v Gozd Martuljku, s katerim sedaj gospodari Petrol, žičničarji so dopolnili smučarski poligon. Nova tehnika pri izdelavi umetnega snega še kako prav pride. Ostale turistične zmogljivosti, razen manjših dopolnitev, niso bile povečane, ker ni bilo denarja. Zato tudi turistični promet ni bil večji, kot predlanskim. Bilo pa je več tujih in manj domačih gostov.

Na glavni cestni povezavi sta bili opravljeni dve pomembnejši izboljšavi: nova cesta od Jesenic mimo Hrušice do Mlak in odprava nevarnega ovinka v Logu. Toda ostali deli glavne ceste v Gornjesavski dolini so že zelo slabi, vegasti in polni lukenj. Zaradi slabih temeljev sta jo zmrzal in pogosta odjuga že temeljito načeli.

Na letni skupščini bodo največ časa seveda posvetili novim nalogam. Zaradi ustrezne delitve sredstev turistične takse bodo uskladili in potrdili delovne in finančne programe vseh petih turističnih društev in tudi občinske turistične zveze. Poleg programa dela zveze, bodo kljub temu, da je rok za pripombe minil, obravnavali še dolgoročni program turističnega razvoja krajev od Mojstrane do Rateč. Takšen program za področje Žirovnice in Jesenice bo treba še pripraviti. S tem še čakajo, ker še ni sprejetih načrtov za plato pri vstopu v nov karavanški predor in ob novi cesti do Vrbe. Zadnjo besedo pred sprejemom občinskega odloka bodo dali tudi na višino turistične takse v prihodnjem letu. Za domače goste je v Kranjski gori predvidena 600 din, drugod 400 din. Za tuje goste bo znašala 1.200 din in 800 din. Potrdili bodo tudi pavšalno takso za počitniške hiše in domove. Letos naj bi v Kranjski gori za posteljo pri zasebniku plačali deset tisoč din takse, v družbenih domovih pa trideset tisoč din. V drugih krajih naj bi bil ta pavšal 7.000 in 20.000 din. V letu 1989 naj bi se ti zneski povečali za sto odstotkov.

Na skupščini se bodo dogovorili o delovnem prispevku ob praznovanju občinskega praznika in o izvedbi srečanja turističnih delavcev Gorenjske, ki bo v okviru turistične veselice septembra v Kranjski gori.

Seveda pa je težko vedeti, kaj vse se bodo na skupščini še dogovarjali in dogovorili, saj je iniciativa prepuščena turističnim društvom, ki jih bodo zastopali po štirje delegati. Povsod imajo še dovolj idej, ki jih bo treba zajeti in v okviru možnosti uesničiti, da bo druga največja dejavnost v jeseniški občini še hitreje in v zadovoljstvo občanov ter gostov uspešno napredovala.

Branko Blenkuš

Opravičilo

Samoupravna stanovanjska skupnost in Center za socialno delo se opravičujeta Slavku SIMIONOVU z Jesenic, Tomšičeva 70/e, ker smo ga uvrstili v seznam prejemnikov delne nadomestitve stanarine, ki je nikoli ni prejemal niti ni zanjo zaprosil.

Popravek seznama upravičencev do delnega nadomestila stanarine

V seznamu upravičencev do delne nadomestitve stanarine je bilo nekaj napak v imenih, priimkih ali naslovih. Samoupravna stanovanjska skupnost občine Jesenice sporoča naslednje popravke:

V seznamu prejemnikov — upokojencev:

5. BAMBIČ Jože, Svetinova 16.

V seznamu delavci in drugi občani:

4. AKILOV Adrija, Blejska Dobrava 50,
42. BURNIČ Hamdija, Kejžarjeva 1,
50. ČELEBIĆ Sead, Titova 62,
53. ČINDRAK Halil, Titova 71,
60. DELIĆ Šefika, Hrušica 70,
64. DIVJAK Antonija, C. 1. maja 40,
72. ĐOMBIĆ Mehmed, C. revolucije 7,
73. ĐULKIĆ Muhamed, Blejska Dobrava 123,
74. ERJAVEC Jožica, Titova 53/b,
75. ERZAR Brigita, C. talcev 8/d,
83. GRUMEREC Slavko, Tavčarjeva 8,
85. HAĐIĆ Munib, Titova 76,
86. HAĐIĆ Rasim, C. 1. maja 28,
123. KUNEJ Kosana, C. revolucije 2/a,
131. LOVIČ Mujesira, C. železarjev 17,
143. MATUŠ Katarina, C. talcev 8/c,
152. MILAKOVIĆ Ana, Hrušica 121,
153. MILETIĆ Rade, Kejžarjeva 37/a,
154. MILJKOVIĆ Dragica, Kejžarjeva 19,
174. NUMANOVIČ Fadil, C. železarjev 17,
186. OŠTRAKOVIĆ Aloja, Benedičičeva 2/a,
204. PLESNIČAR Bernarda, Titova 82,
229. RUDOLF Zvonka, Hrušica 67,
230. SADIĆ Ekrem, Titova 89,
283. TRAKO Nuraga, Tavčarjeva 10,
338. JOSIFOVA Veselka, Savska 22,
347. KALTAK Alman, C. železarjev 17,
353. KATERAN Hase, Benedičičeva 2/a.

Napačen je tudi datum pri razpisu za zbiranje zahtevkov za delno nadomeščanje stanarine. Družbena denarna pomoč **preneha s 30. aprilom 1988** in ne 30. aprilom 1987.

Med počitnicami v KS Podnart

Letošnje zimske šolske počitnice preživljajo mladi v krajevni skupnosti Podnart kljub temu, da ni snega, delavno, športno in rekreativno. V domu kulture igrajo vsak dan na treh mizah tenis. V prvem tednu počitnic so formirali dramsko sekcijo pod strokovnim vodstvom Melčinskega iz ZKO Radovljica. Na pobudo OO ZSMS Podnart je bila v soboto, 30. januarja, v domu kulture po daljšem obdobju spet kino predstava, s katerimi bodo nadaljevali, dokler bo zadovoljiv obisk.

Ciril Rozman

Borci NOV so še aktivni

Tudi v KS Podnart se število članov zveze borcev vedno hitreje zmanjšuje. 1. januarja 1988 je bilo v KO ZZB NOV Podnart le še 83 članov, od tega 50 članov in 33 članic. Z dvojnim štetjem pred 9. septembrom 1943 je še 22 članov in 21 članic. Po 9. septembru 1943 je z dvojnim štetjem 19 članov in tri članice. Brez posebne dobe pa je še 9 članov in 9 članic KO ZZB NOV Podnart. Kljub starosti je 47 odstotkov članov še aktivnih, in sicer v samoupravi krajevne skupnosti 15 članov ter v DPO in društvih (brez UO KO ZZB NOV) 24 članov, skupaj 39 članov in članic.

Ciril Rozman

Dopisujte

Razstavni salon in dolikovci so program za leto 1987 v celoti izpolnili

Čeprav leto 1987 kulturi v materialnem pogledu ni bilo najbolj naklonjeno, sta razstavni salon DOLIK in likovni klub DOLIK v celoti uresničila program za leto 1987. Tega seveda ne bi zmogli, če jim pri tem ne bi pomagale nekatere organizacije združenega dela na čelu z Železarno Jesenice.

V razstavnem salonu DOLIK so program razstav, ki ga je za leto 1987 sprejel umetniški svet, uresničili 100 % s tem, da so dokumentarno razstavo akvarelov Franceta Smoléta imeli v galeriji Kosova graščina. Sicer pa so se v salonu zvrstile:

— tri foto razstave, ki so jih pripravili člani Foto kluba Andrej Prešeren Jesenice,

— razstava ročnih del »Belo vezenje in kvačkanje nekdaj in danes« — izdelki članic društvenega krožka ročnih del,

— razstava delavske ustvarjalnosti — inovacije in raziskovalne naloge z nekaj slikami članov Dolika, ki jo je pripravilo Društvo izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav Jesenice,

— dve jubilejni razstavi — 40 let hokeja na Jesenicah in 15 let vročevoda oziroma centralnega ogrevanja na Jesenicah,

— 18 likovnih razstav, od tega šest skupinskih, šestkrat so razstavljali akademsko izobraženi slikarji, eno razstavo je dopolnila Narodna galerija Ljubljana (Maksim Gaspari), šestkrat pa so samostojno razstavljali ljubiteljski slikarji.

Posebej velja omeniti razstave likovnih del Maksima Gasparija, Božidarja Jakca, Petra Adamiča, makedonskega slikarja Sergeja Andreevskega, Vere Trstenjak, Dušana Lipovca. Seveda so tudi vse ostale za ugled salona pomenile veliko.

Razstave v letu 1987 je obiskalo 20.084 obiskovalcev ali poprečno 803 na razstavo. Leto poprej so bili na enakem številu razstav 21.304 obiskovalci ali poprečno 852 na razstavo. To je zelo dober obisk, saj je razstava na ogled devet dni in to pomeni okrog 90 obiskovalcev dnevno.

Obisk na razstavah se je gibal med 233 oseb (julij) do največ 1.954 obiskovalcev. Najbolj obiskane razstave so bile:

— Belo vezenje in kvačkanje nekdaj in danes — 1.954

— 40 let hokeja na Jesenicah — 1.784

— Maksim Gaspari in likovna ustvarjalnost učencev osnovnih šol občine — 1.403

— akad. slikar Božidar Jakac — 1.126

— akad. slikar Peter Adamič — 1.032

— skupinska razstava slik članov DOLIK — 966 itd.

Vse razstave so odpirali s krajšimi kulturnimi programi, pri katerih je vse leto sodelovalo 270 nastopajočih, poprečno pa je bilo na otvoritvah 55 oseb, in sicer najmanj 24 in največ 108. To je prav gotovo tudi rezultat dobrega obveščanja, še posebno pa redne tritedenske menjave razstav. Za vseh 25 razstav so izdali tiskano razstavno zloženko, ki je hkrati tudi vabilo, s predstavitvijo razstavljalca oziroma razstavljalcev.

Vsega tega, kar dosega ali celo presega okvire profesionalnih organizacij, ne bi zmogli, če pri tem ne bi veliko in neprecenljivo pomagali člani likovnega kluba DOLIK, ki pomagajo pri postavljanju in podiranju vseh likovnih razstav. Lansko leto so tudi dvakrat prostovoljno prepleskali panoje in redno skrbijo za zamenjavo pregoretih žarnic in drobna popravila.

Člani likovnega kluba DOLIK so v lanskem letu osemnajstkrat samostojno razstavljali svoja likovna dela, v glavnem v gorenjskem prostoru, imeli pa so tudi trinajst skupinskih razstav, s čimer so program presegli za eno razstavo. Pri tem je potrebno povedati, da večino slik za razstave prepeljejo člani brezplačno ali le za ceno porabljenega bencina.

Slikarskih kolonij so se člani udeleževali takole: v planinski slikarski koloniji »Vrata '87« je bilo pet članov, v Dolikovi koloniji osem članov, v gornjesavski slikarski koloniji deset članov, na ex tempore »Jesenice — Železarna '87« 20 članov, ena članica pa se je udeležila likovne šole v Novem mestu. Izvedli so tudi dva počitniška likovna tečaja za učence osnovnih šol, ki jih je vodil France Kreuzer, in bili soorganizatorji že omenjenega ex tempora.

Organizirali so tudi tri predavanja za člane in tri predavanja za učence osnovnih šol. V razstavnem salonu sta bila tudi dva koncerta in štirje literarni večeri. Rednih tedenskih četrtkovih večerov oziroma delovnih sestankov se udeležuje več kot polovica članov oziroma članic, večkrat pa je udeležba taka, da je prostor ob razstavnem salonu premajhen.

Na nedavnem delovnem sestanku, ko so analizirali delo v preteklem letu, so ugotovili, da je razstavna dejavnost v salonu DOLIK kakovostna in pestra in da je salon dobil ugled tudi v slovenskem prostoru. Postal je nepogrešljiv in pomemben del redne in kakovostne kulturne ponudbe v občini in še dlje, saj razstave obiskujejo ljudje iz širšega območja, učenci iz domače in celo radovljiške občine, tujci, rojaki iz zamejstva in drugi.

V organizaciji in izvedbi likovnega kluba DOLIK in zadnja štiri leta umetniškega sveta razstavnega salona DOLIK se je od leta 1946 do konca preteklega leta na Jesenicah zvrstilo 636 likovnih razstav, kar je poprečno 15 in pol letno, zadnja štiri leta pa redno 25 letno po programu in koledarju, ki ga umetniški svet obravnava že ob izteku leta in dokončno sprejme, usklajenega z razstavljalci, januarja za novo leto.

Likovni klub DOLIK kot najstarejši na Slovenskem in verjetno tudi v Jugoslaviji in ki ta čas združuje 36 slikarjev in slikark, je s svojo široko in pestro dejavnostjo v vrhu tovrstne dejavnosti v Sloveniji. Tudi kakovostno je po ocenah strokovnjakov nad slovenskim poprečjem, kar pa seveda čalnov ne zavaja, ker vedo, da se je treba nenehno likovno usposabljati in dograjevati. Tudi članstvo se redno obnavlja, kar je najboljše zagotovilo, da zadrži sedanji nivo ali ga celo izboljša, še zlasti, ker je kolektiv zelo homogen, kar pa ne pomeni, da se izogiba kritik in nasprotujočih si mnenj. Vsekakor DOLIK pomeni in predstavlja na Jesenicah dve dejavnosti — likovno ustvarjalno in likovno razstavno, ki letos vstopata v dvainštirideseto leto stanovitnega in neprekinjenega delovanja.

Izobraževanje pedagoških delavcev med zimskimi počitnicami

Ustaljeni ritem šolskega dela zahteva polletni in letni premor, določen s pravilnikom o šolskem koledarju tako za učence kot za učitelje. Vse večje potrebe po posodabljanju vzgojnoizobraževalnega dela pa narekujejo vnašanje novih spoznanj, čemur je vsako leto namenjenih nekaj dni med zimskimi in letnimi počitnicami pa tudi v času pouka. Organizirana so skupna predavanja in strokovni aktivi po posameznih predmetih področjih.

25. januarja so jeseniški pedagoški delavci osnovnih in srednjih šol ter vrtcev poslušali naslednje aktualne teme: **osnutek občinske resolucije** za leto 1988 nam je predstavil dipl. oec. Miha Lah, strokovni delavec oddelka za gospodarstvo in družbeno planiranje Skupščine občine Jesenice, **karavanški predor in načrtovane dejavnosti ob njem** direktor Karavanške poslovne skupnosti Srečko Mlinarič, **probleme in dileme varstva okolja** pa prof. Mitja Bricelj, sodelavec inštituta za geografijo pri univerzi E. Kardelja.

Slabi rezultati gospodarstva v občini Jesenice že dalj časa z vso težo pritiskajo tudi na družbene dejavnosti. Vsakoletni pritisk na iskanje različnih racionalizacij je že zdavnaj izčrpal notranje rezerve, med delavci v vzgoji in izobraževanju pa povzročil občutek ogroženosti ob sočasni potrebi in zahtevi po boljšem vzgojnoizobraževalnem delu. Omejevanje zaposlovanja otežuje mladim vstop v svet odraslih. Tako je bilo največ pozornosti ob karavanškem predoru namenjene prav novim delovnim mestom različnih profilov, v katere naj bi šole usmerjale učence že sedaj, če hočemo preprečiti priseljevanje od drugod, ki za sabo potegne še vrsto drugih problemov. Zato bomo z vso pozornostjo pregledali tudi projekt možnosti zaposlitve, od katerega pričakujemo tudi to, da bo vezan na kadrovske možnosti občine.

Predavatelj Mitja Bricelj je plastično prikazal nekaj velikih ekoloških problemov v SR Sloveniji, ob tem pa opozoril, da je varstvo okolja tudi etično vprašanje (kaj znanost sme), ob katerem bi se morale ustaviti vse danes živeče generacije, če hočemo omogočiti življenje še zanamcem.

Poleg navedenih skupnih tem v okviru občine so se pedagoški delavci vključili tudi v usposabljanje, ki ga je organiziral Zavod za šolstvo po strokovnih aktivih. Posebej kaže omeniti seminar medobčinskega študijskega središča pod skupnim naslovom **Šola in idejnost,** namenjen ravnateljem, šolskim svetovalnim delavcem, sekretarjem osnovnih organizacij ZK, predsednikom sindikalnih organizacij in predsednikom svetov vzgojnoizobraževalnih organizacij z naslednjimi temami: Mlada generacija, njene dileme, idejna usmerjenost in vrednote (predavateljica prof. mag. Sonja Lokarjeva, izvršna sekretarja CK ZKS), Mednacionalni odnosi v Jugoslaviji (predavatelj dr. Janko Pleterski), Razvoj, zastoji in dileme političnega sistema socialističnega samoupravljanja (predavatelj mag. Viktor Žakelj, svetovalec v predsedstvu skupščine SRS), Gospodarski in družbeni položaj šolstva (predavatelj prof. Franci Pivec, predsednik republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo).

Nadvse plastično in družbeno kritično prikazane aktualne teme bomo pedagoški delavci vgrajevali v proces vzgoje in izobraževanja tako, da bomo skušali usmerjati mlade v tako samoupravljanje, ki bo vsem ljudem in vsakemu posamezniku omogočalo maksimalen razvoj in demokratične odnose v družbi na pragu 21. stoletja.

Ob kulturnem prazniku na Blejski Dobravi

Slovenski kulturni praznik bomo na Blejski Dobravi proslavili v petek, **5. februarja, ob 19. uri** v dvorani osnovne šole.

Po krajšem kulturnem programu bo predavanje **dr. Andreja Pleterskega.** Predavatelj je zaposlen na oddelku za arheologijo pri slovenski akademiji znanosti in umetnosti. V doktorski dizertaciji je obdeloval staro zgodovino blejske župe, kamor spada tudi področje Blejske Dobrave. Naprosili smo ga, da nam del svojega bogatega znanja posreduje ob slovenskem kulturnem prazniku. Tako imamo priložnost, da se v petek zvečer seznanimo z zgodovino našega kraja in njegove širše okolice, hkrati pa pokažemo tudi odnos do kulture in njenih ustvarjalcev.

Vabi pevsko društvo VINTGAR

Razstave v Kranju

V četrtek, 4. februarja, bodo ob 18. uri v Prešernovi hiši v Kranju odprli razstavo Prešernovi nagrajenci 1974 — 1976.

Ob 18.30 se bo v mali galeriji Mestne hiše predstavil z izborom oljnih kompozicij slikar Polde Mihelič, v sosednji Stebriščni dvorani pa si bodo obiskovalci lahko ogledali dela kranjskih likovnih umetnikov, ki jih je za muzejsko zbirko namenila Kulturna skupnost Kranj.

Kulturni večer bo zaključila razstava Sodobna likovna prizadevanja v Pomurju, ki jo je v okviru kulturne izmenjave pripravil Center za kulturo Miško Kranjec — DE galerija v Murski Soboti.

Viktor Brun: **19**

75 let jeseniškega nogometa

Prijateljska tekma Jesenice : Partizan (Beograd) 0:11 (0:4)

Lahko bi rekli, da je bilo srečanje med nogometaši Jesenic in Partizana iz Beograda 23. julija 1977 jeseniški dogodek leta. FK Partizan je ugledna nogometna organizacija. Njegovo člansko moštvo je osvojilo že nekaj naslovov državnega prvaka, uspešno so se merili z mnogimi enajstericami skoraj na vseh celinah sveta. Nogometaši Partizana so sodelovali skoraj v vseh državnih reprezentancah. To so njegove osnovne karakteristike.

Novica o možnosti gostovanja nogometašev Partizana je med ljubitelji nogometa vzbudila izredno navdušenje. Beograjčani so bili na pripravah za novo sezono v Škofji Loki. Za gostovanje na Jesenicah niso bili pretirano zahtevni: 10.000 din in stroški prevoza v obe smeri. A gostovanje Partizana je postalo vprašljivo, ker je bila blagajna NK Jesenice skoraj prazna. Tudi to je tradicija jeseniškega nogometa. A nogometaša Jesenic Marjan Žurman in Radivoje Radič sta s prijateljem Hermanom Kamškom prevzela akcijo zbiranja posojil po 1.000 din. Obvezali so se, da bodo posojilodajalcem denar vrnili po obračunu izkupička od vstopnine.

Nogometno igrišče se je napolnilo kot še nikoli. To je bil pravi nogometni praznik Jesenic. Gledalcev je bilo nekaj nad 2.500. Vstopnina je pokrila vse stroške, višek pa je celo povečal aktivo klubske blagajne.

Prav je, da predstavimo moštvi.

Jesenice: Ilič (Škafar), Trobič, Samardžija, Kupljenik, Jereb, Kovačič, Zubanovič, Sulejmanovič, Vlajič, Čatak in Hribar.

Partizan: Borota (Zalad), Arsenovič, Pola, Stojkovič, Smiljanič, Ješič, Kunovac, Jovič, Vrga, Raditič, Trigunovič in Džordževič.

Jeseničani so se v prvem delu igre, kar dobro upirali gostom. V nadaljevanju pa so se seveda uveljavili poklicni nogometaši. Temu ustreza tudi rezultat tekme. Ponuja pa se nam povsem logična ugotovitev: na Jesenicah in okolici je za dober nogomet veliko zanimanja, še zlasti, če se pojavijo uveljavljene enajsterice. Škoda, da je premalo posluha za nogomet pri odgovornih ljudeh in organizacijah. Pa o tem nekaj še v nadaljevanju.

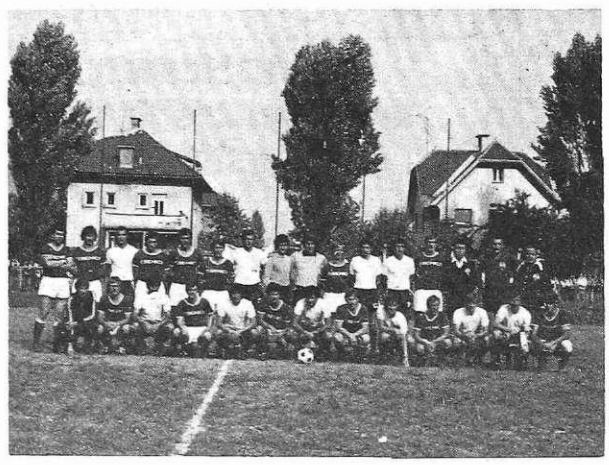

Moštvi Jesenic in Partizana pred pričetkom srečanja.

Portoroški sklepi in nogomet

Znani portoroški sklepi leta 1977 so posegli tudi na področje nogometa. V Sloveniji se je v skladu z navedenimi sklepi za sezono 1978/79 uvedla nova organizacija in sistem tekmovanja v nogometu. Slovenska nogometna republiška liga je štela 12 članskih moštev, enako mladinska republiška nogometna liga. V članski republiški ligi so tekmovala moštva regijskih selekcij in uveljavljenih nogometnih klubov. To pa se je pokrivalo s sestavom mladinske republiške lige. V članski in mladinski republiški nogometni ligi sta tekmovali tudi selekciji Gorenjske.

Poleg republiške lige so se oblikovale še medobčinske lige za članska, mladinska in pionirska moštva. Medobčinsko nogometno ligo Gorenjske so sestavljali nogometni klubi:

— Člani: Jesenice, Triglav, Lesce, Bohinj, Tržič, Reteče in Bled;

— Mladinci: Jesenice, Triglav, Bohinj, Lesce, Bled;

— Pionirji: Jesenice, Bohinj, Lesce, Bled in Tržič A.

Članska selekcija, ki je imela domicilna nogometna igrišča v Kranju, v tekmovanju ni bila uspešna in ni dosegla pričakovanih rezultatov: pristali so na zadnjem mestu v slovenski nogometni ligi, dosegli dve zmagi in tri neodločene izide ter doživeli kar 13 porazov.

V članski nogometni selekciji so sprva nsstopali štirje nogometaši NK Jesenice. Do konca prvenstva je v selekciji Gorenjske vzdržal le Jeseničan Zvone Kovačič, ki je bil tudi njen najbolj uspešen igralec.

Tudi v mladinski nogometni selekciji Gorenjske so nastopali mladinci NK Jesenice. Žal o tem nimam podatkov. S končne tabele tekmovalne sezone 1978/79 lahko ugotovimo uvrstitve vseh treh selekcij NK Jesenice v medobčinski nogometni ligi Gorenjske:

— člani: 1. mesto, razlika v zadetkih 44:10 in doseženih 21 točk,

— mladinci: 1. mesto, razlika v zadetkih 40:9 in doseženih 14 točk,

— pionirji: 3. mesto, razlika v zadetkih 29:20 in doseženih 8 točk.

Člansko moštvo Jesenic je bilo uspešno tudi na nogometnem pokalnem turnirju Bleda 21. avgusta 1978. V finalni tekmi so premagali Blejce s 3:2 in osvojili prehodni pokal mesta Bled. Na turnirju so sodelovali še nogometaši Bohinja in Lesc.

Praksa in izkušnje so ovrgle portoroške sklepe in eksperiment regijskih nogometnih selekcij ter jih odpravile že v prvi tekmovalni nogometni sezoni.

V sezoni 1979/80 prenova tekmovanja v nogometu.

V novi nogometni sezoni 1979/80 so preuredili sistem tekmovanja:

— 12 klubov je tekmovalo v slovenski republiški nogometni ligi,

— 12 klubov je tekmovalo v slovenski centralni mladinski ligi,

— sedem klubov je tekmovalo v območni članski ligi — zahod in prav toliko v OČL — vzhod,

— 12 klubov je tekmovalo v območni mladinski ligi — zahod in enako v OML — vzhod.

Oblikovale so se še medobčinske lige. Na območju Gorenjske sta bili oblikovani članska in pionirska A in B skupina. Skratka, nogometna organizacija je razširila prostor svojega delovanja.

Ker sta člansko in mladinsko moštvo NK Jesenice v prejšnji nogometni sezoni osvojili prvo mesto, sta se uvrstili v kvalitetnejšo raven tekmovanja, to je v območno člansko oz. mladinsko ligo — zahod.

(se nadaljuje)

PRISPEVKI ZA MEDICINSKE APARATURE

Družine Bogataj, Korak in Varl — namesto venca za pokojnega Alojza Božiča — 30.000 din;

Sosedje s Tomšičeve ulice, Jesenice — namesto venca na grob pokojnega Lojzeta Božiča — 92.500 din;

Sodelavci FRS Železarne Jesenice — namesto cvetja sodelavkinemu očetu Lojzetu Božiču — 52.500 din;

Ivanka in Ivo Lorenčič, Hrušica 102 a — namesto cvetja pokojni Pavli Vilman — 50.000 din;

Stana in Mita Živkovič, Bled, Gregorčičeva 31 — namesto cvetja pokojnemu Aliju Punkhausnu z Bleda — 10.000 din;

Turistično društvo Kranjska gora — prispevek namesto novoletnih čestitk — 20.000 din;

VIZ Jesenice — prispevek Pavle Klinar VVO Jesenice — 9.000 din;

Zdravko Zupan, Jesenice, Bratov Stražišar 16 — namesto cvetja pokojnemu Alojzu Božiču — 5.000 din.

Ti prispevki so bili nakazani še v mesecu decembru 1987, tako da znaša skupna vsota zbranih prispevkov v lanskem letu 7,320.720 din.

V januarju so za medicinske aparature v jeseniški bolnici darovali:

Rezka Prešeren, Jesenice, Titova 18 — prispevek namesto novoletnih čestitk — 10.000 din;

Drago Cerar, Bled, Jermanka 37 — namesto cvetja na grob pokojnega Alojza Božiča — 20.000 din;

Poklicna gasilska in reševalna služba Železarne Jesenice — namesto cvetja na grob pokojnemu Francu Trampužu — 30.000 din;

Jelenovi z Jesenic, Kidričeva 22 — namesto cvetja na grob Franca Iskra — 15.000 din;

Ana Gluhar, SOB Jesenice — odstopljeni avtorski honorar pri Delavski univerzi Viktor Stražišar Jesenice — 24.000 din;

Ema Mesojedec, Moste 11 č, Žirovnica — namesto cvetja na grob pokojnega Franca Trampuža — 30.000 din;

Avto moto društvo Žirovnica — namesto venca pokojnemu Mariu Praprotniku — 20.000 din;

Jože Neuman, Jesenice, Mladinska 3 — namesto cvetja za pokojno Albino Berce — 10.000 din;

Irena Kosmač, Bled, Alpska 13 — odstopljena nagrada za opravljanje voljene funkcije pri Zdravstveni skupnosti Radovljica — 21.571

Primož Finžgar, Radovljica, Nova vas 2 a — odstopljena nagrada za opravljanje voljene funkcije pri Raziskovalni skupnosti Radovljica — 21.600 din;

Ženski pevski zbor Milko Škoberne Jesenice — namesto cvetja na grob pokojnemu Franciju Trevnu — 33.000 din;

Gozdno gospodarstvo Bled — odstopljena članarina ZK za mesec december — 23.452 din;

Avto moto društvo Jesenice — namesto cvetja za pokojna člana upravnega odbora AMD Franca Trampuža in Franca Iskra — 100.000

Ana Stojan, Jesenice, V. Kejžarja 31 — namesto cvetja na grob pokojnega Franceta Iskra — 20.000 din;

Občinski komite ZKS Jesenice — OO ZKS Koroška Bela — namesto venca pokojnemu Francu Iskru — 20.000 din;

Železarna Jesenice — odstopljeni honorar Rine Klinar za mesec december — 14.560 din;

Družini Ličof in Gregorač, Bled, Koritenska 18 — namesto venca prijatelju Franciju Trevnu — 20.000 din;

Vlado Treven, Javornik, Savska 1 — namesto cvetja na grob bratrancu Franciju Trevnu — 40.000 din;

Sodelavci Železarne Jesenice — namesto cvetja na grob Francija Trevna — 132.500 din;

Družini Lah in Lukan, Jesenice, Cesta talcev — namesto cvetja na grob pokojnemu Franciju Trevnu — 10.000 din;

Železarna Jesenice — odstopljena sredstva od izleta delavcev Vzdrževanja (od odpadnih surovin) — 100.000 din;

Športno društvo Jesenice — namesto venca za pokojnega Lojzeta Božiča — 50.000 din;

Ženski pevski zbor Društva upokojencev Javornik — Koroška Bela — namesto cvetja na grob Francija Trevna — 34.000 din;

Tedi Okrožnik in Vida Ravnik, Jesenice — namesto cvetja na grob pokojnemu Franciju Trevnu — 20.000 din;

Antonija Žerova, Bled, Mladinska 15 — prispevek — 100.000 din.

Skupna vsota zbranega denarja je v letošnjem letu 919.683 dinarjev. Delavci splošne bolnice Jesenice in uredništvo Železarja se zahvaljujemo za prispevke!

Pridružite se tudi vi in prispevek namesto vencev in cvetja na grob pokojnim ali namesto drugih volil, čestitk in podobno, nakažite na žiro račun: SPLOŠNA BOLNICA JESENICE, številka 51530 - 603 - 31205, z navedbo: »namesto venca za tega in tega..., darila in podobno.«

Dežurni trgovini

V soboto, 6. februarja, sta na Jesenicah od 7. do 18. ure odprti trgovini:

DELIKATESA, poslovalnica 7, Titova 7, Jesenice in

DELIKATESA, Kašta 4 na Plavžu, Tavčarjeva 6, Jesenice.

Dežurna lekarna

V februarju je za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Jesenicah.

Rešitev križanke iz prejšnje številke:

SŽ, ide, Arias, pridelovanje, trener, klokan, Vaclav, lasanje, ŠP, ščit, elemi, togota, ped, Stinica, karamel, Lar, AI, sti, Apo, nife, Irving, TAM, on, kas, Atenka, Matjaž, Ant, Sanda, Kopitar, SI, York, runo, amen, Ran, tram, game, Ena, AI, Unec.

Večer diapozitivov

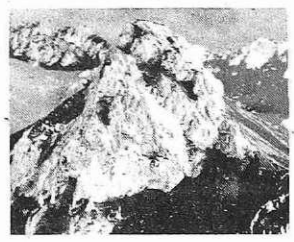

V sredo, 10. februarja, bo v sejni sobi Planinskega društva Javornik-Koroška Bela sedmi večer diapozitivov v sezoni 1987/88. Diapozitive pod naslovom »S poti prijateljstva« bo predstavil naš sodelavec Janez Avsenik.

Vabljeni!

Dopisujte

Kaj bomo gledali v kinu

KINO ŽELEZAR

5. februarja, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, ob 20. uri premiera nem. barv. erot. filma ZALJUBLJENA MELODY. FILM NI PRIMEREN ZA OTROKE!

6. februarja, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, ob 20. uri amer. barv. fant. film ČAROVNICI.

7. februarja, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. in 20. uri.

8. februarja, sloven. barv. mladin. film ČISTO PRAVI GUSAR ob 16. uri, ob 18. in 20. uri amer. barv. vojni film PEKLENSKO TABORIŠČE.

9. februarja, amer. barv. vojni film PEKLENSKO TABORIŠČE ob 16., 18. in 20. uri.

10. februarja, amer. barv. fant. pust. film ČAROVNICI ob 16., 18. in 20. uri.

11. februarja, amer. barv. fant. pust. film ČAROVNICI ob 16., 18. in 20. uri.

KINO DOVJE

7. februarja, ital. barv. western film TEX VILLER ob 19. uri.

KINO KRANJSKA GORA

5. februarja, amer. barv. pust. film SHEENA — KRALJICA DŽUNGLE ob 17. in 19. uri.

9. februarja, nem. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 17. in 19. uri.

Razstavni salon Dolik Jesenice

V razstavnem salonu DOLIK DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice je od 6. do vključno 17. februarja na ogled razstava slik, nastalih v ex tempore »Jesenice — Železarna '87«. Razstavlja 26 slikarjev.

Salon je odprt vsak dan, razen sobot popoldan in nedelj, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

Počitniška matineja

v kinu Železar na Jesenicah

4. februarja amer. akcij. športni film YOUNGBLOOD — SRDITI FANT.

5. februarja amer. mlad. pust. film TAM, KJER REKA POTEMNI.

6. februarja amer. novozel. pust. film DIRKA S SMRTJO.

7. februarja amer. risani film ČUDEŽNI GOZD.

Cena vstopnic 800 din!

Kino Kranj

Pustna prireditev na Hrušici

Ob problemih, ki nas spremljajo v vsakdanjem življenju, se včasih prileže kanček veselja. Tako menijo tudi v krajevni skupnosti Hrušica, kjer v soboto, 13. februarja, spet pripravljajo zanimivo pustno prireditev. Najprej bodo s sprevodom krenili s Hrušice na Jesenice, zaključna prireditev pa bo pred domom DPD Svoboda na Hrušici. Na zanimiv in šaljiv način bodo predstavili aktualne probleme v krajevni skupnosti.

Člani pripravljalnega odbora so se že vneto lotili dela, zbirajo tudi potrebna finančna sredstva in se že vnaprej zahvaljujejo vsem, ki bodo pokazali razumevanje za izvedbo pustne prireditve. Vse tudi vabijo v soboto na Hrušico. Bo zanimivo in veselo.

J. R.

Pustovanje za člane društva upokojencev Jesenice

Društvo upokojencev Jesenice vabi svoje člane na veselo pustovanje, ki bo v nedeljo, 14., in v torek, 16. februarja, v prostorih doma društva na Jesenicah, Pod gozdom 13, obakrat ob 18. uri.

Članice in člani društva, udeležite se zabavnih pustnih prireditev v čim večjem številu.

Obvestilo

Obveščamo vas, da bo redna letna skupščina Kluba zdravljenih alkoholikov Jesenice v četrtek, 11. februarja, ob 18. uri v klubskem prostoru pri Jelenu. Vabimo vse zdravljene alkoholike in njihove svojce.

Odbor KZA Jesenice

Zahvale

Organizaciji ZB NOV Hrušica se najtopleje zahvaljujem za darilo in novoletno čestitko ter naknadno denarno pomoč.

Obenem se zahvaljujem Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela za pozornost in čestitko ob mojem rojstnem dnevu.

Vsem želim še mnogo lepih uspehov in dobrega zdravega počutja.

Janez Mavrič

Občinskemu odboru ZB Javornik-Koroška Bela se zahvaljujem za čestitko ob rojstnem dnevu.

Janko Blagne

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za čestitko ob mojem življenjskem jubileju in jim želim še veliko uspehov pri nadaljnjem delu.

Jože Ravnik

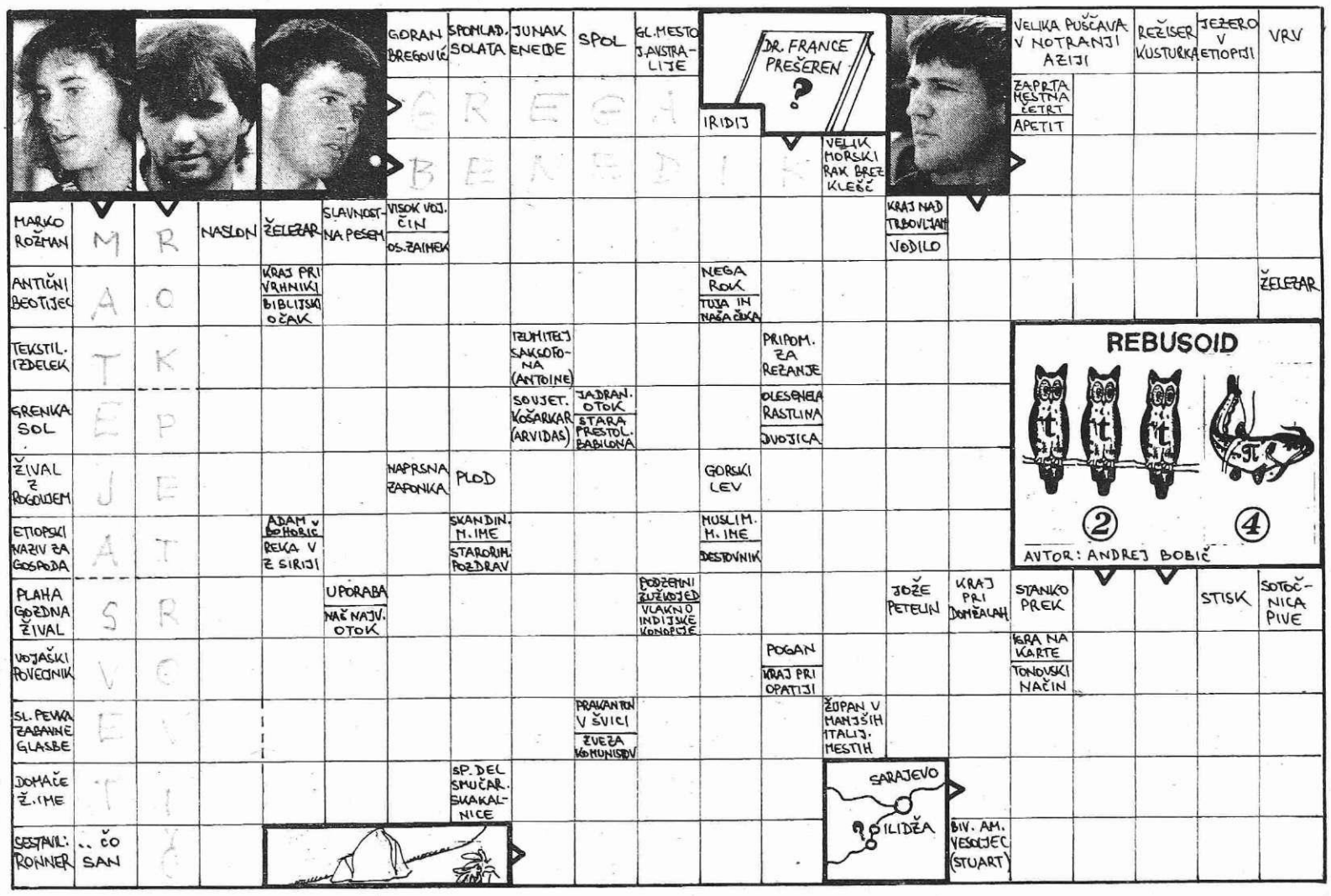

Program tekem

— 5. februarja, petek, ob 17. uri ZHL

JESENICE : PARTIZAN
(zaostala tekma)

— 6. februarja, sobota, ob 11. uri ZHL:

Kranjska gora Gorenjka : Bosna

— 6. februarja, sobota, ob 18. uri ZHL:

JESENICE : VOJVODINA

— Mladinsko državno prvenstvo:
— 7. februarja, nedelja, ob 17.30:

Kranjska gora Gorenjka : Crvena zvezda

— Pionirsko prvenstvo SRS:
— 6. februarja, sobota, ob 8.30:

Jesenice : Slavija

HOKEJSKI PREGLED

Državno prvenstvo v prvi zvezni hokejski ligi se je prevesilo v sklepno fazo. V četrtek, ko boste prebirali te vrstice, bosta že znana oba superfinalista. 22-kratni prvaki so svojim navijačem v enem tednu pripravili dve povsem različni presenečenji. V sredo so na tekmi s Kompasom Olimpijo doživeli visok poraz 7:3 in tako vzbudili velike apetite zagrebškim hokejistom, sebe pa postavili pred »biti ali ne biti.«

Toda v sobotni tekmi pred nabito polnimi tribunami v dvorani v Podmežakli so ponovno dokazali, da hokeja še niso pozabili. Prikazali so prav gotovo eno izmed svojih boljših iger in na koncu visoko zmagali s 4:0.

Že v torek so »železarji« bili odločilno bitko v Beogradu. Zmaga na vročem igrišču v dvorani Pionir že pomeni zanesljivo uvrstitev v super finale.

— — —

Poleg članov s svojimi tekmovanji nadaljujejo tudi pionirji in mladinci.

Jesenice:Medveščak 4:0 (2:0, 2:0, 0:0)

Jesenice, 30. januarja — prvenstvena tekma 1. ZHL; sodniki Đokič (glavni), Vister in Dremelj. Strelci: 1:0 Ščap (Kopitar), 2:0 Klemenc, 3:0 Šuvak (Horvat), 4:0 Horvat (Šuvak).

Cinkarna (Celje):Kranjska gora Gorenjka 10:5 (3:1, 4:2, 3:2)

Celje, 30. januarja — prvenstvena tekma 1. ZHL (druga skupina). Sodniki: Priboj (glavni), Belcev, Zorko. Kazni: Cinkarna 16, Kranjska gora Gorenjka 2. Strelci: Jan(Jaklič), Mežnarc, Marjan Lah (Crnovič), Marjan Lah (Miha Lah), Kunčič (Jug).

Kranjska gora Gorenjka : Partizan 2:7 (1:3, 1:2, 0:2)

Jesenice, 31. januarja — prvenstvena tekma mladincev, državno prvenstvo. Sodniki: Lešnjak, Bundalo, Pristov. Kazni: Kr. gora Gorenjka 22 min., Partizan 17. Strelca: Mlakar, Podlesnik.

Kranjska gora Gorenjka : Slavija 12:6 (1:3, 5:2, 6:1)

Jesenice, 30. januarja — prvenstvena tekma republiške lige pionirjev. Sodnika: Vister in Čučuk. Strelci: Plesničar, Karahodžić 3, Brgant 2, Markež, Skrt, Beravs, Brun, Hafner.

Kr. gora Gorenjka:Triglav 8:1 (3:0, 5:0, 0:1)

Jesenice, 31. januarja — tekma za pokal Karavank — pionirji. Sodnika: Bundalo, Pristov. Strelci: Resman, Lotrič 3, Brun, Skrt, Hafner, Karahodžić.

Gostovanje pionirjev v Italiji

Med tednom sta obe jeseniški pionirski vrsti gostovali v Italiji. Pionirji Jesenic so se dvakrat pomerili z ekipo HC Miki Maus (Bozen) in obakrat zmagali z rezultatoma: 7:8 (4:1, 1:3, 2:4) in 3:10 (1:5, 2:2, 0:3).

Pionirji Kranjske gore Gorenjke so se dvakrat pomerili z ekipo EV Bozen 84 in tudi oni so enkrat zmagali. Rezultata: 0:3 (0:1, 0:2, 0:0) in 1:1 (1:1, 0:0, 0:0).

Mladim posvetiti več pozornosti

Pionirska hokejska ekipa Jesenic je po zmagi nad najresnejšim konkurentom ekipo Kompas Olimpija, z rezultatom 7:3 (v Ljubljani je bil rezultat 2:2) na najboljši poti, da osvoji naslov slovenskega pionirskega prvaka. Ekipo vadi in vodi Janez Mlakar in zastavili smo mu nekaj vprašanj.

Najprej nekaj osnovnih podatkov o ekipi?

Pionirska ekipa Jesenic šteje 25 igralcev. Vadim jo že tretjo sezono, in sicer 15 igralcev, ostali pa so se ekipi priključili pred dvema letoma. Vsi so morali pred tem seveda opraviti obvezno hokejsko šolo, kjer jim je dobro hokejsko osnovo dal takratni trener Viki Tišler.

Kako bi sam ocenil ekipo, znanje in sposobnosti mladih igralcev?

Mladi hokejisti že kar zadovoljivo obvladajo tehniko drsanja, kar dobro obvladajo palico in »pak«. Tudi taktiko hokejske igre precej vadimo — to je predvsem dober pregled nad igro in prostorom. Še največja pomanjkljivost ekipe je v trdoti hokejske igre. Ta element vsekakor premalo vadimo, vzrok pa je preprost: prevelike starostne razlike med igralci, saj so v ekipi fantje rojeni leta 1973, pa vse do leta 1976. Zaradi prevelike starostne razlike, razlike v velikosti in moči je težko vaditi element modernega hokeja.

Ste pa vseeno toliko močni, da boste osvojili prvo mesto?

Vsaj enkrat smo igrali že z vsemi ekipami, bili smo tudi boljši, tako da bi realno morali osvojiti naslov republiškega pionirskega prvaka.

Potem vas čaka še državno prvenstvo. Kaj pričakujete?

Boljši smo bili od zagrebškega Zagija, v prijateljski tekmi smo premagali tudi Vojvodino, tako da upam, da se bomo enakovredno borili tudi za naslov državnega pionirskega prvaka.

Kdaj in kje bo državno prvenstvo?

Za državne naslove se bomo pomerili na turnirju predvidoma v začetku marca, kraj turnirja pa še ni določen. Za izvedbo kandidiramo tudi na Jesenicah.

Sam pomagaš tudi pri hokejski šoli?

V hokejsko šolo je letos vključenih 84 mladih, s katerimi delava Jože Trebušak kot vodja šole in jaz, pomaga pa še Štefan Češnjak. Tolikšno število zahteva kar resno delo in želeli bi, da bi prišel pomagat še kdo.

Kako se na Jesenicah na sploh dela z najmlajšimi?

Mislim, da se na ledu dobro dela z najmlajšimi, vendar bi morali za še hitrejši napredek doseči, da bi lahko več delati po skupinah, v katerih bi bili igralci po starosti in fizičnih sposobnostih čimbolj enakovredni. V hokejski šoli in obeh pionirskih ekipah je sicer kar precej igralcev, vendar bi za takšen način dela po skupinah morali pritegniti še več miadih, jim nuditi več možnosti vadbe na ledu (ob ugodni zimi tudi na naravnem ledu), potrebovali pa bi tudi še več vaditeljev. Prav bi bilo, če bi se še kdo od starejših hokejistov posvetil sicer zahtevnemu, vendar hvaležnemu delu z mladimi.

Kakšna je torej prihodnost jeseniškega hokeja?

V preteklosti se v vseh obdobjih ni ravno dovolj delalo z mladimi in zato čutimo in bomo še občutili občasno vrzeli. V nekaj zadnjih letih se dela bolje, morali pa bomo narediti še kakšen korak naprej. Predvsem bo treba več delali za moč. V teh elementih pač najbolj zaostajamo za delom z mladimi v hokejsko razvitejših deželah, pa tudi za Olimpijo. Zato še enkrat ponavljam: mladim moramo posvetiti še več pozornosti, nameniti še več časa vadbe na ledeni ploskvi, v klub pa pritegniti še nove vaditelje.

Namizni tenis

Uspelo državno prvenstvo na Jesenicah: prvaka Primorac in Poljakova

Jeseniški namiznoteniški klub je uspešno izpeljal 42. državno prvenstvo v namiznem tenisu za člane in članice. Nastopilo je 48 članov in 32 članic iz vse države, ki so se borili za naslove prvakov v igrah posamezno in v dvojicah. Tri dni trajajoče ostre in napete borbe so prinesle tudi precej presenečenj, tako da so številni gledalci v lepo pripravljeni dvorani CSUI uživali v spremljanju vrhunskih potez mojstrov bele žogice. Poseben poudarek prireditvi je dalo še snemanje ljubljanske televizije.

Prvo presenečenje je bil poraz enega favoritov in večkratnega državnega prvaka Zorana Kaliniča. Premagal ga je igralec iz Bačkega Gradišta Ištvan Poljak. Enaka usoda je doletela tudi večkratno državno prvakinjo Gordano Perkučin, ki jo je v četrtfinalni igri nepričakovano premagala Marta Poljak iz Bačkega Gradišta, Ištvanova sestra. Poljakova je nato v polfinalu premagala še Isanovičevo, nato pa v dramatični finalni igri v podaljšku petega seta favorizirano Jasno Fazlič. S to zmago si je prvič priborila naslov državne prvakinje pri članicah in s tem vstop v državno reprezentanco. Najboljša slovenska igralka Vesna Ojsteršek tokrat ni blestela in je pristala šele na četrtem mestu. Bolj se je izkazal najboljši Slovenec Jože Urh, ki se je prebil v finale z zmago nad Poljakom, vendar mu več kot drugega mesta ni uspelo osvojiti, čeprav je odličnemu Zoranu Primorcu nudil v finalu precej odpora. Je pa vsekakor to Urhov največji dosedanji uspeh na državnih prvenstvih. Omeniti je potrebno tudi uspeh mladega sedemnajstletnega Robija Smrekarja iz Ljubljane, ki je osvojil peto mesto.

V igrah dvojic je presenetil dolenjski par Hribar — Komac, ki je osvojil četrto mesto, zmagal pa je prepričljivo par Lupulescu — Primorac. V finale dvojic članic sta se uvrstili sestri Ojsteršek iz Hrastnika, ki pa sta se morali zadovoljiti z drugim mestom, kajti dvojica Perkučin — Gopič je brez težav ponovno osvojila najvišji naslov. V mešanih dvojicah je prvo mesto pripadlo paru Perkučinova — Primorac, slovenski par Ojsteršková, poročena Urh — Urh pa je bil tretji.

Domači namiznoteniški klub je prvenstvo izpeljal v splošno zadovoljstvo vseh. Tekmovanje je potekalo brezhibno. Delegat NTZ Jugoslavije ter ostali pomembni predstavniki namiznoteniških organizacij in številni igralci so dali polno priznanje organizatorjem te prireditve, ki je vključena v program prireditev ob 50 - letnici namiznega tenisa na Jesenicah. Prireditev je potekala pod pokroviteljstvom Železarne Jesenice, Vatrostalne TOZD Jesenice, Gradbinca Jesenice in občinskega sindikalnega sveta, podprle pa so jo tudi številne delovne organizacije in obrtniki.

/Š/

Državno prvenstvo v namiznem tenisu na Jesenicah — Finale (foto I. Kučina)

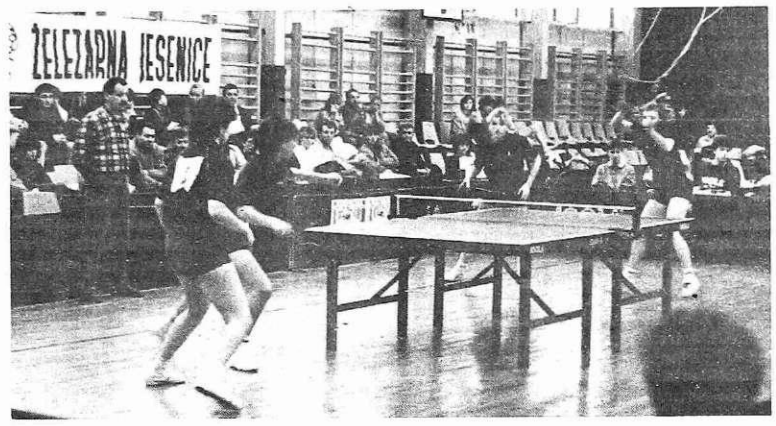

Državno prvenstvo v namiznem tenisu na Jesenicah (foto I. Kučina)

Državno prvenstvo v namiznem tenisu — razglasitev rezultatov (foto I. Kučina)

Košarka

Podaljšek tekme članic

Jesenice : Cimos

v četrtek, 4. februarja, ob 17. uri v telovadnici CSUI.

NOGOMET

II. Zimski turnir v malem nogometu

V soboto, 30. januarja, je bil končan drugi zimski nogometni turnir, ki ga je pripravil NK Jesenice. Turnir je pokazal, da je na Jesenicah precej zanimanja za mali nogomet, pa tudi kvaliteta nekaterih ekip je dokaj visoka. Moštva so igrala dokaj fer in športno, tako da sodniki niso imeli težkega dela. Naj omenim tudi to, da na celem turnirju ni bilo nobene pritožbe in organizatorji upajo, da bo prihodnje leto še več ekip sodelovalo, saj je mali nogomet vse bolj in bolj priljubljen med ljubitelji nogometa.

V tekmi za 3. mesto sta se srečali ekipi Bosna in KS ZSMS ŽJ in po zanimivi igri, polni obratov, je zmagala ekipa Bosne, ki je bila tudi najbolj fer ekipa. V finalu sta se srečali ekipi Suljo i Mujo in Ko je sledeči. Tekma je bila zelo borbena in na dokaj visoki kvalitetni ravni. Ko je že kazalo, da bo zmagalo moštvo Suljo i Mujo, so igralci ekipe Ko je sledeči uspeli izenačiti in o zmagovalcu so odločale sedemmetrovke. Uspešnejši so bili igralci iz ekipe Ko je sledeči in tako osvojili prvo mesto.

Rezultati:
Bosna : KS ZSMS ŽJ 7:4
Suljo i Mujo : Ko je sledeči 4:6 (3:3)

Tako je vrstni red: 1. Ko je sledeči, 2. Suljo i Mujo, 3. Bosna, 4. KS ZSMS ŽJ. Prve tri ekipe so prejele pokale in medalje. Hkrati je teklo tudi tekmovanje v izvajanju sedemmetrovk. Najboljši strelec je bil že drugo leto zapored Erni Pivač.

Za ekipo Ko je sledeči so nastopili: Tokič, E. Dedič, B. Baktaševič, S. Dedič, Kumalič, S. Bešič, Henič, Ž. Šučur, Sušič, Musič.

Nogometni klub Jesenice se zahvaljuje OK ZSMS Jesenice in OŠ Tone Čufar za pomoč pri izvedbi turnirja.

N.O.

Spet na zasnežena pobočja Stola

JESENICE — Medtem ko se organizatorji najrazličnejših rekreativnih prireditev v letošnji zimi srečujejo z velikimi težavami zaradi pomanjkanja snega, pa teh skrbi nimajo člani pripravljalnega odbora za pohod na Stol. Ta množična planinska in družbenopolitična manifestacija, ki vedno znova in znova privablja ljubitelje zimskih rekreativnih pohodov, bo letos 20. in 21. februarja.

To bo že 23. pohod v spomin na bitko Jeseniške čete 20. februarja leta 1942 na strmih pobočjih Karavank pod Stolom. 51 pogumnih planincev in alpinistov na prvem pohodu 25. februarja leta 1962 je dalo vzpodbudo ostalim in pohod je z leti dosegel razsežnosti, katere najlepše ilustriramo s številkami. Doslej so prireditelji organizirali 22 pohodov, ki se jih je udeležilo 54.416 navdušenih planincev in drugih ljubiteljev gora.

Stol je muhasta gora, zimski vzpon pa resnično le za hrabre in pogumne. Velikokrat morajo organizatorji odnehati in traso pohoda speljati le po spodnjih planinah. Tako ostajajo marsikatere želje posameznikov o vzponu na vrh zasnežena Stola neuresničene. Morda je najprej prisotno malo nejevolje hitro pa je vse pozabljeno, ko se srečajo in sežejo v roke stari prijatelji, ki se srečujejo na vseh letnih in zimskih pohodih. Ob tem naj omenimo, da je bil zadnjič pohod na vrh Stola prav jubilejni 20., zadnji dve leti pa je bila pot za vzpon preveč nevarna. Kako bo letos, je težko napovedati, brez dvoma pa muhasta zima še ni rekla zadnje besede.

Alpinisti in gorski reševalci bodo pred samim pohodom temeljito pregledali pobočja Karavank in se potem odločili za najbolj varno pot. 23. zimski pohod pa prinaša tudi zanimivo novost. V okviru zimskega pohoda na Stol od leta 1978 organizirajo tudi mladinski pohod Po poteh Cankarjevega bataljona do Valvazorjevega doma. Ker organizatorji ugotavljajo več pomankljivosti, so se odločili, da letos prav temu pohodu dajo novo vsebino in privlačnost. Doslej je bil mladinski pohod ob petkih dan pred osrednjim, letos pa bo v soboto, 20. februarja. To bo orientacijski pohod 5-članskih ekip učencev osnovnih in srednjih šol iz jeseniške občine. Trasa bo ostala ista, mladi bodo krenili na pot s Koroške Bele in Žirovnice do Valvazorjevega doma.

Poleg utrjevanja kondicije in hoje v zimskih razmerah, bodo člani ekip na določeni točki morali odgovoriti na več vprašanj o zgodovini Stola in širšega območja Karavank, ob zaključku pohoda pri Valvazorjevem domu pa bodo izvedli še streljanje z zračno puško. Najboljša ekipa bo prejela prehodni pokal Stola, ostale pa knjižne nagrade in priznanja. Organizatorji želijo, da ekipe sestavljajo predvsem učenci, ki so vključeni v obrambne, planinske in strelske krožke na šolah. Udeležba na tem orientacijskem pohodu bo zanje lepa priložnost, da pridobljeno znanje uporabijo tudi v praksi.

Sicer pa na 23. pohodu ne bo drugih bistvenih sprememb. Oba dneva bo ob 11. uri proslava pred Valvazorjevim domom, kjer bodo 20- in 10- kratnim udeležencem podelili posebne plakete. Sicer pa bodo kot običajno vsem udeležencem podelili zlate, srebrne in bronaste značke.

Tehnične službe bodo tudi tokrat delale v gostilni Pod Stolom v Žirovnici. Ne bo odveč opozorilo predvsem tistim, ki se bodo prvič pozimi podali po zasneženih poteh v Karavanke, da vzamejo s seboj ustrezno zimsko opremo in obutev. Ob tem je treba reči, da organizatorji že nekaj let s tem nimajo večjih težav, saj so skorajda vsi disciplinirani. To pa je seveda tisto zagotovilo, da bo tudi 23. pohod na Stol uspel.

Kot običajno pa tudi tokrat ne bo moč v dneh pohoda dobiti prenočišča v Valvazorjevem domu.

J. R.